

**T.C.
YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI**

**İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCE SİSTEMİNİN
ASKERİ VE SİVİL LİSELERDE İŞLENİŞ DÜZEYİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Rahmi SÖNMEZ**

VAN – 2006

**T.C.
YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI**

**İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCE SİSTEMİNİN
ASKERİ VE SİVİL LİSELERDE İŞLENİŞ DÜZEYİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Rahmi SÖNMEZ**

**Danışman
Doç. Dr. Zeki TEKİN**

VAN – 2006

ÖNSÖZ

Ulu önder Atatürk'ün mutlaka kurulması gerektiğine inandığı Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nde "İnkılap Tarihi ve Atatürkçü Düşünce Sistemi'nin Askeri ve Sivil Liselerde İşleniş Düzeyi" konulu tez çalışmamı yapmanın engin bahtiyarlığını yaşıyorum. Bu vesileyle başta danışmanım Doç. Dr. Zeki TEKİN olmak üzere tarih eğitimi konusunda bilinçlenmemde emeklerini esirgemeyen tarih bölümünün bütün öğretim görevlilerine, çalışmalarım esnasında büyük yakınlık gördüğüm üniversitemizin rektörü ve diğer bütün öğretim görevlilerine, yakın dostluk ve yardım gücünü devamlı yanımda hissettiğim Sosyal Bilimler Enstitü Müdürü Yrd. Doç. Dr. Alaattin KARACA'ya gönülden teşekkürü bir borç bilirim.

Bir vatandaş olarak güzel ülkemizin değişik yörelerini her gezdiğimde, ülkemizin güzel insanlarıyla kurduğum bütün diyaloglarda, tarifi mümkün olmayan büyük lezzetler alıyor ama bunun yanında toplum içerisinde cehaletten, iç ve dış tahriklerden, yanlış ve yetersiz eğitimden kaynaklanan, ekonomik gelişmemizi de büyük oranda sekteye uğratan toplum içindeki yapay ayrımcılıklardan da bütün ulusumuz gibi çok büyük rahatsızlık duyuyorum. Her ne kadar "Kötü cevherli taş altın kâseyi kırınca, ne taşın değeri artar, ne de altının değeri eksilir." özdeyişinde deyildiği gibi bu ayrımcılıklara neden olanlar asil Türk Milleti'nin kıymetli özelliklerini azaltamayacakları gibi kendi kötü cevher özelliklerini de arttıramayacaklar fakat bütün sıkıntıyı yine halkımız çekecektir.

Atatürk, "Hürriyet olmayan bir memlekette ölüm ve izmihlal vardır. Her terakkinin ve kurtuluşun anası hürriyettir." demektedir. Tez konumu seçerken Türk Halkı'nın temeli Tevhidi-i Tedrisat'ın bozulmasından kaynaklanan eğitim yetersizlik ve farklılaşmalarının neden olduğu birlik ve beraberliğini ve dolayısıyla hürriyetini tehdit edecek bir yola sürüklenmekte olduğunu, bu yoldan kurtuluşun çaresinin süratle gerçek manada inkılâp tarihimizi hafızalarımızda canlandırarak hiçbir gösteriş, riya, aldatmaca ve göz boyamaya tevessül etmeden Atatürkçü Düşünce Sistemi'ne yalın bir dönüş yaparak milli eğitimimizi Atatürk dönemi beraberlik ve kalite seviyesine taşımamız hayati öneme haiz bir hal almıştır. Bu ehemmiyete zihnen dikkat çekerken toplumumuzda oluşturulmaya çalışılan diğer bir ayrımcılık konusu dikkate değer bir şekilde tırmandırılmaya başladı. Bu da özenle silahlı

kuvvetler ile halkı karşı karşıya getirme gayretidir. Bunu yaparken de gerek dini istismar, gerekse etnik ve mikro milliyetçilik akımlarını kullanma yöntemi etkin bir şekilde cehalet üzerine inşa edilmektedir. Bu oyunun bozulmasının yolu güçlü istikrarlı ve birleştirilmiş eğitimden geçmektedir. Profesyonel askerliğin temel eğitim kurumu olan askeri liseler ile aydın üniversiteli kesimin temel eğitim kurumu olan normal liselerdeki Atatürkçü Düşünce Sistemi ve İnkılâp Tarihi eğitim düzeylerini incelemek suretiyle, ortaya çıkacak faydalı tespitlerin ortaya konan oyunu süratle bozabilmek maksadına matuf yararlar sağlayabileceğini değerlendirdik. Gerek askeri liseleri gerekse sivil liseleri Atatürkçü Düşünce Sistemi ve İnkılâp Tarihi dersleri açısından inceledik. Bütün bunları yaparken en dikkate değer bulduğum konu ise uygulananlar ile uygulanması gerekenler arasında okuyucu ve araştırmacılara bir terazi işlevi göreceğine inandığım Atatürk'ün eğitim ile ilgili görüşleri ve maarif programının da teze alınmış olmasıdır. Bu konularda benden yardımlarını hiçbir zaman esirgemeyen sayın İlknur KALIPÇI ile kitaplarından ve çalışmalarından yararlanma imkanı bulduğum Metin AYDOĞAN'a da teşekkür ediyorum. Tez içerisinde yapılan derleme, araştırma ve değerlendirmelerin ülkemizin eğitimi ile ilgili çalışma yapan araştırmacılara faydalı olması dileklerimi iletirken, Ulu Önder'in bir vecizesini hatırlatmak istiyorum. "Hayatta en fena şey, riyakârlıktır. Hakikat ne olursa olsun riyakârlar onu temizlik ve saflık kisvesine bürünerek saklamaya çalışırlar ki, bu büyük bir tehlikedir.", "Hakikati konuşmaktan korkmayınız.", "Birbirimize daima hakikati söyleyeceğiz. Felaket ve saadet getirsin, iyi ve fena olsun, daima hakikatten ayrılmayacağız."

Rahmi SÖNMEZ

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	I
İÇİNDEKİLER.....	III

BÖLÜM I

1. GİRİŞ	1
1.1. ARAŞTIRMA PROBLEMİNİN ORTAYA KONMASI.....	1
1.1.1. Problemin Durumu	1
1.1.2. Araştırmanın Amacı	2
1.1.3. Araştırmanın Önemi	2
1.1.4. Araştırmanın Kapsamı	3
1.1.5. Tanımlar	3
1.1.6. Araştırmanın Yöntemi	4
1.1.7. Kullanılan Kaynaklar	4
1.1.8. Değerlendirme	4
1.2. ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCE SİSTEMİ.....	4
1.2.1. Atatürkçü Düşünce Sistemi Nedir.....	4
1.2.2. Atatürkçü Düşünce Sisteminin Sosyal Temelleri ve Tarihsel Gelişimi.....	7

BÖLÜM II

2. ATATÜRK VE EĞİTİM	22
2.1. Atatürk'ün Eğitim Felsefesi	22
2.2. Atatürk'ün Pragmatist Olduğu İddiası	23
2.3. Atatürk'ün Yeni Eğitim Politikası	25
2.3.1. Eğitimde Uygulanacak İlkeler	25

2.3.2. Eğitimde Ana Öneriler	25
2.3.3. Bu Programın Uygulanabilmesi İçin Dikkat Edilecek Hususlar	26
2.3.4. Bu Programa Şekil Veren Ana Motifler	26
2.3.5. Önemli Eğitim Vazifeleri	27
2.3.6. Kullanılacak Teknik ve Metotlar	27
2.3.6.1.Eğitimde Disiplin İlkesi	32
2.3.6.2.Öğretim Birliği İlkesi	34
2.3.6.3.Eğitimde Millilik İlkesi	36
2.3.6.4.Eğitimde Bilim ve Kültür İlkesi	40
2.3.6.5.Fırsat Eşitliği – Karma Eğitim	43
2.3.6.6.Öğretmen	45

BÖLÜM III

3. ASKERİ VE SİVİL LİSELERDE EĞİTİM – ÖĞRETİM.....49

3.1. ASKERİ LİSELERİN EĞİTİM – ÖĞRETİM HEDEFİ VE ÖĞRENCİLERE KAZANDIRILMASI HEDEFLENEN ÖZEL NİTELİKLER

3.1.1. Temel Hedef	49
3.1.2. Özel Hedefler	49

3.2. ASKERİ LİSELERDE UYGULANAN MÜFREDAT PROGRAMI VE SINIF GEÇME SİSTEMİ

3.2.1. Müfredat Programı	52
3.2.2. Sınıf Geçme Sistemi:	53
3.2.2.1. Öğrenci başarısının tespiti:	53

3.2.2.2.	Not Sistemi:	53
3.2.2.3.	Kanaat dönemi notlarının tespiti:	54
3.2.2.4.	Ders yılı sonu notu tespiti	54
3.2.2.5.	Öğrencinin bir dersten yılsonunda başarılı sayılması:...	54
3.2.2.6.	Bütünleme sınavları, Öğretmenler Kurulu kararı veya sorumlu geçme:	54

3.3. SİVİL LİSELERDE UYGULANAN MÜFREDAT PROGRAMI VE SINIF GEÇME SİSTEMİ

3.3.1.	Müfredat Programı:	55
3.3.2.	Sınıf Geçme Sistemi:	55

3.4. ASKERİ VE SİVİL LİSELERDE UYGULANAN DERECELENDİRME VE SINIF GEÇME SİSTEMİNİN ÖĞRENCİ BAŞARI VE MOTİVASYONU ÜZERİNE ETKİLERİ

3.5. ASKERİ LİSELER İLE SİVİL LİSELERDEKİ ÖĞRETİM - EĞİTİM İMKÂNLARININ MUKAYESE EDİLMESİ VE FARKLILIKLARIN ORTAYA KONULMASI

3.5.1.	Öğretmen Kadrolarının Durumu	57
3.5.2.	Öğretim Ortamı İmkânları	58
3.5.3.	Rehberlik – Danışmanlık Hizmetleri	59

3.6. ASKERİ VE SİVİL LİSELERDE UYGULANAN TÜRKİYE CUMHURİYETİ İNKILÂP TARİHİ MÜFREDAT PROGRAMI.....

3.6.1.	Orta Öğretim Kurumları "Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi" Müfredat Programı	62
3.6.2.	Orta Öğretim Kurumları "Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi" Programının Konuları	67

BÖLÜM IV

4. TÜRKİYE CUMHURİYETİ İNKILÂP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCE SİSTEMİ'NİN ASKERİ VE SİVİL LİSELERDE İŞLENİŞ YÖNTEMİ VE DÜZEYİ	73
---	-----------

4.1. Atatürkçü Düşünce Sistemi'ni Kavratma Sorunu ve Nedenleri...	73
--	-----------

4.1.1. Derslik Ortamı:	74
------------------------------	----

4.1.2. Ders Araç-Gereçleri:.....	74
----------------------------------	----

4.1.3. Kütüphane:.....	75
------------------------	----

4.1.4. Zaman:.....	76
--------------------	----

4.1.5. Sistem Yaklaşımı:.....	76
-------------------------------	----

4.2. Askeri Liselerde Tarih Dersinin Uygulanış Biçimi.....	77
---	-----------

4.3. Sivil Liselerde Tarih Dersinin Uygulanış Biçimi.....	83
--	-----------

4.4. Askeri ve Sivil Liselerde Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Yıllık Planlarının Karşılaştırılması.....	89
--	-----------

5. SONUÇ	92
-----------------------	-----------

6. KAYNAKÇA.....	94
-------------------------	-----------

EKLER.....	97
-------------------	-----------

ASKERİ LİSE YILLIK PLANI	
---------------------------------	--

SİVİL LİSE YILLIK PLANI	
--------------------------------	--

MALTEPE ASKERİ LİSESİ ÖĞRETİM PROGRAMI YILLIK DERS PLANLAMA ÇİZELGESİ

BÖLÜM BAŞKANLIĞI : SOSYAL DERSLER

ÖĞRETİM YILI: 2003-

DERSİN ADI : TÜRKİYE CUMHURİYETİ İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK

SINIF : 3

ZAMAN			ÜNİTE VE KONULAR	AMAÇLAR	ÖDEV (VARSA)
TARİH	HAFTA	SÜRE			

01-05 EYLÜL 2003	1	40'	İNK-301 ÜNİTE	: MUSTAFA KEMAL ATATÜRK'ÜN HAYATI.	İNK-301-01-B-11 AMAÇ: Mustafa Kemal'in hayatı, konusu ile ilgili olgular bilgisi. İNK-301-02-B-21 AMAÇ: Atatürk'ün kişisel özelliklerini ana hatları ile açıklayabilme. İNK-301-03-B-21 AMAÇ: Mustafa Kemal'de Atatürkçü düşünce sisteminin oluşmasına sebep olan etkenleri açıklayabilme.	TTC olarak değerlendirilen Cum. maddeli Eğitim verisi
		15'	İNK-301-01KONU	: M.KEMAL'İN HAYATI		
		25'	İNK-301-02KONU	: ATATÜRK'ÜN KİŞİSEL ÖZELLİKLERİ VE ÇEŞİTLİ YÖNLERİ.		
			İNK-301-03KONU	: M.KEMAL'DE ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCE SİSTEMİNİN OLUŞMASINA SEBEP OLAN ETKENLER		
08-12 EYLÜL 2003	2		İNK-302 ÜNİTE	: XX.YY.'İN BAŞINDA OSMANLI İMPARATORLUĞU	İNK-302-01-B-21 AMAÇ: Meşrutiyet dönemi meydana gelen olayların Cumhuriyet dönemine olan etkilerini açıklayabilme İNK-302-02-B-21 AMAÇ: Trablusgarp savaşının M.Kemal açısından önemini açıklayabilme. İNK-302-03-B-21 AMAÇ: Balkan Savaşlarının nedenlerini açıklayabilme	TTC olarak değerlendirilen Cum. maddeli Eğitim verisi
		40'	İNK-302-01KONU	: İLMEŞRUTİYET DÖNEMİ		
		10'	İNK-302-02KONU	: TRABLUSGARP SAVAŞI		
		30'	İNK-302-03KONU	: BALKAN SAVAŞLARI		

MALTEPE ASKERİ LİSESİ ÖĞRETİM PROGRAMI YILLIK DERS PLANLAMA ÇİZELGE

BÖLÜM BAŞKANLIĞI : SOSYAL DERSLER
 DERSİN ADI : TÜRKİYE CUMHURİYETİ İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK
 ÖĞRETİM YILI: 2
 SINIF : 2

ZAMAN			ÜNİTE VE KONULAR		AMAÇLAR	ÖD (VAF)
TARİH	HAFTA	SÜRE				
					İNK-302-03-B-22 AMAÇ: Balkan Savaşlarının sonuçlarını açıklayabilme	
15-19 EYLÜL 2003	3	60'	İNK-303 ÜNİTE	: BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI VE OSMANLI DEVLETİ'NİN DURUMU.	İNK-303-01-B-21 AMAÇ: I.Dünya Savaşının çıkış nedenlerini açıklayabilme.	
			İNK-303-01 KONU	: I.DÜNYA SAVAŞI	İNK-303-01-B-24 AMAÇ: I.Dünya Savaşının sonuçlarını açıklayabilme	
		20'	İNK-303-02 KONU	: MONDROS ATEŞKES ANTLAŞMASI	İNK-303-02-B-21 AMAÇ: Mondros Ateşkes Antlaşmasının Türk Milleti açısından sonuçlarını açıklayabilme	
22-26 EYLÜL 2003	4	10'	İNK-303-03 KONU	: WILSON İLKELERİ VE PARİS BARİŞ KONFERANSI	İNK-303-03-B-22 AMAÇ: Wilson İlkeleri ve Paris Barış Konferansının sonuçlarını açıklayabilme	
		15'	İNK-303-04 KONU	: OSMANLI DEVLETİ'NİN PAYLAŞMA TASARILARI	İNK-303-04-B-21 AMAÇ: Osmanlı Devleti'nin paylaşılması tasarılarının nedenlerini açıklayabilme	
		5'	İNK-303-05 KONU	: İZMİR'İN İŞGALİ	İNK-303-05-B-21 AMAÇ: İzmir'in işgali karşısında gösterilen tepkileri açıklayabilme.	

EK-A

MALTEPE ASKERİ LİSESİ ÖĞRETİM PROGRAMI YILLIK DERS PLANLAMA ÇİZELGESİ

BÖLÜM BAŞKANLIĞI : SOSYAL DERSLER

ÖĞRETİM YILI: 2003-2004

DERSİN ADI : TÜRKİYE CUMHURİYETİ İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK

SINIF : 3

ZAMAN			ÜNİTE VE KONULAR	AMAÇLAR	ÖDEV (VARSA)	ATATÜRKÇÜLÜKLE İLGİLİ ÇALIŞMA (VARSA)
TARİH	HAFTA	SÜRE				
		10'	INK-303-06 KONU : CEMİYETLER.	INK-303-06-B-21 AMAÇ: Milli Cemiyetlerin Türk Kurtuluş Savaşına olumlu etkilerini açıklayabilme		
		40'	INK-304 ÜNİTE : KURTULUŞ SAVAŞI INK-304-01 KONU : HAZIRLIK DÖNEMİ Kuva-i Milliye Hareketinin başlaması ve Batı Cephesi'nin kurulması.	INK-304-01-B-21 AMAÇ: Kurtuluş Savaşı'na hazırlık döneminde yapılan çalışmaların önemini açıklayabilme.		
29 EYLÜL 03-EKİM 2003	5	80'	INK-304-01 KONU : HAZIRLIK DÖNEMİ Mustafa Kemal Paşa'nın Samsun'a çıkışı ve milli bilincin uyandırılması. Amasya Genelgesi Erzurum Kongresi ve önemi Sivas Kongresi Damat Ferit hükümetinin tutumu Ali Rıza Paşa Kabinesi Amasya Görüşmesi ve sonuçları Temsil Kurulunun Ankara'ya gelişi Son Osmanlı Mebusan Meclisi ve Misak-ı Milli İstanbul'un Anlaşma Devletlerince resmen işgali T.B.M.M' nin açılması Yeni Türkiye Devletinin ilk Anayasası	INK-304-01-B-21 AMAÇ: Kurtuluş Savaşı'na hazırlık döneminde yapılan çalışmaların önemini açıklayabilme		"T.C.Devleti"-nin oluşmasını sağlayan tarihi süreçte Atatürkçü düşünce sistemine Cumhuriyetin temel nitelikleri" Yurt Sevgisi Eğitimi Kapsamında ayrıntılı amaç olarak verilecektir.

MALTEPE ASKERİ LİSESİ ÖĞRETİM PROGRAMI YILLIK DERS PLANLAMA ÇİZELGESİ

BÖLÜM BAŞKANLIĞI : SOSYAL DERSLER
 DERSİN ADI : TÜRKİYE CUMHURİYETİ İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK
 ÖĞRETİM YILI: 20
 SINIF : 3

ZAMAN			ÜNİTE VE KONULAR	AMAÇLAR	ÖDE (VARS)
TARİH	HAFTA	SÜRE			
06-10 EKİM 2003	6	80'	İNK-304-02 KONU : T.B..M..M. HÜKÜMETİ İLE İSTANBUL HÜKUMETİ'NİN MÜCADELESİ T.B..M..M. Hükümeti'ne karşı çıkarılan ayaklanmalar. T.B..M..M. Hükümeti'nin ayaklanmalara karşı aldığı tedbirler.	İNK-304-02-B-21 AMAÇ: TB.M.M.'ne karşı çıkarılan ayaklanmaları açıklayabilme. İNK-304-02-B-22 AMAÇ: Düzenli Ordunun kurulma neden- lerini açıklayabilme	
13-17 EKİM 2002	7	20'	İNK-304-03 KONU : SEVR BARIŞ ANLAŞMASI Sevr Barış Antlaşması ve önemli maddeleri Sevr Barış Antlaşması'na karşı tepkiler	İNK-304-03-B-21 AMAÇ: Sevr Barış Antlaşması 'nın Türk Milleti açısından önemini açıklaya- bilme	
		20'	İNK-304-04 KONU : DOĞU-GÜNEY CEPHESİ MUHAREBELERİ VE SONUÇLARI Ermeni sorunu ve Ermenilerle savaş (I.Dünya Savaşına kadar ve Dünya Savaşında Ermeni sorunu)	İNK-304-04-B-21 AMAÇ: Doğu-Güney Cephesi Muhare- belerinde geçen olayların sebeplerini açıklayabilme.	
		40'	SINAV DEĞERLENDİRMESİ		

MALTEPE ASKERİ LİSESİ ÖĞRETİM PROGRAMI YILLIK DERS PLANLAMA ÇİZELGE

BÖLÜM BAŞKANLIĞI : SOSYAL DERSLER ÖĞRETİM YILI: 2
 DERSİN ADI : TÜRKİYE CUMHURİYETİ İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK SINIF : 11

ZAMAN			ÜNİTE VE KONULAR	AMAÇLAR	ÖD. (VAR)
TARİH	HAFTA	SÜRE			
20-24 EKİM 2003	8	40'	INK-304-04 KONU DOĞU-GÜNEY CEPHESİ MUHAREBELERİ VE SONUÇLARI Kurtuluş Savaşı'nda Ermeni sorunu ve Gümrü Antlaşması	INK-304-04-B-22 AMAÇ: Doğu-Güney Cephesi Muhare- belerinin sonuçlarını açıklayabilme	
		40'	INK-304-05 KONU BATI CEPHESİ MUHAREBELERİ I.İnönü Muharebesi Çerkez Ethem olayı Londra Konferansı	INK-304-05-B-21 AMAÇ: Batı Cephesi Muharebelerinin sebep- lerini açıklayabilme	
27-31 EKİM 2003	9	80'	INK-304-05 KONU : BATI CEPHESİ MUHAREBELERİ VE SONUÇLARI Ruslarla ilişkiler ve Moskova Antlaşması İstiklal Marşı'nın kabulü II.İnönü Muharebesi Kütahya -Eskişehir Muharebeleri Ordunun Sakarya'nın Doğusuna çekilmesi	INK-304-05-B-22 AMAÇ: Batı Cephesi Muharebelerinin sonuçlarını açıklayabilme	

MALTEPE ASKERİ LİSESİ ÖĞRETİM PROGRAMI YILLIK DERS PLANLAMA ÇİZELGE

BÖLÜM BAŞKANLIĞI : SOSYAL DERSLER
 DERSİN ADI : TÜRKİYE CUMHURİYETİ İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK
 ÖĞRETİM YILI :
 SINIF :

ZAMAN			ÜNİTE VE KONULAR	AMAÇLAR	ÖD (VA)
TARİH	HAFTA	SÜRE			
03-07 KASIM 2003	10	80'	INK-304-05 KONU : BATI CEPHESİ MUHAREBELERİ VE SONUÇLARI T.B.M.M' nin tepkileri Mustafa Kemal'in Başkomutan seçilmesi Teklif-i Milliye Siyasi ilişkiler (Amerika, Sovyet Rusya, Fransa, İtalya ve Afganistan ile Olan ilişkiler)	INK-304-05-B-22 AMAÇ: Batı Cephesi Muharebelerinin sonuçlarını açıklayabilme	
10-14 KASIM 2003	11	80'	INK-304-06 KONU : SAKARYA MEYDAN MUHAREBESİ VE SONUÇLARI M. Kemal Paşa'ya gazilik ve Mareşallik unvanlarının verilmesi Kars Ant. Fransa ile ilişkiler ve Ankara Ant. Anlaşma Devletleri' nin barış önerisi.	INK-304-06-B-21 AMAÇ: Sakarya Meydan Muharebesi'nin sonuçlarını açıklayabilme	
17-21 KASIM 2003	12	80'	INK-304-07 KONU : BÜYÜK TAARRUZ VE SONUÇLARI Taarruz hazırlıkları ve taarruzun başlaması Başkomutanlık Meydan Muharebesi ve Anadolu'nun düşmandan temizlenmesi Mudanya Ateşkes Antlaşması ve önemi Saltanatın kaldırılması Lozan Konferansı ve Barışı	INK-304-07-B-12 AMAÇ: Büyük Taarruz'un sonundaki gelişmeleri açıklayabilme INK-304-07-B-21 AMAÇ: Büyük Taarruz'un sonunda yapılan Antlaşmaların önemini açıklayabilme	

MALTEPE ASKERİ LİSESİ ÖĞRETİM PROGRAMI YILLIK DERS PLANLAMA ÇİZELGE

BÖLÜM BAŞKANLIĞI : SOSYAL DERSLER ÖĞRETİM YILI: 1
 DERSİN ADI : TÜRKİYE CUMHURİYETİ İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK SINIF : 1

ZAMAN			ÜNİTE VE KONULAR		AMAÇLAR	ÖD (VA)
TARİH	HAFTA	SÜRE				
			Lozan Konferansı ve Sonuçları. İ.T.B.M.M'nin açılışı ve çalışmaları			
01-05 ARALIK 2003	13	80'	İNK-305 ÜNİTE: İNK-305-01 KONU	CUMHURİYET DÖNEMİ : CUMHURİYETİN İLANI VE HALİFELİĞİN KALDIRILMASI Cumhuriyetin İlanı ve Mustafa Kemal Paşa'nın ilk cumhurbaşkanı seçilmesi Halifeliğin kaldırılması ve bunun önemi	İNK-305-01-B-22 AMAÇ: Halifeliğin kaldırılmasının nedenlerini açıklayabilme	
08-12 ARALIK 2003	14	80'	İNK-305-02KONU	: PARTİLER VE ÇOK PARTİLİ DÖNEME GEÇİŞ DENEMELERİ Türk İnkılabı ve demokrasi Cumhuriyet Halk Fırkası Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası ve Şeyh Said ayaklanması Mustafa Kemal'e suikast girişimi Serbest Cumhuriyet Fırkası ve Menemen olayı	İNK-305-02-B-21 AMAÇ: Çok partili döneme geçiş denemeleri sırasında çıkan olayları açıklayabilme	

MALTEPE ASKERİ LİSESİ ÖĞRETİM PROGRAMI YILLIK DERS PLANLAMA ÇİZELGESİ

BÖLÜM BAŞKANLIĞI : SOSYAL DERSLER ÖĞRETİM YILI: 2002
 DERSİN ADI : TÜRKİYE CUMHURİYETİ İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK SINIF : 3

ZAMAN			ÜNİTE VE KONULAR	AMAÇLAR	ÖDEV (VARSA)
TARİH	HAFTA	SÜRE			
15-19 ARALIK 2003	15	80'	İNK-305-03KONU : İNKILABIN GELİŞİMİ DEVLET VE TOPLUM KURUMLARININ LAİKLEŞMESİ Devlet düzeni ve hukuk Osmanlı Devleti'nde hukuk Din-Devlet ilişkilerinin aşamaları	İNK-305-03-B-21 AMAÇ: Türk Medeni Kanunun yapısını açıklayabilme	"T"oluş süre dış Cur rite Eğit aynı ver
22-26 ARALIK 2003	16	20'	İNK-305-03KONU : İNKILABIN GELİŞİMİ DEVLET VE TOPLUM KURUMLARININ LAİKLEŞMESİ Türk Medeni Kanunu'nun kabulü ve karakteri	İNK-305-03-B-21 AMAÇ: Türk Medeni Kanununun yapısını açıklayabilme	"T"oluş süre dış Cur rite Eğit aynı ver
		20'	İNK-305-04 KONUSU : EĞİTİM VE KÜLTÜR ALANINDA YAPILAN İNKILAP HAREKETLERİ Eski eğitim sistemi Tevhid-i Tedrisat Kanunu Medreselerin kaldırılması Türk harflerinin kabulü	İNK-305-04-B-21 AMAÇ: Eğitim ve Kültür alanında yapılan inkılap hareketlerini açıklayabilme	
		40'	SINAV DEĞERLENDİRMESİ		

MALTEPE ASKERİ LİSESİ ÖĞRETİM PROGRAMI YILLIK DERS PLANLAMA ÇİZELGESİ

BÖLÜM BAŞKANLIĞI : SOSYAL DERSLER ÖĞRETİM YILI: 2003-2004
 DERSİN ADI : TÜRKİYE CUMHURİYETİ İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK SINIF : 3

ZAMAN			ÜNİTE VE KONULAR	AMAÇLAR	ÖDEP (VARSA)
TARİH	HAFTA	SÜRE			
29 ARALK 2003 02 OCAK 2004	17	40'	İNK-305-04 KONU : EĞİTİM VE KÜLTÜR ALANINDA YAPILAN İNKILAP HAREKETLERİ Eğitim-Öğretim alanındaki gelişmeler Yeni tarih anlayışı Türk Dili'nin gelişmesi Çağdaşlaşma ve uygarlık Güzel sanatlar	İNK-305-04-B-21 AMAÇ: Eğitim ve Kültür alanında yapılan inkılap hareketlerini açıklayabilme	2003-2004
		40'	İNK-305-05 KONU : TOPLUMSAL YAŞAYIŞININ DÜZENLENMESİ Laiklik ilkesinin yerleştirilmesi çabalarının sürmesi Tekke, zaviye ve türbelerin kapatılması	İNK-305-05-B-21 AMAÇ: Toplumsal yaşayışın düzenlenmesi için yapılan inkılapları açıklayabilme	
05-09 OCAK 2004	18	40'	İNK-305-05 KONU : TOPLUMSAL YAŞAYIŞININ DÜZENLENMESİ Kıyafette değişiklik Soyadı kanununun kabulü Takvim saat ve ölçülerde değişiklik Türk kadınının tarihteki yeri Türk kadınının siyasal hakları : EKONOMİ VE SAĞLIK ALANINDAKİ GELİŞMELER Milli ekonominin kurulması	İNK-305-05-B-21 AMAÇ: Toplumsal yaşayışın düzenlenmesi için yapılan inkılapları açıklayabilme İNK-305-06-B-21 AMAÇ: Ekonomik alandaki gelişmeleri açıklayabilme	2003-2004

MALTEPE ASKERİ LİSESİ ÖĞRETİM PROGRAMI YILLIK DERS PLANLAMA ÇİZELGESİ

BÖLÜM BAŞKANLIĞI : SOSYAL DERSLER

ÖĞRETİM YILI: 200

DERSİN ADI : TÜRKİYE CUMHURİYETİ İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK

SINIF : 3

ZAMAN			ÜNİTE VE KONULAR		AMAÇLAR	ÖDEV (VARSA)
TARİH	HAFTA	SÜRE				
12-16 OCAK 2004	19	40'	INK-305-06KONU	: EKONOMİ VE SAĞLIK ALANINDAKİ GELİŞMELER Bayındırlık ve ulaştırma alanında Gelişme Sağlık ve tıp alanında gelişme	INK-305-06-B-21 AMAÇ: Ekonomik alandaki gelişmeleri açıklayabilme	T c s ö ö C u s t İ g n y n
			INK-306 ÜNİTE	ATATÜRK DÖNEMİNDE T.C.'NİN DIŞ SİYASETİ		
		20'	INK-306-01KONU	: NÜFUS MÜBADELESİ VE YABANCI OKULLAR SORUNU	INK-306-01-B-21 AMAÇ: Nüfus değişimi ve yabancı okullar sorunu ile ilgili gelişmeleri açıklayabilme.	
		10'	INK-306-02 KONU	: IRAK SINIRI VE MUSUL SORUNU	INK-306-02-B-21 AMAÇ: Irak Sınırı ve Musul sorunu ile ilgili gelişmeleri açıklayabilme	
19-23 OCAK 2004	20	10'	INK-306-03 KONU	: T.C.' NİN MİLLETLER CEMİYETİ'NE GİRİŞİ	INK-306-03-B-21 AMAÇ: T.C.' nin Milletler Cemiyetine girişini açıklayabilme.	T c s ö ö C u s t İ g n y n
		10'	INK-306-04 KONU	: MONTREUX BOĞAZLAR SÖZLEŞMESİ	INK-306-04-B-21 AMAÇ: Montreux Boğazlar sözleşmesinin önemini açıklayabilme	
		30'	INK-306-05 KONU	: BALKAN ANTANTI, SADABAD PAKTI, HATAY SORUNU	INK-306-05-B-21 AMAÇ: Balkan Antantı,Sadabat Paktı ve Hatay Sorunu ile ilgili gelişmeleri açıklayabilme	
			INK-307 ÜNİTE	: ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCE SİSTEMİ VE ATATÜRK İLKELERİ		

MALTEPE ASKERİ LİSESİ ÖĞRETİM PROGRAMI YILLIK DERS PLANLAMA ÇİZELGESİ

BÖLÜM BAŞKANLIĞI : SOSYAL DERSLER
 DERSİN ADI : TÜRKİYE CUMHURİYETİ İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK
 ÖĞRETİM YILI 2003
 SINIF : 3

ZAMAN			ÜNİTE VE KONULAR	AMAÇLAR	ÖDEV (VARSA)
TARİH	HAFTA	SÜRE			
01-05 MART 2004	24	80'	INK-307-02KONU : ATATÜRK İLKELERİ Milliyetçilik Halkçılık	INK-307-02-B-22 AMAÇ: Milliyetçilik İlkesini açıklayabilme INK-307-02-B-23 AMAÇ: Halkçılık İlkesini açıklayabilme	"T.C. okul süre dışı Cum nâle Eğit ayrı veril
08-12 MART 2004	25	80'	INK-307-02KONU : ATATÜRK İLKELERİ Halkçılık	INK-307-02-B-23 AMAÇ: Halkçılık İlkesini açıklayabilme	"T.C. okul süre dışı Cum nâle Eğit ayrı veril
15-19 MART 2004	26	80'	INK-307-02KONU : ATATÜRK İLKELERİ Halkçılık Devletçilik	INK-307-02-B-23 AMAÇ: Halkçılık İlkesini açıklayabilme INK-307-02-B-23 AMAÇ: Devletçilik İlkesini açıklayabilme	"T.C. okul süre dışı Cum nâle Eğit ayrı veril
22-26 MART 2004	27	80'	INK-307-02KONU : ATATÜRK İLKELERİ Devletçilik	INK-307-02-B-23 AMAÇ: Devletçilik İlkesini açıklayabilme	"T.C. okul süre dışı Cum nâle Eğit ayrı veril

MALTEPE ASKERİ LİSESİ ÖĞRETİM PROGRAMI YILLIK DERS PLANLAMA ÇİZELGESİ

BÖLÜM BAŞKANLIĞI : SOSYAL DERSLER ÖĞRETİM YILI: 20
DERSİN ADI : TÜRKİYE CUMHURİYETİ İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK SINIF : 3

ZAMAN			ÜNİTE VE KONULAR	AMAÇLAR	ÖDE (VARSA)
TARİH	HAFTA	SÜRE			
29 MART 02 NİSAN 2004	28	40' 40'	INK-307-02KONU : ATATÜRK İLKELERİ Devletçilik Laiklik SINAV DEĞERLENDİRMESİ	INK-307-02-B-23 AMAÇ: Devletçilik İlkesini açıklayabilme INK-307-02-B-23 AMAÇ: Laiklik İlkesini açıklayabilme	
05-09 NİSAN 2004	29	80'	INK-307-02KONU : ATATÜRK İLKELERİ Laiklik	INK-307-02-B-23 AMAÇ: Laiklik İlkesini açıklayabilme	
12-16 NİSAN 2004	30	80'	INK-307-02KONU : ATATÜRK İLKELERİ Laiklik	INK-307-02-B-23 AMAÇ: Laiklik İlkesini açıklayabilme	
19-23 NİSAN 2004	31	80'	INK-307-02KONU : ATATÜRK İLKELERİ Laiklik	INK-307-02-B-23 AMAÇ: Laiklik İlkesini açıklayabilme	

MALTEPE ASKERİ LİSESİ ÖĞRETİM PROGRAMI YILLIK DERS PLANLAMA ÇİZELGESİ

BÖLÜM BAŞKANLIĞI : SOSYAL DERSLER ÖĞRETİM YILI: 20
 DERSİN ADI : TÜRKİYE CUMHURİYETİ İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK SINIF : 3

ZAMAN			ÜNİTE VE KONULAR		AMAÇLAR	ÖDE (VARSA)
TARİH	HAFTA	SÜRE				
26-30 NİSAN 2004	32	40'	INK-307-02KONU	: ATATÜRK İLKELERİ	INK-307-02-B-23 AMAÇ:	
		40'		Laiklik İnkılapçılık SINAV DEĞERLENDİRMESİ.	Laiklik İlkesini açıklayabilme INK-307-02-B-23 AMAÇ: İnkılapçılık İlkesini açıklayabilme INK-307-02-B-23 AMAÇ: İnkılapçılık İlkesini açıklayabilme	
03-07 MAYIS 2004	33	40'	INK-307-02KONU	: ATATÜRK İLKELERİ	INK-308-01-B-21 AMAÇ :	
				İnkılapçılık	Atatürk'ün son günleri ve İsmet İnönü'nün cumhurbaşkanı seçilmesi ile ilgili gelişmeleri açıklayabilme	
10-14 MAYIS 2004	34		INK-308 ÜNİTE	ATATÜRK'ÜN ÖLÜMÜ VE İSMET İNÖNÜ'NÜN CUMHURBAŞKANI SEÇİLMESİ		
		40'	INK-308-01 KONU	: Atatürk'ün son günleri ve İsmet İnönü'nün cumhurbaşkanı seçilmesi		
10-14 MAYIS 2004	34	40'		1950 SONRASI TÜRKİYE CUMHURİYETİ 1938-1960 DÖNEMİ A. Dönemin Koşulları B. Demokrat Parti'nin Kuruluşu C. Uluslararası Gelişmeler D. Türkiye'nin NATO'ya girişi	Bu bölüm ders içinde konferans olarak verilecektir.Bu nedenle Amaç ve Davranışlar oluşturulmamıştır.	
		40'				

MALTEPE ASKERİ LİSESİ ÖĞRETİM PROGRAMI YILLIK DERS PLANLAMA ÇİZELGESİ

BÖLÜM BAŞKANLIĞI : SOSYAL DERSLER ÖĞRETİM YILI: 200
 DERSİN ADI : TÜRKİYE CUMHURİYETİ İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK SINIF : 3

ZAMAN			ÜNİTE VE KONULAR	AMAÇLAR	ÖDEV (VARSA)
TARİH	HAFTA	SÖRE.			
17-21 MAYIS 2004	35	80'	E. Kore Savaşı F. Uluslararası Gelişmeler G. 27 MAYIS 1960 MÜDAHALESİ VE NEDENLERİ 1. DP Yönetimi ve 27 Mayıs 1960 Müdahalesinin nedenleri 2. Kurucu Meclis ve 1961 Anayasası 3. Koalisyonlar Dönemi 4. Terör Hareketleri 5. Uluslararası Gelişmeler	Bu bölüm ders içinde konferans olarak verilecektir. Bu nedenle Amaç ve Davranışlar oluşturulmamıştır.	
24-28 MAYIS 2004	36	40' 40'	H. 12 MART 1971 MUHTIRASI 1. Nedeni 2. Anayasal değişiklikler I. 1971-1980 DÖNEMİ 1. Kıbrıs Sorunu 2. Terör hareketleri ve Kardeş kavgası 3. Ekonomik Sorunlar 4. Uluslararası Gelişmeler İ. 12 EYLÜL 1980 MÜDAHALESİ 1. Nedeni 2. Danışma Meclisi 3. 1982 Anayasası	Bu bölüm ders içinde konferans olarak verilecektir. Bu nedenle Amaç ve Davranışlar oluşturulmamıştır	

MALTEPE ASKERİ LİSESİ ÖĞRETİM PROGRAMI YILLIK DERS PLANLAMA ÇİZELGESİ

BÖLÜM BAŞKANLIĞI : SOSYAL DERSLER			ÖĞRETİM YILI: 20		
DERSİN ADI : TÜRKİYE CUMHURİYETİ İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK			SINIF : 3		
ZAMAN			ÜNİTE VE KONULAR	AMAÇLAR	ÖDE (VARSA)
TARİH	HAFTA	SÜRE			
		40'	J. T.C.'nin 1923 SONRASI ORTAYA KOYDUĞU GELİŞME K. DEĞİŞEN DÜNYA DENGELERİ İÇERİSİNDE TÜRKİYE'NİN KONUMU VE TÜRKİYE'NİN KARŞILAŞTIĞI İÇ VE DIŞ TEHDİTLER 1. İrticai faaliyetler 2. Bölücü Faaliyetler 3. Yıkıcı Faaliyetler	Bu bölüm ders içinde konferans olarak verilecektir. Bu nedenle Amaç ve Davranışlar oluşturulmamıştır	
		40'	L. ATATÜRK İLKELERİNE SAHİP ÇIKMAK VE ONLARIN DEVAMLILIĞINI SAĞLAMAK ZORUNLULUĞU		

MALTEPE ASKERİ LİSESİ ÖĞRETİM PROGRAMI YILLIK DERS PLANLAMA ÇİZELGESİ

BÖLÜM BAŞKANLIĞI : SOSYAL DERSLER		ÖĞRETİM YILI: 20	
DERSİN ADI : TÜRKİYE CUMHURİYETİ İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK		SINIF : 3	
ZAMAN			ÖDE (VARSA)
TARİH	HAFTA	SÜRE	
ÜNİTE VE KONULAR			AMAÇLAR

Hakan BACANLI
Öğ. Tgm.
Ders Öğ.

Efdal AS
Öğ. Kd. Ütgm.
Ders Öğ.

A.İhsan ÖZKAYA
Öğ. Alb.
Grup Bşk.

Zeki TATAR
Öğ. Alb.
Sos. Dersler I

O N A Y

Yalçın DURMUŞ
Öğ. Kd. Alb.
Öğretim Başkanı

... .. ÇOK PROGRAMLI LİSE
2005 / 2006 EĞİTİM – ÖĞRETİM YILI T. C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK DERSİ 11. SINIFLAR
ÜNİTELENDİRİLMİŞ YILLIK DERS PLANI

SÜRE	Giriş: XX. YY. BAŞLARINDA OSMANLI İMPARATORLUĞU						1
AY - HAFTA	DERS SAATİ	HEDEF VE DAVRANIŞLAR	KONULAR	ÖĞRENME-ÖĞRETME YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	ATATÜRKÇÜLÜK	KULLANILAN EĞT. TEKNOLOJİLERİ ARAÇ-GEREÇ	DEĞERL (Hedef ve Davranışlara Ulaşma Düzeyi)
EYLÜL (1)	1	HEDEFLER: 1. Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküşünü hızlandıran nedenlerin kavratılması. 2. Meşrutiyet yönetiminin ve Osm. İmp.nda II.Meşrutiyet Dönemi'nin niteliğinin ve amacına ulaşamamasının nedenlerinin kavratılması. 3. Trablusgarp ve Balkan Savaşı'nın nedenlerinin ve bu savaşta Osmanlı İmp'nun yenilgisini hazırlayan etmenlerin gösterilmesi. 4. Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküşünü hızlandıran nedenlerin kavratılması. 5. Osmanlı İmparatorluğu'ndaki yenileşme hareketleri ve bu hareketlerin başarıya ulaşamamasının nedenlerinin belirtilmesi. 6. Meşrutiyet yönetiminin ve Osm. İmp.nda II.Meşrutiyet Dönemi'nin niteliğinin ve amacına ulaşamamasının nedenlerinin kavratılması. 7. Trablusgarp Savaşı'nın nedenlerinin ve bu savaşta Osmanlı İmparatorluğu'nun yenilgisini hazırlayan etmenlerin gösterilmesi. DAVRANIŞLAR: 1. Çağa uymayan ve emperyalizmin boyunduruğu altına giren devletlerin neden yıkılacağını açıklayarak söyleme. 2. Çağdaş bilim, sanat ve dünya görüşünü yaşama geçiremeyen devletlerin neden yıkılacağını açıklayarak söyleme. 3. Batı devletlerinin bu dönemde Türkleri tarih sahnesinden silmek istediklerini söyleme.	1. II. Meşrutiyet Dönemi 2. Trablusgarp Savaşı	Anlatım, Soru – Cevap, Tartışma, Konu ile ilgili Belgeseller	(I. Dünya Savaşı'nda Mustafa Kemal'in çalışmaları, etkinliği ve Çanakkale Savaşı'nın kazanılmasında ki rolü kavratılacak.)	1. Ders Kitabı 2. Harita-Atlas 3. Konu ile ilgili Yayınlar 4. ÖSS'ye Hazırlık Testleri 5. VCD 6. Multivizyon 7. Nutuk	
EYLÜL (2)	1	HEDEFLER: 1. I.Dünya Savaşı'nın genel nedenleri ve Osmanlı İmparatorluğu'nu bu genel savaşa sürükleyen etmenlerin kavratılması. 2. I.Dünya Savaşı'nda Mustafa Kemal'in çalışmaları, etkinliği ve Çanakkale Savaşı'nın kazanılmasındaki rolünün belirtilmesi. 3. İtilaf Devletleri'nin kendi aralarında hazırladıkları paylaşma tasarılarının belgelerle belirtilmesi. 4. I.Dünya Savaşı'nda insanlığın savaştan gördüğü zararların kavratılması. 5. Osmanlı İmparatorluğunun savaştaki ekonomik ve siyasal durumunun belirlenmesi. 6. Cephelelerdeki savaş özelliklerinin kavratılması, bu arada Osmanlı İmparatorluğu'nun durumu ve bazı devlet adamlarının izledikleri hatalı siyasetle ihanete kadar varan tutumlar belirtilip olaylar kısaca sergilenirken genelleme yapılmaktan özellikle kaçınılacak. 7. I.Dünya Savaşı'nın genel nedenleri ve Osmanlı İmparatorluğu'nu bu genel savaşa sürükleyen etmenlerin kavratılması. 8. I.Dünya Savaşı'nda Mustafa Kemal'in çalışmaları, etkinliği ve Çanakkale Savaşı'nın kazanılmasındaki rolünün belirtilmesi. 9. Balkan Savaşları'nın nedenlerinin ve bu savaşta Osmanlı İmparatorluğunun yenilgisini hazırlayan etmenlerin gösterilmesi. DAVRANIŞLAR: 1.Çağa uymayan ve emperyalizmin boyunduruğu altına giren devletlerin neden yıkılacağını açıklayarak söyleme. 2. Çağdaş bilim, sanat ve dünya görüşünü yaşama geçiremeyen devletlerin neden yıkılacağını açıklayarak söyleme. 3. Çanakkale ve Ulusal Kurtuluş savaşı kazanılmasaydı, neler olabileceğini açıklayarak söyleme. 4. Batı devletlerinin bu dönemde Türkleri tarih sahnesinden silmek istediklerini söyleme.	3. Balkan Savaşları 4. Birinci Dünya Savaşı				
BİRİNCİ BÖLÜM: BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI SONUNDA OSMANLI İMPARATORLUĞUNUN DURUMU							
EYLÜL (3)	1	HEDEFLER: 1. İtilaf Devletleri'nin kendi aralarında hazırladıkları paylaşma tasarılarının belgelerle belirtilmesi. 2. Mondros Ateşkes Antlaşması'nda İzmir'in durumu ve İzmir'in işgalinde yatan nedenlerin kavratılması. 3. Mondros Ateşkes Antlaşması olgusunun zamanını, yerini, ilgili devlet ve kişileri söyleme. 4. Mondros Ateşkes Antlaşması'nın ve özellikle 7. maddesinin Türk Milleti'nin yaşama hakkını elinden aldığıın kavratılması. DAVRANIŞLAR: 1. Osmanlı Devleti'ni paylaşma tasarıları olgularının ilgili devlet ve kişilerini söyleme. 2. Mondros Ateşkes Anlaşmasından sonra bölgede Pontus iddialarını gerçekleştirme faaliyetlerinin niteliğini açıklama. (2538 TD)	MONDROS ATEŞKES ANYLAŞMASI 1. Mondros Ateşkes Antlaşması ve uygulanması 2. Mondros Ateşkes Antlaşmasından 19 Mayıs 1919'a Kadar Meydana Gelen Önemli Olaylar 3. Osmanlı İmparatorluğu'nun Paylaşılması Tasarıları				
EKİM (1)	1	HEDEFLER: 1. Wilson İlkeleri'nin Osmanlı İmparatorluğunu ilgilendiren maddelerinin ve bu maddelerin uygulamaya konulamamasının nedenlerinin belirtilmesi. 2. İtilaf Devletleri'nin kişikirtmaları ve destekleriyle ortaya çıkan ulusal varlığa düşman cemiyetler ve bunlara karşı tepki olarak ortaya çıkan ulusal cemiyetlerin özelliklerinin belirtilmesi. HEDEFLER: Birinci Dünya Savaşı sırasında Pontus iddiaların gerçekleştirme faaliyetlerini kavrayabilme. (2538 Sayılı TD) 1. Birinci Dünya Savaşı sırasında İtilaf Devletlerinin Pontus çetelerini destekleme amacını açıklama. 2. Birinci Dünya Savaşı sırasında Fener Rum Patrikhanesi ve ona bağlı kiliselerin Pontus çeteleriyle işbirliğini açıklama. 3. Birinci Dünya Savaşı sırasında Osmanlı Hükümetinin Pontus çetelerine karşı aldığı önlemleri açıklama. HEDEFLER: Mondros Ateşkes Anlaşmasından sonra Pontus iddialarını gerçekleştirme faaliyetlerini kavrayabilme. 1. Mondros Ateşkes Anlaşmasından sonra bölgede Pontus iddialarını gerçekleştirme faaliyetlerinin niteliğini açıklama. 2. Pontus iddialarının Paris Barış Konferansında gündeme getirilme çabalarının nedenlerini ve sonuçlarını açıklama. 3. Paris Barış Konferansında İngiltere'nin izlediği Pontus politikasını gerekçeleriyle açıklama. 4. Paris Barış Konferansında Yunanistan'ın izlediği Pontus politikasını gerekçeleriyle açıklama. 5. Mondros Ateşkes Anlaşmasından sonra Doğu Karadeniz Bölgesindeki ayrılıkçı Ortodoks çeteleri ile Ermeniler arasındaki işbirliğinin amacını ve sonucunu açıklama.	4. Wilson İlkeleri ve Paris Barış Konferansı 5. İzmir'in İşgali	Anlatım, Soru – Cevap, Tartışma, Konu ile ilgili Belgeseller	(Atatürk'ün tam bağımsız ve ulusal egemenliğe dayalı çağdaş bir devlet kurduğu kavratılacak.)	1. Ders Kitabı 2. Harita-Atlas 3. Konu ile ilgili Yayınlar 4. ÖSS'ye Hazırlık Testleri 5. VCD 6. Multivizyon 7. Nutuk	

1	HEDEFLER: Kurtuluş Savaşı sırasında Pontus iddialarını gerçekleştirme faaliyetlerini kavrayabilme. 1. Kurtuluş Savaşı sırasında Doğu Karadeniz Bölgesindeki ayrılıkçı Ortodoks çetecilik faaliyetlerinin amacını açıklama. 2. Millî Mücadele döneminde Yunanistan'ın savaş stratejisinde Doğu Karadeniz Bölgesindeki ayrılıkçı Ortodoks çetelerinin rolünü açıklama. 3. İtilaf Devletlerinin Doğu Karadeniz Bölgesindeki ayrılıkçı Ortodoks çetelerine destek vermesinin nedenlerini açıklama. 4. TBMM Hükümetinin Doğu Karadeniz Bölgesindeki ayrılıkçı Ortodoks çetelerine karşı önlem almasının nedenlerini açıklama. 5. TBMM Hükümetinin Doğu Karadeniz Bölgesindeki ayrılıkçı Ortodoks çetelerine karşı aldığı önlemleri açıklama. 6. TBMM Hükümetinin Doğu Karadeniz Bölgesindeki ayrılıkçı Ortodoks çetelerine karşı aldığı önlemlerin sonuçlarını açıklama. 7. Lozan Antlaşmasının mübadeleye ilişkin maddesine dayalı olarak Pontus iddialarını gerçekleştirme faaliyetlerinin hukukî sonucunu açıklama. HEDEFLER: Yunanistan'ın günümüzdeki Pontus iddialarını gerçekleştirme faaliyetlerini değerlendirebilme. 1. Yunanistan'ın Karadeniz Bölgesi ile ilgili iddialarını açıklama. 2. Tarihi ve bilimsel açıdan soy kırım iddialarının geçersizliğini ispat etme. 3. BM Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesindeki soykırım tanımı ile Yunanistan'ın asılsız iddialarını karşılaştırma. 4. Pontus iddialarının geçersizliğini tarihî, kültürel, siyasi ve nüfus yapısı bakımından ispat etme.	6. Memleketin İç Durumu ve Cemiyetler		(Atatürk'ün kişiliğinin Türk toplumunun çağdaşlaşmasını daki önemi kavratılacak.)	
1	İKİNCİ BÖLÜM: MUSTAFA KEMAL ATATÜRK'ÜN HAYATI				
1	HEDEFLER: Atatürk'ün hayatıyla ilgili olguları kavrayabilme. DAVRANIŞLAR: 1. Atatürk'ün öğrenim hayatıyla ilgili olguları açıklama. 2. Atatürk'ün askerlik hayatıyla ilgili olguları açıklama. 3. Atatürk'ün siyasi hayatıyla ilgili olguları açıklama.	ATATÜRK'ÜN HAYATI 1. Öğrenim Hayatı 2. Askerlik Hayatı 3. Siyasi Hayatı ATATÜRK'ÜN KİŞİSEL ÖZELLİKLERİ VE ÇEŞİTLİ YÖNLERİ 1. Vatan ve Millet Sevgisi 2. Mantıklı ve Gerçekçi Oluşu 3. Yaratıcı Düşüncesi 4. İdealist Oluşu 5. İleri Görüşlülüğü 6. Önder Oluşu 7. İnkılapçılığı 8. Birleştirme ve Bütünleştirme Gücü			
1	ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: KURTULUŞ SAVAŞI				
1	HEDEFLER: 1. Vatanın işgali karşısında yerel halkın bir lider etrafında toplanıp hemen mücadeleye girebileceğinin öğrencilere kavratılması. 2. Mustafa Kemal'in Samsun'a çıkışının, Kurtuluş Savaşımızın başlangıcı olduğunun kavratılması. 3. Amasya Genelgesi ile Ulusal Kurtuluş savaşımızın genel stratejisinin saptandığının kavratılması. 4. Bağımsızlığına ve özgürlüğüne düşkün olan Türk Milletinin hangi koşullar altında olursa olsun mücadeleden geri kalmadığının kavratmak.	1.DÖNEM 1.YAZILI KURTULUŞ SAVAŞI A) HAZIRLIK DÖNEMİ 1. Kuva-i Milliye Hareketi'nin Başlaması ve Batı Cephesi'nin Oluşması 2. Mustafa Kemal'in Samsun'a Çıkışı ve Milli Bilincin Uyandırılması 3. Amasya Genelgesi (29 EKİM CUMHURİYET BAYRAMI)		(Mustafa Kemal'in Samsun'a çıkışının, Kurtuluş Savaşımızın başlangıcı olduğu kavratılacak.)	
1	DAVRANIŞLAR: Kuva-i Milliye hareketi, Mustafa Kemal'in Samsun'a çıkışı ve Amasya Genelgesi olgularının yerlerini, ilgili kişileri söyleme.				
1	HEDEFLER: 1. Samsun'a çıkışın Kurtuluş Savaşı'nın ilk adımı olduğunu, kongrelerle halkın ve dağınık haldeki yararlı cemiyetlerin bir birlik altında toplandığını kavratmak. 2. Erzurum ve Sivas Kongreleri ile Türk toplumunun ulusal birlik ve beraberliğinin sağlanması için örgütlendiğinin kavratılması. 3. Türk toplumunun ulusal birlik ve beraberliğinin sağlanması için örgütlendiğinin kavratılması. 4. Bir bağımsızlık mücadelesi verilirken, devleti yönetenlerin bile olumsuz davranış içerisinde bulunabileceklerini kavratmak.	4. Erzurum Kongresi ve Önemi 5. Sivas Kongresi ve Önemi 6. Damat Ferit Paşa Hükümeti'nin Tutumu ve Sonuçları (RAMAZAN BAYRAMI TATİLİ)	Anlatım, Soru – Cevap, Tartışma, Konu ile ilgili Belgeseller		1. Ders Kitabı 2. Harita-Atlas 3. Konu ile ilgili Yayınlar 4. ÖSS'ye Hazırlık Testleri 5. VCD 6. Multivizyon 7. Nutuk
1	DAVRANIŞLAR: 1. Erzurum ve Sivas Kongreleri olgularının zamanını, ilgili kişi ve kurumları, kararların içeriği, önemi ve özelliklerini söyleme. 2. Kongrelerde oluşturulan Temsil kurullarının görevlerini, Mustafa Kemal'in başkan seçilmesi önemini söyleme. 3. Ulusal Kurtuluş Savaşı'nı kazanmak için milletin örgütlenmesi, bu savaşa gönüllü katılması gerektiğini söyleme.	7. Ali Rıza Paşa Kabinesi, Amasya Görüşmesi ve Sonuçları 8. Temsil Kurulu'nun Ankara'ya Gelişi 9. Son Osmanlı Mebusan Meclisi ve Misak-ı Milli (10 KASIM ATATÜRK'Ü ANMA HAFTASI)			
1	HEDEFLER: 1. Ferit Hükümeti yerine Ali Rıza Paşa'ya hükümet kurdurarak Ulusal hareketin gücünü kabul ettiğinin kavratılması. 2. İstanbul'da toplanan Mebuslar Meclisi'nin Anadolu Hareketi'nin ve Türk halkının ne istediğini dünyaya ilan ettiğinin kavratılması.				
1	DAVRANIŞLAR: Temsil Kurulunun merkez olarak neden Ankara'yı seçtiğini; Osmanlı Mebusan Meclisi'nin toplanması için yapılan çalışmaları ve Misak-ı Milli kararları olgularının kişilerini söyleme.				
1	HEDEFLER: 1. Anadolu'da Kurtuluş Savaşı hazırlıkları sürerken, İstanbul Hükümeti bu çalışmaların engellenmesi için ayaklanmalar dâhil işgalci güçler ile işbirliği yaptığının kavratılması. 2. Damat Ferit Paşa ve hükümetinin acizinin ve Kurtuluş Savaşı'nın karşısında olduğunun belirtilmesi. 3. Ulusal Mücadelenin en iyi Ankara'dan yönetileceğinin kavratılması. 4. Mebusan Meclisini dağıtarak Anadolu'daki ulusal hareketin yok edilmesi girişiminin kavratılması. 5. TBMM'nin açılmasının, ulusal iradeye dayanarak yeni bir Türk Devleti'nin kurulması girişimi olduğunun kavratılması. 6. İlk anayasanın ilanı (20 Ocak 1921) ile Yeni Türk Devleti'nin hukuka ve güçler birliği ilkesine dayalı olduğunun kavratılması. 7. "Egemenlik kayıtsız şartsız Milletindir" ilkesinin TBMM'nin açılmasıyla kabul edilip, düzenli orduların kurulmaya başlandığını kavratmak.	10. İstanbul'un Anlaşma Devletleri Tarafından Resmen işgali ve Mebusan Meclisi'nin Dağıtılması		(Atatürk'ün önder oluşu işlenecek.)	
1	DAVRANIŞLAR: 1. Amasya Görüşmesi önem ve sonuçları olgularının zamanını, içeriğini, kişilerini söyleme. 2. Damat Ferit Hükümeti yerine Ali Rıza Paşa Hükümeti'nin kuruluş nedenlerini söyleme. 3. İstanbul'un işgali, Mebusan Meclisi'nin dağıtılması ve 1921 Anayasası olgularının tarihini ilgili kişi ve devletleri söyleme.	11. Ankara'da TBMM'nin Açılması ve TBMM Hükümeti'nin Kurulması 12. Yeni Türk Devleti'nin İlk Anayasası			
1	HEDEFLER: İstanbul Hükümeti'nin, TBMM Hükümeti'nin çalışmalarını engellemek istediğinin kavratılması.				

ARALIK (1)	1	HEDEFLER: 1. Dış güçlere karşı ülkeyi koruma mücadelesi verilirken, içte de bağımsızlık savaşına karşı çıkan ve yabancılardan destek alan grupların çikabileceğinin kavratılması. 2. İstanbul Hükümeti'nin, İtilaf Devletlerinin ve azınlıkların çıkardığı ayaklanmaları ve bunların önceleri Kuva-i Milliye güçleri ile sonra da düzenli ordular ile nasıl bastırıldığının kavratılması. 3. Kuvay-i Milliye guruplarından Çerkez Ethem ve Demirci Mehmet Efe'nin düzenli ordunun kurulmasına karşı çıkarak ayaklanma çıkardıkları ve bu ayaklanmaların öneminin kavratılması. 4. Meclise karşı çıkanların ve meclisin varlığını inkâr edenlerin cezalandırılacağıının kavratılması. DAVRANIŞLAR: 1.TBMM ile İstanbul Hükümeti'nin mücadelelerinde yaşanan ayaklanmalar ve TBMM'nin aldığı önlem olgularının ilgili devlet ve kişilerini söyleme.	B. BÜYÜK MİLLET MECLİSİ HÜKÜMETİ İLE İSTANBUL HÜKÜMETİNİN MÜCADELESİ 1. İstanbul Hükümeti'nin Tutumu 2. Büyük Millet Meclisine Karşı Ayaklanmalar 3. Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti'nin Aldığı Önlemler				3
ARALIK (2)	1	HEDEFLER: 1. Sevr Antlaşması ile Türkiye'nin ve Türk Ulusu'nun yok edilmek istendiğinin açıklanması. 2. Sevr Antlaşmasının, Türk Ulusu'nun karakterine ters düştüğünün ve kabul edilemeyeceğinin vurgulanması. 3. Yabancı işgaline karşı Kuva-i Milliye ile karşı konulamayacağıının ve düzenli bir ordunun kurulmasının zorunlu olduğunun kavratılması. DAVRANIŞLAR: 1. Sevr Barış Antlaşması ve düzenli ordunun kurulması olgularının zamanını, ilgili kişi ve devletleri söyleme.	C) SEVR BARIŞ ANTLAŞMASI 1. Sevr Antlaşması ve Önemli Maddeleri D) DÜZENLİ ORDUNUN KURULMASI				
ARALIK (3)	1	HEDEFLER: 1. Osmanlı döneminde Ermenilerin Türkler kadar rahat ve özgür olduğunun, dış güçlerin kışkırtılması ile ayaklandıklarının kavratılması. DAVRANIŞLAR: 1. Ermeni sorunu olgusunun ilgili devletleri, zamanını söyleme.	E) MUHAREBELER VE SONUÇLARI 1. Ermeni Sorunu ve Ermenilerle Savaş 1.DÖNEM II. YAZILI				
ARALIK (4)	1	HEDEFLER: 1. Güney halkının tüm gücü ve benliği ile Kuva-i Milliye'nin yanında yer alarak düşmana karşı başarı ile savaştığının kavratılması. 2. TBMM Hükümeti'nin iradesine karşı çıkan Çerkez Ethem birliklerinin bertaraf edildiğinin kavratılması. 3. Düzenli Ordunun kazandığı ilk askeri başarı olduğunun kavratılması. 4. Sever Antlaşması'nda küçük değişiklikler yaparak Kurtuluş Savaşı'nın önlenmeye çalışıldığının ve TBMM Hükümeti'nin İtilaf Devletleri tarafından ilk kez tanındığının kavratılması. 5. Karşılıklı çıkarlar doğrultusunda Rusya ile yapılacak olan bir antlaşmanın her iki tarafa da yarar sağlayacağıından bu antlaşmanın yapıldığını, diplomasi yönünden kazanılan önemli bir başarı olduğunu kavratmak. 6. Yunan ordusunun püskürtüldüğünü kavratmak. 7. Yeni kurulan Türk ordusunun hazırlığını tamamlamak için stratejik bir çekilme yapıldığının açıklanması. 8. Bir milletin bağımsızlık sevgisi ve isteğini dile getirecek ulusal marşın bulunması gereğini ve önemini öğrencilere kavratmak. DAVRANIŞLAR: 1. Batı Cephesi savaşlarından I. II. İnönü ve Kütahya-Eskişehir Savaşları olgularının zamanını, ilgili kişi ve devletleri söyleme.	2. Güney Cephesindeki Çarpışmalar 3. Batı Cephesi Muharebeleri (Sakarya Savaşına Kadar)	Anlatım, Soru – Cevap, Tartışma, Konu ile ilgili Belgeseller		1. Ders Kitabı 2. Harita-Atlas 3. Konu ile ilgili Yayınlar 4. ÖSS'ye Hazırlık Testleri 5. VCD 6. Multivizyon 7. Nutuk	
ARALIK (5)	1	HEDEFLER: Dünya devletleri ile olan ilişkilerimizde Türk yurdunun güvenliğinin korunmasını, barış yolu ile sağlanması gereğinin kavratılması. DAVRANIŞLAR: 1- Milli Mücadele döneminde siyasi ilişki kurulan devletleri, ilişkilerin içeriği ve önemi olgularını söyleme.	4. Siyasi ilişkiler				
OCAK (1)	1	HEDEFLER: 1.Başkomutanlığın, TBMM tarafından Mustafa Kemal'e verilmesi ve düşmanın son saldırı gücünün de kırılarak az bir kuvvetle harikalar yaratan Mustafa Kemal ve Türk Ulusu'nun kahramanlık bilincinin yansıtılması. 2. Sovyet Rusya ve Fransa'nın TBMM Hükümeti'nin haklarını kabul ettiklerinin kavratılması. 3.Yokluk ve yoksulluk içinde ve en güç şartlarda başlatılarak Atatürk'ün birleştirici gücü ve askeri dehası sayesinde kazanılan bilincin kavratılması. DAVRANIŞLAR: 1. Sakarya Meydan Savaşı'nın olgularının zamanını, yerlerini, ilgili devlet ve kişilerini söyleme. 2. Büyük Taarruz'un olgularının yerlerini, ilgili devlet ve kişilerini söyleme.	5. Sakarya Meydan Muharebesi ve Sonuçları 6. Büyük Taarruz ve Sonuçları				

I. DÖNEM

ŞUBAT (1)	1	HEDEFLER: 1. Türk Kurtuluş Savaşı'nın askeri zaferimizle kesin sonuca ulaşılmasından sonra siyasi alanda da Mudanya Ateşkesi ile siyasi alanda da büyük bir zafer kazandığımız gerçeğinin belirtilmesi. 2. “ Egemenlik Kayıtsız Şartsız Milletindir ” ilkesine dayanarak Türk devletinin yönetim şeklinin demokrasi olması gerçeğini ve saltanatın kaldırılması bilincinin kavratılması. DAVRANIŞLAR: 1. Mudanya Ateşkes Antlaşması'nın olgularının yerlerini, ilgili devlet ve kişilerini söyleme. 2. Saltanatın kaldırılması olgularının zamanını, ilgili devlet ve kişilerini, önemini söyleme.	Mudanya Ateşkes Anlaşması, Esasları ve Önemi 7. Saltanatın Kaldırılması				
ŞUBAT (2)	1	HEDEFLER: 1.Dünya Savaşı galini ülkelere karşı eşit haklara sahip olduğumuzu kabul ettirerek, Lozan'da siyasi bir başarı kazanan milletimizin kapitülasyonları da kaldırarak, ekonomik bağımsızlığın da kazanıldığı vurgulanacak. DAVRANIŞLAR: Lozan Barış Antlaşması olgularının zamanını, ilgili devlet ve kişilerini, önemini söyleme.	8. Lozan Konferansı ve Barışı 9. İkinci Büyük Millet Meclisi				

		7. E D İ N Ç İ B Ö L Ü M : A T A T Ü R K Ç Ü L Ü K T Ü R K İ N K İ L Ä B İ N İ N D A Y A N D I Ğ I İ L K E L E R V E T Ü R K İ N K İ L Ä B İ N İ N N İ T E L İ K L E R İ			
ŞUBAT (3)	1	HEDEFLER: Atatürk'ün düşünce sisteminin oluşumunu hazırlayan etkenleri kavrayabilme. DAVRANIŞLAR: 1. Atatürk'ün düşünce sistemini n oluşumunda, ailesinin ve öğrenim hayatının etkisini açıklama. 2. Atatürk'ün düşünce sisteminin oluşumunda Osmanlı Devleti'nin içinde bulunduğu siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel ve askeri durum etkisini açıklama. 3. Atatürk'ün düşünce sisteminin oluşumunda, yerli ve yabancı düşünürlerin etkisini açıklama. 4. Atatürk'ün düşünce sisteminin oluşumunda, Avrupa'da meydana gelen gelişme ve değişmelerin etkisini açıklama.	1. Atatürk'ün Düşünce Sisteminin Oluşumunu Hazırlayan Etkenler, Aile Çevresi ve Öğrenim Hayatı 2. 20.yy başlarında Osmanlı Devleti içinde bulunduğu Siyasi, Ekonomik, Askeri, Sosyal ve kültürel durum 3. Bağımsızlık ihtiyacı		
ŞUBAT (4)	1	HEDEFLER: Atatürkçü düşünce sistemini kavrayabilme. DAVRANIŞLAR: 1. Atatürkçü düşünce sisteminde yer alan ana düşünceleri söyleme. 2. Atatürkçü düşünce sisteminde yer alan ana düşünceleri açıklama. HEDEFLER: Atatürkçülüğün önemini değerlendirebilme. DAVRANIŞLAR: 1. Atatürkçülüğün, Türkiye Cumhuriyeti Devleti için önemini açıklama. 2. Atatürkçülüğün, Türk milleti için bir çağdaşlaşma modeli olduğunu açıklama. HEDEFLER: Atatürkçülüğün niteliklerini analiz edebilme DAVRANIŞLAR: 1. Atatürkçülüğün niteliklerini açıklama. 2. Atatürkçülük ile akılcılık ve bilimsellik arasındaki ilişkileri kurma. HEDEFLER: Atatürkçü düşüncede milli güç unsurlarını analiz edebilme. DAVRANIŞLAR: 1. Atatürkçü düşüncede milli güç unsurlarını açıklama. 2. Milli güç unsurlarının milli hedefleri gerçekleştirmedeki yerini açıklama. 3. Milli güç unsurlarının Türkiye Cumhuriyeti devleti için önemini açıklama.	A. ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCE SİSTEMİ 1. Atatürkçü Düşünce Sisteminin Oluşumunu Hazırlayan Etkenler 2. Atatürkçülüğün tanımı ve önemi 3. Atatürkçülüğün nitelikleri 4. Atatürkçü Düşünce Sisteminde Milli Güç Unsurları a. Siyasi Güç b. Ekonomik Güç c. Askeri Güç d. Sosyo-Kültürel Güç	Anlatım, Soru – Cevap, Tartışma, Konu ile ilgili Belgeseller	(Atatürkçülüğü benimseterek, Atatürk'ün Dünya görüşü ve düşünceleri kavratılacak.)
MART (1)	1	HEDEFLER: Atatürk ilkelerinin amacını analiz edebilme. DAVRANIŞLAR: 1. Atatürk ilkeleri ile Türk toplumunun çağdaşlaşması arasındaki ilişkileri bulma. 2. Atatürk ilkeleri ile Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin gelişmesi arasındaki ilişkileri bulma. HEDEFLER: Atatürk ilkelerinin ortak özelliklerini kavrayabilme. DAVRANIŞLAR: 1. Atatürk ilkelerinin ortak özelliklerini açıklama. 2. Atatürk ilkeleri ile Atatürkçü düşünce sistemi arasındaki ilişkileri açıklama. HEDEFLER: Atatürk ilke ve inkılaplarının dayandığı esasları analiz edebilme. DAVRANIŞLAR: 1. Atatürk ilke ve inkılaplarının dayandığı esasların neler olduğunu açıklama. 2. Atatürk ilke ve inkılaplarının dayandığı esasların önemini açıklama.	B. ATATÜRK İLKELERİ 1. Atatürk ilkelerinin amacı 2. Atatürk ilkelerinin ortak özellikleri 3. Atatürk ilke ve inkılaplarının dayandığı temel esaslar		(Ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütün olan Türkiye Cumhuriyetini n dinamik temelini "Atatürk İlkeleri"nin oluşturduğu bilinci kazandırılacak.)
MART (2)	1	HEDEFLER: Cumhuriyetçilik ilkesini analiz edebilme. DAVRANIŞLAR: 1. Cumhuriyetçilik ilkesinin dayandığı esasları açıklama. 2. Cumhuriyetçilik ilkesi ile demokrasi arasındaki ilişkileri açıklama. HEDEFLER: Cumhuriyet yönetiminin Türk toplumuna sağladığı faydaları değerlendirebilme. DAVRANIŞLAR: 1. Cumhuriyet yönetiminin diğer yönetimlerden farklı olan yanlarını açıklama. 2. Cumhuriyet yönetiminin Türk toplumuna sağladığı faydaları örneklerle açıklama. HEDEFLER: Atatürk'ün, Türkiye Cumhuriyeti'nin Türk gençliğine emanet ettiğini kavrayabilme. DAVRANIŞLAR: 1. Türk gençliğinin, Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görevlerini açıklama. 2. Atatürk'ün, Türk gençliğiyle ilgili sözlerin- den örnekler verme. HEDEFLER: Cumhuriyet yönetimine yönelik iç ve dış tehditleri kavrayabilme. DAVRANIŞLAR: 1. Cumhuriyet yönetimini hedef alan tehditlerin neler olduğunu açıklama. 2. Cumhuriyet yönetimini hedefleyen tehditlere karşı Türk vatandaşlarına düşen görevlerin neler olduğunu açıklama.	4. İlkeler a. Cumhuriyetçilik ilkesi Türkiye Cumhuriyeti'nin nitelikleri Cumhuriyetçiliğin Türk toplumuna sağladığı faydalar Türkiye Cumhuriyetinin Türk gençliğine emanet edilmesi Cumhuriyet yönetimine yönelik iç ve dış tehdit	Anlatım, Soru – Cevap, Tartışma, Konu ile ilgili Belgeseller	1. Ders Kitabı 2. Harita-Atlas 3. Konu ile ilgili Yayınlar 4. ÖSS'ye Hazırlık Testleri 5. VCD 6. Multivizyon 7. Nutuk
MART (3)	1	HEDEFLER: Milliyetçilik ilkesini analiz edebilme. DAVRANIŞLAR: 1. Milliyetçilik ilkesinin niteliklerini açıklama. 2. Anayasada yer alan Türk vatandaşlığı anlayışı ile Atatürk milliyetçiliği arasındaki ilişkiyi açıklama. HEDEFLER: Milli birlik ve beraberliğin anlamını analiz edebilme. DAVRANIŞLAR: 1. Milli birlik ve beraberliğin Türk toplumuna sağladığı yararları örneklerle açıklama. 2. Milli birlik ve beraberliğin milli güç öğeleriyle ilişkisini açıklama. HEDEFLER: Milli birlik ve beraberliği güçlendiren unsurları kavrayabilme. DAVRANIŞLAR: 1. Milli birlik ve beraberliği güçlendiren unsurları sıralama. 2. Milli birlik ve beraberliği güçlendiren unsurları açıklama. HEDEFLER: Atatürk milliyetçiliğinin Türk toplumuna sağladığı faydaları değerlendirebilme. DAVRANIŞLAR: 1. Atatürk milliyetçiliğiyle milli kültürün gelişmesi arasındaki ilişkiyi açıklama. 2. Atatürk milliyetçiliğiyle çağdaşlaşmak arasındaki ilişkiyi açıklama. 3. Atatürk milliyetçiliğinin Türk toplumuna sağladığı faydaları örneklerle açıklama.	b. Milliyetçilik ilkesi Atatürk milliyetçiliğinin dayandığı esaslar Milli birlik ve beraberliğin anlamı Milli birlik ve beraberliği güçlendiren unsurlar Atatürk milliyetçiliğinin Türk toplumuna sağladığı faydalar		

1	1	HEDEFLER: Halkçılık ilkesini analiz edebilme DAVRANIŞLAR: 1. Halkçılık ilkesinin dayandığı esasları açıklama. 2. Halkçılık ilkesi doğrultusunda devlete ve bireylere düşen görevleri ayırt etme.	c. Halkçılık ilkesi Halkçılık ilkesinin Türk toplumuna sağladığı faydalar				
1	1	HEDEFLER: Halkçılık ilkesinin Türk toplumuna sağladığı faydaları değerlendirebilme. DAVRANIŞLAR: 1. Halkçılık ilkesinin Türk toplumuna sağladığı faydaları açıklama. 2. Halkçılık ilkesi ile demokrasi arasındaki ilişkiyi açıklama.	ç. Devletçilik ilkesi Devletçiliğin Türk toplumuna sağladığı faydalar				
1	1	HEDEFLER: Devletçilik ilkesini analiz edebilme. DAVRANIŞLAR: 1. Devletin görevlerini açıklama. 2. Atatürkçü düşünce sisteminde devlet ve fert ilişkilerini açıklama. 3. Devletçilik ilkesine göre devlet ve özel teşebbüs arasındaki ilişkileri açıklama.					
1	1	HEDEFLER: Devletçiliğin Türk toplumuna sağladığı faydaları kavrayabilme. DAVRANIŞLAR: 1. Devletçiliğin Türk toplumuna ekonomik alanda sağladığı faydaları açıklama. 2. Devletçiliğin Türk toplumuna sosyal ve kültürel alanda sağladığı faydaları açıklama.					
1	1	HEDEFLER: Laiklik ilkesini analiz edebilme. DAVRANIŞLAR: 1. Laiklik ilkesinin dayandığı esasları açıklama. 2. Laiklik ilkesinin devlet hayatına ve sosyal hayata getirdiklerini örneklendirme. 3. Anayasamızın laiklikle ilgili hükümlerini inceleme.	d. Laiklik ilkesi Laiklik ilkesinin dayandığı esaslar Din ve vicdan hürriyeti Laikliğin Türk toplumuna sağladığı faydalar				
1	1	HEDEFLER: Din ve vicdan hürriyetini değerlendirebilme. DAVRANIŞLAR: 1. Anayasamızın din ve vicdan hürriyetiyle ilgili hükümlerini açıklama. 2. Din ve vicdan hürriyetinin laiklik ilkesiyle olan ilişkisini açıklama.					
1	1	HEDEFLER: Laikliğin Türk toplumuna sağladığı faydaları değerlendirebilme. DAVRANIŞLAR: 1. Laikliğin Türk toplumuna sağladığı faydaları örneklerle açıklama. 2. Çağdaşlaşmada laikliğin yerini ve önemini açıklama. 3. Millî birlik ve beraberlik açısından laikliği inceleme.					
1	1	HEDEFLER: İnkılâpçılık ilkesini analiz edebilme. DAVRANIŞLAR: 1. Atatürkçü düşüncede inkılâpçılık ilkesinin dayandığı esasları açıklama. 2. Atatürk'ün inkılâp anlayışının hedeflerini açıklama.	e. İnkılâpçılık ilkesi İnkılâpçılık ilkesinin dayandığı esaslar				
1	1	HEDEFLER: İnkılâpçılık ilkesinin Türk toplumuna sağladığı faydaları değerlendirebilme. DAVRANIŞLAR: 1. İnkılâpçılığın Türk toplumuna sağladığı faydaları açıklama. 2. Atatürkçü düşünce sisteminin sürekliliği ile inkılâpçılık arasındaki ilişkiyi açıklama.	İnkılâpçılık ilkesinin Türk toplumuna sağladığı faydalar II. DÖNEM 1. YAZILI				
1	1	HEDEFLER: Atatürk ilkelerine sahip çıkmanın ve devamlılığını sağlamanın gerekliliğini değerlendirebilme. DAVRANIŞLAR: 1. Atatürk ilkelerinin, Türkiye Cumhuriyeti devleti'nin devamlılığı açısından önemini açıklama. 2. Türk toplumunun çağdaşlaşmasında Atatürk ilkelerinin işlevlerini açıklama.	C. ATATÜRK İLKELERİNE SAHİP ÇIKMAK VE DEVAMLILIĞINI SAĞLAMAK				
1	1	HEDEFLER: Türkiye'ye yönelik iç ve dış tehdidi kavrayabilme. DAVRANIŞLAR: 1. Türkiye'nin jeopolitik önemini açıklama. 2. Dış tehdit unsurlarını ve hedeflerini tarihten örneklerle açıklama. 3. İç tehdit unsurlarını ve hedeflerini açıklama. 4. İç ve dış tehdit unsurlarına karşı kişilere düşen görevleri açıklama.	D. TÜRKİYE'YE YÖNELİK İÇ VE DIŞ TEHDİT				
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: CUMHURİYET DÖNEMİ							
1	1	HEDEFLER: 1. Cumhuriyet yönetiminin diğer yönetimlerden üstün olan tarafları üzerinde durulacak, Türk ulusu için en uygun yönetim biçimi olduğu vurgulanacak. 2. Din ve devlet yönetiminin birbirinden ayrı tutulmasının yararları üzerinde durulacak. 3. Atatürk'ün çağdaşlaşma konusundaki düşüncelerini değerlendirebilme.	A) ÇAĞDAŞLAŞMA				
1	1	DAVRANIŞLAR: 1. Atatürk'ün kişiliğinin Türk toplumunun çağdaşlaşmasındaki önemini açıklama. 2. Atatürk'ün çağdaşlaşma konusundaki düşüncelerini açıklama. 3. Türk toplumu için çağdaşlaşmanın önemini açıklama. 4. Cumhuriyetin ilanı ve halifeliğin kaldırılması olgularının zamanını, önemini, ilgili kişileri söyleme, gösterip işaretleme. 5. Mustafa Kemal'in nasıl Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kurucusu ve ulusal kurtuluş savaşının öncüsü olduğunu açıklayarak söyleme. 6. Mustafa Kemal Atatürk'ün tam bağımsız ve ulusal egemenliğe dayalı çağdaş bir devlet kurduğunu söyleme.	B) CUMHURİYETİN İLANI VE HALİFELİĞİN KALDIRILMASI 1. Cumhuriyetin ilanı ve Mustafa Kemal Paşa'nın ilk Cumhurbaşkanı Seçilmesi 2. Halifeliğin Kaldırılması ve Bunun Önemi				
1	1	HEDEFLER: Cumhuriyet yönetimine karşı olanların hatalı yönlerini vurgulamak.	C) PARTİLER VE ÇOK PARTİLİ DÖNEME GEÇİŞ DENEMELERİ 1. Cumhuriyet Halk Fırkası 2. Terakkîperver Cumhuriyet Fırkası ve Şeyh Said Ayaklanması 3. Mustafa Kemal'e Suikast Girişimi 4. Serbest Cumhuriyet Fırkası ve Menemen Olayı				
1	1	HEDEFLER: Çok partili hayata geçiş denemeleri olgularının zamanını ilgili kişi ve çevreleri söyleme.					
1	1	HEDEFLER: Demokrasi yönetiminin getirdiği yeni hukuk düzeninin yararları açıklanacak.	D) İNKILÂBIN GELİŞİMİ DEVLET VE TOPLUM KURUMLARININ LAİKLEŞMESİ 1. Osmanlı Devleti'nde Hukuk 2. Din-Devlet ilişkisi ve Aşamaları 3. Türk Medeni Kanunu'nun Kabulü ve Karakteri				
1	1	DAVRANIŞLAR: Devlet ve toplum kurumlarının laikleşmesi olgularının zamanını ilgili kişi ve çevreleri söyleme.					

Anlatım,
Soru – Cevap,
Tartışma,
Konu ile ilgili
Belgeseller

(Günümüzün ve geleceğin sorunlarına Atatürkçü bir yaklaşımla çözümler getirebilecek tutum, davranış ve yetenekler kazandırmak.)

1. Ders Kitabı
2. Harita-Atlas
3. Konu ile ilgili Yayınlar
4. ÖSS'ye Hazırlık Testleri
5. VCD
6. Multimedya
7. Nutuk

1	1	HEDEFLER: 1. Osmanlı eğitim sistemi hakkında bilgilendirmek. 2. Öğretimi Birleştirme Yasası'nın gereğini ve önemini kavratmak. 3. Medreselerin kapatılmasının gereğini ve yerine daha çağdaş okulların açılmasının önemini kavratmak. 4. Türk alfabesinin kabul edilmesinin Türk eğitim ve kültürünün gelişmesindeki önemini kavratmak. 5. Medrese sisteminden ve belli bir hedefi olmayan eğitimdən, Öğretim birliği içinde ülkede ortak kültüre yönelmeyi vurgulamak. 6. Türk tarihinin sadece Osmanlıdan ibaret olmayıp, 2000 yıllık bir geçmişe dayandığını ve Orta Asya kökenini açıklamak. 7. Türkçeyi, Arap, Fars ve batı dillerinin etkisinden kurtararak, sadeleştirmek ve kendi dil kaynaklarını kullanmasını sağlamak. 8. Yönetim, sosyal yaşayış ve dönüşüm bakımından toplumu çağdaşlık ölçüsünde yetiştirilmesi gereğini açıklamak. 9. Atatürk'ün Milli Tarihimize verdiği önemi değerlendirebilme.	E) EĞİTİM VE KÜLTÜR ALANINDA İNKILÂP HAREKETLERİ 1. Milli Eğitim 2. Tevhid-i Terdisat Kanunu 3. Medreselerin Kaldırılması 4. Türk Harflerinin Kabulü 5. Eğitim ve Öğretim Alanında Gelişmeler 6. Yeni Tarih Anlayışı 7. Türk Dilinin Gelişmesi		(Mustafa Kemal ATATÜRK'ün neden öldürölmek istediği kavratılacak.)	6
1	1	DAVRANIŞLAR: 1. Atatürk'ün tarih ile yaptığı / yaptırdığı çalışmaları açıklama. 2. Cumhuriyetten önceki tarih anlayışıyla, Atatürk dönemindeki tarih anlayışını karşılaştırma. 3. Atatürk'ün Türk tarih ile ilgili yaptığı/ yaptırdığı çalışmaları açıklama. 4. Cumhuriyetten önceki tarih anlayışıyla, Atatürk dönemindeki tarih anlayışını karşılaştırma. 5. Çağdaş bilim, sanat ve dünya görüşünü yaşama geçiremeyen devletlerin neden yıkılacağını açıklayarak söyleme. 6. Mustafa Kemal'in Türkiye Cumhuriyeti'ni neden çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne çıkarmak istediği açıklayarak söyleme.				
1	1	HEDEFLER: 1. Türk kadınının sosyal ve siyasal haklarını değerlendirebilme. 2. Birlik ve beraberliğin çağdaş toplumlar üzerindeki olumlu etkilerini değerlendirebilme.	F) TOPLUMSAL YAŞAYIŞIN DÜZENLENMESİ 1. Tekkelerin, Zaviyelerin ve Türbelerin Kapatılması 2. Kıyafette Değişiklik 3. Soyadı Kanunu'nun Kabulü 4. Takvim, Saat ve Ölçülerde Değişiklik 5. Kadın Haklarının Kabulü	Anlatım, Soru – Cevap, Tartışma, Konu ile ilgili Belgeseller	(Atatürk'ün medeni ve birleştirici tarih görüşü, tarih anlayışı işlenecek.)	1. Ders Kitabı 2. Harita-Atlas 3. Konu ile ilgili Yayınlar 4. ÖSS'ye Hazırlık Testleri 5. VCD 6. Multivizyon 7. Nutuk
1	1	DAVRANIŞLAR: 1. Türk kadınlarının Atatürk döneminde elde ettiği sosyal ve siyasal hakları açıklama. 2. Türk kadınlarının Atatürk döneminde elde ettiği hakları önceki dönemlerle karşılaştırma. 3. Türk kadınlarının Atatürk döneminde elde ettiği hakların Türk toplumunun çağdaşlaşmasındaki önemini açıklama. 4. Türk kadınının Atatürk döneminde elde ettiği sosyal ve siyasal hakları açıklama. 5. Türk kadınlarının Atatürk döneminde elde ettiği hakları önceki dönemler ile karşılaştırma. 6. Türk kadınlarının, Atatürk döneminde elde ettiği hakların Türk toplumunun çağdaşlaşmasındaki önemini açıklama. 7. Çağdaş bilim, sanat ve dünya görüşünü yaşama geçiremeyen devletlerin neden yıkılacağını açıklayarak söyleme. 8. Mustafa Kemal'in Türkiye Cumhuriyeti'ni neden çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne çıkarmak istediği açıklayarak söyleme. 9. Bir devleti çağa uygun hale getirmek için, siyasal, ekonomik, toplumsal alanlarda devrimler yapmalı ve bunlardan taviz verilmemesi gerektiği açıklayarak söyleme.	(19 MAYIS ATATÜRK'Ü ANMA GENÇLİK VE SPOR BAYRAMI)			
1	1	HEDEFLER: 1. Türk Devleti'nin ekonomik alandaki gelişmeleri değerlendirebilme.	G) EKONOMİK ALANDA GELİŞME 1. Milli Ekonominin Kurulması 2. Bayındırlık ve Ulaştırma Alanında Gelişme 3. Sağlık ve Tıp Alanında Gelişme			
1	1	DAVRANIŞLAR: 1. Ekonomik, siyasal, toplumsal alanlarda devrimler yapılmasaydı neler olabileceğini açıklayarak söyleme. 2. Atatürk'e göre neden hayatta gerçek yol gösterici bilimdir, her işte çağdaş bilim ve akıl temele alınmalıdır. İlkesini açıklayarak söyleme.	II. DÖNEM II. YAZILI			
1	1	BEŞİNCİ BÖLÜM: TÜRK ORDUSU VE MİLLİ SAVUNMA HEDEFLER: 1. Yeni Türk ordusunun çağdaş ordular düzeyine ulaştırmak ve bu gücü saldırgan amaçlar yerine barışçı amaçlara yöneltmek.	Türk Ordusu ve Milli Savunma			
1	1	ALTINCI BÖLÜM: TÜRKİYE CUMHURİYETİNİN DİŞ İYASETİ				
1	1	HEDEFLER: 1. Atatürk'ün milli dış politika hakkındaki görüşlerini değerlendirebilme. 2. Ülke sınırları dışında kalmış olan Türk vatandaşlarının ülkede yerleştirilmesin açıklamak. 3. Yabancı okulların, Öğretim Birliği ilkesi gereği, Milli Eğitim Bakanlığı'nın denetiminde olmasının sağlanması. 4. Şeyh Said Ayaklanması nedeniyle Irak sınırının, Musul'un sınırlarımız dışında olarak çizilmesini açıklamak. 5. Batı ve Doğu sınırımızın güvenliği sağlamak ve dünya barışına katkı için, Balkan toplumları ile karşılıklı dostluğa dayalı uluslar arası iyi ilişkiler kurulmasının önemini kavratmak. 6. Montrö Sözleşmesi ile Boğazların güvenliğinin ve denetiminin tam bağımsızlık ilkesi gereği Türkiye'ye ait olduğu kavratılacak.	1. Milli Dış Politika 2. Nüfus Mübadelesi (Değiş-Tokuş) 3. Yabancı Okullar Sorunu 4. Irak sınırı ve Musul Sorunu 5. Milletler Cemiyeti ve Milletler Cemiyetine Girişimiz 6. Balkan Antantı 7. Montrö Boğazlar Sözleşmesi 8. Sadabat Pakti 9. Hatay Sorunu	Anlatım, Soru – Cevap, Tartışma, Konu ile ilgili Belgeseller	(Atatürk'ün neden Cumhuriyeti gençlere emanet ettiği ve Atatürkçü gençliğin özellikleri işlenecek.)	1. Ders Kitabı 2. Harita-Atlas 3. Konu ile ilgili Yayınlar 4. ÖSS'ye Hazırlık Testleri 5. VCD 6. Multivizyon 7. Nutuk
1	1	SEKİZİNCİ BÖLÜM: ATATÜRK'ÜN ÖLÜMÜ VE İSMET İNÖNÜ'N CUMHURBAŞKANI SEÇİLMESİ				
1	1	HEDEFLER: Atatürk'ün ölümünden sonraki gelişmeleri kavrayabilme. DAVRANIŞLAR: 1. Atatürk'ün ölümünün yurтта ve dünyadaki yankılarının öğretilmesi. 2. İsmet İnönü'nün Cumhurbaşkanı seçilmesinin sebeplerini kavratmak.	1. Atatürk'ün ölümü 2. İsmet İnönü'nün cumhurbaşkanı seçilmesi 3. İsmet İnönü'nün Kişiliği ve Devlet Adamlığı			

Bu yıllık plan;
2087 ve 2212 sayılı Tebliğler Dergileri'ndeki T.C. İnkılâp Tarihi Müfredat Programı,
2551 sayılı Tebliğler Dergisi'ndeki “yeni planlama esasları”,
2092 ve 2364 sayılı Tebliğler Dergisi'ndeki değişiklikler,
2538 ve 2539 sayılı Tebliğler Dergisi'ndeki “Rum, Ermeni ve Pontus Faaliyetleri”,
2488 sayılı Tebliğler Dergisi'ndeki Atatürkçölük konuları dikkate alınarak hazırlanmıştır.

.....
Tarih Öğretmeni

.....
Tarih Öğretmeni

.....
Tarih Öğretmeni

.....
Tarih Öğretmeni

.....
Tarih Öğretmeni

12.09.2005
UYGUNDUR
.....
Okul Müdürü

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

1.1. ARAŞTIRMA PROBLEMİNİN ORTAYA KONMASI

1.1.1. Problemin Durumu

Bilgi çağı olarak ta adlandırılan 21'nci yüzyıla girdiğimiz şu günlerde, tarih boyunca toplumların gelişmesinde en önemli rolü oynayan eğitim konusunun önemi daha da artmıştır. Genç nesillerin eğitiminde tarih dersi hiç şüphesiz önemli bir yer tutmaktadır. Milyonlarca gencin eğitim gördüğü okullarımıza da tarih dersi ne düzeyde verilmektedir. Tarih dersi içerisinde özellikle Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi önem arz etmektedir. Zira bu ders yeni nesillerin Ulu Önder'i tanımalarında, anlamalarında ve Türkiye Cumhuriyeti'nin hangi şartlar altında kurulduğunu öğrenmelerinde önemli rol oynar. Bu bağlamda Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin sivil ve askeri liselerde anlatılış tarzı ve yöntemi önemlidir. Ayrıca bu liselerde Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğrencilere nasıl verilmektedir. Askeri liselerde Atatürkçü Düşünce Sistemi sivil liselere göre daha farklı bir metotla mı işlenmektedir. Eğer farklılık varsa bunlar nelerdir. Bu farklılığı oluşturan dersin konu farklılığı mıdır yoksa dersin işlenişinden Atatürkçü Düşünce Sisteminin öğrencilere aktarılma yönteminden mi kaynaklanmaktadır.

Her zaman milletin göz bebeği ve modernleşme-çağdaşlaşma yolunda önderi olan Türk Silahlı Kuvvetleri için de eğitim, önemli bir yer tutarak, sistemin temelini teşkil eden hayati değer taşımaktadır. Ulu önderimiz Atatürk, *“Kuvvetli bir ordu dendiği zaman anlaşılması lazım gelen anlam, her kişisi, bilhassa subayı,*

komutanı, medeniyetin ve tekniğin gereklerini kavramış ve ona göre iş ve hareketlerini uygulayan yüksek ahlakta bir topluluktur.” derken bir diğer deyişinde “Okul, genç beyinlere, insanlığa hürmeti, millet ve memlekete sevgiyi, şerefi, bağımsızlığı öğretir. Bağımsızlık tehlikeye düştüğünde onu kurtarmak için takip edilmesi en uygun olan güvenli yolu belletir.” sözleri ile eğitimin önemi ve değerini vurgulamıştır.

1.1.2. Araştırmanın Amacı

Atatürkçü Düşünce Sistemi’nin ne olduğunu ortaya koymak.

Ulu Önder Atatürk’ün eğitim felsefesini ortaya koymak,

Ulu Önder Atatürk’ün yeni eğitim politikasını ortaya koymak,

Askeri liselerin eğitim-öğretim hedefi ve öğrencilere kazandırılması hedeflenen nitelikleri ortaya koymak

Askeri liselerde uygulanan müfredat programı ve sınıf geçme sistemini ortaya koymak,

Sivil liselerde uygulanan müfredat programı ve sınıf geçme sistemini ortaya koymak,

Askeri liseler ile sivil liselerdeki öğretim – eğitim imkânlarını mukayese etmek ve farklılıkları ortaya koymak,

Askeri ve sivil liselerde uygulanan Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi müfredat programlarını ortaya koymak,

Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçü Düşünce Sisteminin Askeri ve sivil liselerde işleniş sistem ve düzeyini ortaya koymak,

1.1.3. Araştırmanın Önemi

Araştırma sonucunda; askeri liselerin tarihi gelişimi, uygulanan öğretim- eğitim sistemi ve sivil liseler ile farklılıkları ortaya koymak.

1.1.4. Araştırmanın Kapsamı

Araştırmamızda, Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçü Düşünce Sisteminin askeri ve sivil liselerde işleniş sistem ve düzeyini ortaya koymaktır.

1.1.5. Tanımlar

Tarih: Bir ulusa, toplumsal kümeye, koruma, bilime ya da güzel sanatlara etki yapan olayların, düzenli bir sıraya göre yazılı hesabı. Genellikle olayların ilişkileri ve önemleri hakkında açıklamalara yer verir. Başka bir tanımla tarih, Tarih olayların eleştirci bir gözle yorumu ve yazılması ile ilgili bir bilim ya da inceleme alanı. Genel olarak eski ve orta çağ ile yeni zaman tarihi diye bölümlenir ve her bir bölüm içinde de alt bölümler bulunur.

Müfredat Programı: Okul ve kurslarda ulaşılması istenen amaçları, bunları gerçekleştirecek dersleri ve konuları sıralayan, öğretmene bu işte kılavuzlukta bulunacak düşünceleri de kapsayan kılavuz. Başka bir deyişle belli bir okulun, öğretmenin, belli bir süre içinde okuttuğu dersler ya da konular dizisi.

Tarih Öğretimi: İlköğretim okulların birinci döneminde toplu öğretim içinde yakın çevrenin tarihsel belgelerini inceleme, masal ve efsaneleri eleştirme biçiminde yer alan bu ders ilkokulun ikinci döneminden başlayarak toplum ve ülke incelemeleri adı altında bağımsız bir ders olarak bütün okul programlarında işlenir. Öğrencilere tarih bilincini kazandıran ve dünya ulusları ile Türk ulusunun tarih boyunca geçirdiği gelişmeleri tanıtan bir bilgi alanıdır.

İnkılâp: Toplumun siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel alanda gerçekleştirdiği yenilik ve ilerlemelere verilen isimdir.

Eğitim: Topluma, evrensel düzeyi yakalamak maksadıyla bilgi birikimi ile birlikte güncel beceriler kazandırılma faaliyetidir

1.1.6. Araştırmanın Yöntemi

Alanda uygulamaya dönük araştırmaya dayalı ilişkisel tarama şeklinde yapılan bir çalışmadır.

1.1.7. Kullanılan Kaynaklar

Konu ile ilgili olarak Milli Eğitim ile ilgili temel kanunlar ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın Tebliğler Dergisi ile Silahlı Kuvvetlere ait yönerge, direktif ve emirler kaynakça olarak alınmıştır. Işıklar Askeri Lisesi Türkiye Cumhuriyet Tarihi Ve Atatürkçülük Dersleri Grup Başkanı, Kuleli Askeri Lisesi Öğretim Başkanı, birçok askeri lise öğretmen ve idarecisi, askeri lise mezunu subay ve askeri ve sivil lise öğrenci velileri ile görüşmeler yapılmıştır.

1.1.8. Değerlendirme

Elde edilen ve ulaşılabilen kaynaklardan alınan bilgiler analiz edilerek bir senteze gidilmiştir. Değerlendirmeler yapılırken mevcut istatistikî çalışmalardan azami oranda istifade edilmeye çalışılmış, ancak matematiksel verilerle ifade edilemeyen bir takım değerlendirmeler de dikkate alınmıştır.

1.2. ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCE SİSTEMİ¹

1.2.1. Atatürkçü Düşünce Sistemi Nedir

Bugün Türkçede kullanılan terim ve kavramların, hatta gündelik kelimelerin birçoğu tam anlamıyla yerine oturmuş değildir. Bu nedenle zaman zaman insanlar aynı şeyi söylerler ama birbirlerini anlayamazlar. Anlaşamayınca, aralarındaki sorunu ilgili ve yetkililere götürürler. O kişiler de aynı yanlış içinde olduklarından sorunları çözemezler. Sorunlar çözülemeyince hoşnutsuzluk ve güvensizlik başlar.

¹ Atatürkçülük, III. Kitap, Gen.Kur. Basımevi, Ankara 1983.

Bir ülkede hoşnutsuzluk ve güvensizlik başlayınca yönetim zayıflar, devlet otoritesi ortadan kalkar ve o ülkede kargaşa başlar.

Bilindiği üzere "Atatürkçülük" veya "Atatürkçü düşünce sistemi" için zaman zaman "Atatürk ideolojisi, Kemalist ideoloji, Kemalizm" diyenler oldu. Acaba bu terimler kısaca "Atatürkçülük" dediğimiz şeyi doğru tanımlıyor mu? Başka bir deyişle, Atatürkçülük, ideoloji, inanç sistemi, tavır, tutum, moda veya doktrin midir?

Bu soruların bir kısmına oldukça kolay yanıt verilebilir. Mesela, Atatürkçülük sadece tavır veya tutumla açıklanacak kadar basit bir yapıya sahip değildir. Din anlamında bir inanç sistemi de değildir. Moda, hiç değildir. Doktrin denebilir mi? Doktrinin tanımı nedir? Doktrin, bir felsefe veya edebiyat okulunun düşüncelerinin tümüdür. Başka bir tanımla felsefi, dinî, siyasî bir sistem oluşturan kavramlar ve dogmaların hepsine doktrin denir. Bir fikir adamı veya filozofun fikirlerinin tümüne de doktrin denir. Oysa Atatürk sadece düşünce değil, aynı zamanda eylem adamıdır. Ayrıca, Atatürk'ün ortaya koyduğu esasların hiçbiri dogmatik değildir. Öyleyse Atatürkçülük bir "doktrin" değildir.

Atatürkçülüğe "Atatürk ideolojisi" veya "Kemalist ideoloji" denebilir mi? "ideoloji" terimi eski Yunancadan gelir ve iki kelimedden oluşur, "idea" ve "logos". Sözlükler "idea"yı "görüş, düşünce, felsefede Platon'un eşyanın zihinde bıraktığı ilk örneğine verilen ad" şeklinde açıklamaktadır. Ancak, bu birleşik kelime bugünkü anlamda 19. yy başında Fransa'da ortaya çıktı. Kökeni çok eski olsa da bugünkü anlamını kazanması oldukça yenidir.

Sosyal bilimciler birçok konuda olduğu gibi, ideolojinin tanımında da görüş birliği içinde değildir. Şöyle ki, ideoloji tanımı için "içinde yaşanılan ortam sonucu, koşullara göre sorunlara çözüm için üretilen, kendi içinde tutarlı, sistemleşmiş düşünceler bütünüdür" diyenler olduğu gibi "insan ve toplumun geliştirdiği, insan, toplum ve evrene ilişkin kapsamlı ve ahlakî inanç sistemleri bütünüdür" veya "belirli bir biçimde düşünmeyi ve davranmayı haklı çıkarmak, ya da düşünce ve davranışları belirli bir biçimde etkilemek işlevini taşıyan inanç, tutum ve düşünceler demetidir" diyenler de vardır.

Görüldüğü üzere bütün bu tanımlarda ideolojinin ortak noktası, belli kalıplar içinde tutulmuş olmasıdır. Yani donmuş, kalıplaşmış, statik bir yapısı vardır. Oysa

Atatürkçü düşünce sistemi dinamik bir özellik taşır. İnkılâpçılık ilkesi kalıplaşmış, donmuş, dar kalıplar içine sıkışmış ve dış dünyaya kapanmışlığın karşıtıdır. İnkılâpçılık ilkesine göre, inkılâp yapılır ama bitmez. Çünkü dünya ve insan toplulukları sürekli bir değişim içindedir. Bunun için inkılâp sonlu değil sürekliedir. Atatürk inkılâpçılığı eskiyi sürekli olarak yıkmak anlamına da gelmez. Yani yıkıcı değil, yapıcı bir özellik taşır. Bu yönüyle sosyalist devrimden ayrılır. Bir örnek vermek gerekirse, cumhuriyet'in ilk yarısında Türkiye'de devletçi ekonomi politika uygulanırken, ikinci yarısında Türkiye'nin ve dünyanın içinde bulunduğu şartlar ve değişiklikler göz önüne alınarak, liberal ekonomi politika uygulanmaya başlandı. Bu uygulama Atatürkçülüğün inkılâpçılık ilkesine dayanılarak yapılmıştır ve böyle bir özellik hiçbir inanç sisteminde, hiçbir doktrinde ve ideolojide yoktur.

İdeolojilerin belli bir noktadan sonra dogmatik bir yapı içine sıkıştıkları tarihsel bir gerçektir. Oysa Atatürkçü düşünce sistemi; değişen çağa ve koşullara göre sürekli olarak kendini yeniler, evrensel değer taşır, siyasal, sosyal, kültürel ve bilimsel gelişmeyi öngörür. Her konuda insan aklı, mantığı ve bilimsel veriler esastır. Çünkü "dünyada her şey için, maddiyat için, maneviyat için, hayat için, başarı için; en gerçek yol gösterici bilim ve tekniktir. Bilimin ve tekniğin dışında kılavuz aramak aymazlıktır, bilgisizliktir, sapkınlıktır. Yalnız bilim ve tekniğin yaşadığımız her dakikadaki gelişmesini kavramak ve ilerlemelerini zamanında izlemek şarttır. Bin, iki bin, binlerce yıl önceki bilim ve teknik dilinin çizdiği kuralları, şu kadar bin yıl sonra bugün aynen uygulamaya kalkışmak elbette bilim ve tekniğin içinde bulunmak değildir (1924)". Bu nedenle de Atatürkçülük bir ideoloji değildir.

Öyle ise bu gerçek için hangi terimi kullanmak doğru olur? Atatürkçülük kendi terimini kendisi koymuştur. Uzun şekliyle söylenirse Atatürkçü düşünce sistemi'dir. Veya kısaca Atatürkçülüktür. Bu ifadedeki sistem kelimesi ilk anda bir sınır, bir kalıp gibi görünse de gerçekte öyle değildir. Sistemin bu cümledeki anlamı organizasyondur. Atatürkçü düşünce sistemi, kendi dışındaki bazı ideoloji, doktrin, sistem veya akımlara bazı noktalarda benzerlik gösterebilir ama aslında kendi türünde kendine özgü özellikleri ve nitelikleri bulunan bir düşünce sistemidir.

Konu bu noktaya gelince Atatürkçülüğün bir tanımını yapmak gerekir. Atatürkçülük, Türkiye cumhuriyeti'nin kayıtsız ve şartsız tam bağımsızlığına sahip

olması, yönetimin demokratik olması ve millet egemenliğine dayandırılması, ülkenin her alanda çağdaş uygarlık düzeyinin üzerine çıkarılması, halkın eşitlik içinde huzur ve güveninin sağlanması ve yaşam düzeyinin yükseltilmesi, bu işlerin, donmuş ve kalıplaşmış çağdışı kurallarla değil, aklın ve bilimin ortaya koyduğu çağdaş verilerle düzenlenmesi için temel unsurları Atatürk tarafından belirlenmiş ve uygulanmış olan devlet yaşamına, düşünce yaşamına ve ekonomik yaşama, toplumun temel kurumlarına ilişkin gerçekçi, inkılâpçı ve laik düşünce yapısı ve ilkelerdir.

1.2.2. Atatürkçü Düşünce Sisteminin Sosyal Temelleri ve Tarihsel Gelişimi

Yukarıda verilen tanımda belirlenen şekilde bir Türkiye'nin bugün ve gelecekte var olması isteniyorsa, Atatürk'ün belirlediği bu esasları kişi ve ulus olarak benimsemek, bugün ve gelecekteki çağdışı kalmış, dogmalara dayalı, akıl ve bilime aykırı, günlük yaşamda kadın ve erkeği birbirinden ayıran ve her ikisine aynı hakları tanımayan veya insanı bir makine gibi gören sapık ve tutucu akımlara karşı korumak ve bu esasları her zaman canlı, taze ve dinamik tutmak şarttır.

Türk milletine bu yolu açan ve bu dinamizmi veren Atatürk'ün bildiğiniz bazı özelliklerini birer cümle ile anımsayalım ve Türkiye'yi son elli yılda yönetenlerle aklımızdan kıyaslayalım. Zira tarihi güncelleştirmedığımız takdirde hiçbir yarar sağlamaz ve bir masaldan fazla anlam taşımaz.

* Atatürk her zaman akıl ve mantığa dayanır ve bilimi esas alırdı. "ben manevî miras olarak hiçbir ayet, hiçbir dogma, hiçbir donmuş ve kalıplaşmış kural bırakmıyorum. Benim manevî mirasım bilim ve akıldır... Benden sonra beni benimsemek isteyenler, bu temel eksen üzerinde aklın ve bilimin rehberliğini kabul ederlerse, manevî mirasçılarım olurlar".

* Ona göre, milletine ve kişilere karşı dürüst olmak esastı. "milletimizi şimdiye kadar söylediğim sözlerle ve hareketlerimle aldatmamış olmakla övünç duyuyorum. Yapacağım yapacağız, yapabiliriz, dediğim zaman onların gerçekten yapılabileceğine inanmıştım...(1923)". "Hiçbir sözümde, millete karşı geri alma durumunda kalmadım. Onları söylerken bir hayal peşinde koşan gibi, hayal şakıyan bir şair gibi değil, onları söylemem bu milletteki yetenekleri bildiğim içindi (1923) "

* Vatan ve millet sevgisi ile dolu idi ve milletine güveni tamdı. "gerektiği zaman vatan için bir tek fert gibi yekpare azim ve karar ile çalışmasını bilen bir millet, elbette büyük bir geleceğe layık ve aday olan bir millettir (1927)". "Türklerin vatan sevgisiyle dolu olan göğüsleri, düşmanların melun ihtiraslarına karşı daima demirden bir duvar gibi yükselecektir (1921)". "Türk gücünün ve zekâsının yenmediği ve yenemeyeceği zorluk yoktur (1931) ".

* Yer ve zamanı doğru seçme ve gerçekçilik en önemli özelliklerinden biriydi." Ben askerim. Birinci Dünya Savaşı'nda bir ordunun başında idim. Türkiye'de diğer ordular ve onların komutanları vardı. Ben yalnız kendi ordumla değil, öteki ordularla da ilgileniyordum. Bir gün Erzurum cephesindeki harekâta ait bir mesele üzerinde durduğum sırada yaverim dedi ki:

—Niçin size ait olmayan meselelerle de uğraşıyorsunuz? Cevap verdim:

—Ben bütün orduların durumunu iyice bilmezsem kendi ordumu nasıl sevk ve idare edeceğimi tayin edemem.

Bir devlet ve milleti yönetme durumunda bulunanların daima göz önünde tutmaları gereken mesele budur (1937) ".

* Her konuda çevresindekilerin mutlaka görüşünü alırdı. "Ben bir eser vücuda getirdimse milletimin güç ve kuvvetine ve ondan aldığım ilhama dayanarak yaptım. Sizleri konuşturdum, sizleri koşturdum yaptım ".

* Her zaman gerçek anlamda özgürlükten yanaydı. "özgürlük olmayan bir ülkede ölüm ve çöküntü vardır. Her ilerlemenin ve kurtuluşun anası özgürlüktür (1930)". "özgürlükten doğan sıkıntılar ne kadar büyük olursa olsun, hiçbir zaman aşırı baskının yol açtığı sahte güvenlikten daha tehlikeli değildir (1930) ".

* Geniş tarih bilgisi vardı. "tarihî olayların nedenlerinin başlıcaları siyasî, askerî, toplumsal ve ekonomik olabilir. Çoğu zaman bu nedenler karışık olarak etkisini gösterir. Kuşkusuz bütün bu etkenler çok önemlidir. Fakat bence bir ulusun doğrudan doğruya yaşamıyla, yükselmesiyle, düşkünlüğüyle ilgili olan en önemli etken ekonomidir. Bu, tarihin ve tecrübenin ortaya koyduğu bir gerçektir".

Atatürkçü düşünce sistemi:

* Ulus egemenliğine dayanır. Yani cumhuriyetçilik esastır.

* Yönetim çatısının üzerine mutlaka çok sesli demokrasi örtülür.

* Açık rejim ve açık fikirlidir.

* Millî kültür ve milliyetçilik yapının temelini oluşturur. Bu nedenle, savunma, eğitim, iç ve dış politika ve devlet anlayışı millîdir.

* Hoşgörü, insan hakları, düşünce özgürlüğü, vicdan özgürlüğü, kısaca insana değer verme esastır ama bu bahane ile devleti yıkmaya çalışmak kabul edilemez. "çeşitli inanıştaki kimseler, birbirlerine kin ve nefret besliyorsa, birbirlerini hor görüyorsa ve hatta sadece birbirlerine acıyorsa, bu gibi kimselerde hoşgörü yoktur. Bunlar yobazdır (1930)... Atatürkçülüğün esaslarından birini oluşturan ve 1930'da söylenen bu sözden sonra, son elli yılda Türk milletinin, Türk- Kürt, Laz-Çerkez, alevi Sünni, sağcı-solcu, ilerici-gerici, inançlı-inançsız ve laik-Müslüman gibi yapay parçalara bölünmüş olması ve giderek bunların birbirlerinden nefret eder duruma gelmeye başlamaları ibret verici, düşündürücü, dikkat çekici ve hatta korkutucudur.

Atatürk'ü yücelten önemli bir yönü de gençliğe verdiği değerdir. Memleketin geleceğini oluşturan "gençlik" kavramı, Atatürk'te en güzel anlamını bulmuş, en yüce değer yargısına erişmiştir. O, kurtuluş savaşının başından itibaren köhnemiş fikirlere, milleti geriye götürmek isteyenlere karşı, yegâne çarenin çağdaş zihniyetle yetişecek gençlikte olduğunu görmüş, çağdaş zihniyetle yetişecek kuşakların, gelecekte eserini daha da geliştireceğini, onu her türlü tehlikeden koruyarak ebediyen yaşatacağını hissetmiştir. Türk gençliğine görev olarak bıraktığı Türkiye cumhuriyeti devletini korumak ve kollamanın hangi şartlar altında olursa olsun yapılmasını "Türk gençliğine hitabında" veciz ifadelerle açıklamıştır.

Memleketin geleceğini çizecek, yarınki Türk toplumunun temellerini daha da sağlamlaştıracak olan gençlerin, Atatürk'ün ilke ve devrimlerine bütünüyle sahip çıkarak, onları yaşatması ancak onun düşüncelerinin ve fikirlerinin anlaşılmasıyla mümkün olacaktır.

Atatürk ilkelerinin özü gençliğe hitabesinde yer almaktadır. Bütün gençlerimizin Atatürk'ün gençliğe hitabını içine sindirerek, her kelimesi üzerinde durarak tekrar tekrar okuması içinde bulunduğumuz iç ve dış tehdit tehlikelerine karşı alacağımız pozisyon ve duruşumuzun sağlamlaştırılması, riyakârlık, teslimiyetçilik, ahlaksızlık, gösterişçilik, bağınazlık, hırsızlık, bölücülük vb. gibi bizi

içten kemiren toplumsal hayatımızın kanser ve kangren benzeri hastalıklarını sebepleriyle birlikte immunal sistemimizin harekete geçirilerek söküp atılması bugünümüzün ve geleceğimizin hayati öneme haiz yegâne ihtiyacı olarak karşımızda durmaktadır. Yoksa rozet Atatürkçülüğüyle bir yerlere varmamız mümkün değildir.

Atatürk, "Ey Türk gençliği" diye hitap ederken kafasında şekillenen gençlik, Atatürk ilkeleri ışığı altında eğitimini tamamlamış, milliyetçi, cumhuriyetçi, halkçı, devletçi, laik ve en önemlisi sorumluluk sahibi, iyi ahlaklı, çalışkan, bilimsel gelişmelere ayak uydurabilecek ölçüde yenilikçi bir gençliktir. Kendisine emanet edilen ağır görevin idrakine varabilmiş ve bu yönde şuurlandırılmış bir dinamik gençlik ve dinamik toplum. Ama bugün bilinçli bir şekilde oluşturulmuş haliyle patlamaya hazır dinamit bir toplum asla değil.

Öncelikle Atatürk'ün gençliğe hitabını ele alarak Atatürk'ün bu hitabıyla Türk milletine ve gençlere verdiği mesajı kurtuluş savaşından çıkardığımız tarihi örnekler ve günümüzdeki olaylarla kıyaslamalar yaparak anlamaya çalışalım.

Ey Türk gençliği!

Birinci vazifen, Türk istiklalini, Türk cumhuriyetini ilelebet, muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin, en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhili ve harici, bedbahtların olacaktır. Bir gün, istiklal ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklal ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler.

Cebren ve hile ile aziz vatanın, bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elim ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde, iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hatta hıyanet içinde bulunabilirler. Hatta bu iktidar sahipleri şahsi menfaatlerini, müstevlilerin siyasi emelleriyle tevhit edebilirler. Millet fakrû zaruret içinde harap ve bitap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evladı! İşte; bu ahval ve şerait içinde dahi, vazifen Türk istiklal ve cumhuriyetini kurtarmaktır! Muhtaç olduğun kudret damarlarındaki asil kanda mevcuttur!

Atatürk, askeri, siyasi ve diplomasi sahalarındaki üstün başarılarını edebi hitabet sanatında da göstermiştir.

Kurtuluş savaşı olaylarını başından sonuna kadar anlatan, kendi yazdığı, hitabet sanatının en değerli örneklerinden biri olarak kabul edilen " nutuk" bunun en iyi kanıtıdır.

Atatürk 15–20 Ekim 1927 tarihleri arasında altı günde altışar saatten toplam 36 saat 33 dakikada, o zamanki cumhuriyet halk partisi kurultayında büyük nutkunu okumuş ve onu her cümlesiyle Türk gençliğinin gelecekte tutacağı yolun niteliklerini anlatan "Türk gençliği hitabesiyle" bitirmiştir

Çünkü o, inanıyordu ki Türk milletinin yapıcı ve yaratıcı gücü Türk gençliğidir. Genç, zorlukları, engelleri yenmek için gerekli olan zindelik ve güce, yeni ülkü ve hedeflere yönelmek için de, heyecan ve cesarete sahiptir.

Atatürk büyük eserinin koruyuculuğunu Türk gençliğine bırakmakla o'na olan güvenini ortaya koymuştur. Türk gençliği de bu güvene layık olabilmek, hür ve bağımsız olarak yaşamaya devam edebilmek için her zaman mücadeleye hazırlıklı olmak zorundadır. Mücadelesinde yol göstericisi Atatürk'ün ilke ve devrimleridir.

Türk devriminin yaşatılması ve korunması ve sürdürülmesi ise ancak devrimlerin yapılmasındaki amacı kavramakla olur. Atatürk, devriminin koruyuculuğunu gençlere emanet ettiğine göre, her Türk genci Atatürk devrimlerinin amacını ve hedefini daima aklında tutmalıdır. Türk devriminin amacı "çağdaşlaşma" hedefi ise "Türkiye'yi çağdaş medeniyet seviyesinin üzerine çıkarmaktır". Bu hedefe ulaşmak ancak uygar dünyanın bilimsel ve akılcı tutuma dayalı yaşam tarzını benimsemekle olur. Demokratik yöntemlerle yönetilen, çağdaş uygarlığa ulaşmış bir toplum, Atatürk'ün arzu ettiği ve gençlerin elde etmelerini hedef olarak gösterdiği modeldir.

Şimdi Atatürk'ün Türk gençliğine hitabını paragraf paragraf inceleyelim.

"Ey Türk gençliği!

Birinci vazifen, Türk istiklalini, Türk cumhuriyetini ilelebet, muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin, en kıymetli hazinendir.

Burada Atatürk'ün anlattığı "gençlik" nüfus cüzdanı gençliği değildir. O genci tanımlarken T.C. Temel ilkelerine, devrimlere bağlı cumhuriyeti yaşatma ve yükseltme enerjisine sahip olan herkesi kast etmektedir. Atatürk'ün nazarında yirmi yaşında bir cahil, bağınaz, ihtiyar, yetmiş yaşında bir yenilikçi ise, zinde bir gençtir. Bu bakımdan Atatürk'ün ey Türk gençliği sözünde gençten kastettiği kişiler; ileri ve yenilikçi fikirli dinamik ve çalışkan insanlardır.

Türk gençliğinin ilk görevi; Türk'ün özgürlüğünü, Atatürk'ün kurduğu cumhuriyet devletini korumak ve kollamaktır.

Atatürk burada cumhuriyeti paha biçilmez bir hazineye benzeterek "varlığımızın yegâne kaynağı" olduğunu söylemekte ve hazinenin yani istiklalimizin, cumhuriyetimizin korunmasını gençlikten istemektedir.

Atatürk neden cumhuriyeti bir hazineye benzetmiştir. Çünkü cumhuriyet idaresi halkın kendi iradesinin egemen olduğu bir yönetim şeklini ifade eder. Cumhuriyet rejimi halkın iradesine değer verir. Onu yönetimde etken ve etkin kılar. Yani egemenlik kişi veya zümreye ait değil, toplumun tümüne aittir. Milletın bütün fertleri kanun önünde eşittir. Millet, monarşilerdeki gibi tek bir kişinin isteğine göre değil kendi kararları doğrultusunda geleceğini şekillendirir. Cumhuriyette son söz millet tarafından seçilmiş meclistedir. Millet namına her türlü kanunları o yapar.

Cumhuriyette, meclis, cumhurbaşkanı ve hükümet milletin egemenliğini halkın hürriyetini, emniyetini ve rahatını düşünmek için çalışmaktan başka bir şey yapamazlar.

Cumhuriyet rejiminin bütün bu olumlu özellikleri ve çağımızın en demokratik rejimi olması Atatürk'ün cumhuriyet rejimini bir devlet şekli olarak kabul etmesinde etkili olmuştur.

29 Ekim 1923 tarihinde de yeni kurulan Türk devletinin bir cumhuriyet olduğu resmen ilan edilmiştir.

Cumhuriyeti korumak, bir anlamda özgürlüğümüzü, irademizi, geleceğimizi teminat altına almaktır. Rejimin korunabilmesi ancak;

- düşünceli
- bilgili
- kültürlü
- milliyetçi
- karakterli
- inançlı
- ahlaklı
- sorumluluk sahibi
- dinamik ve çalışkan insanların çoğunlukta olmasıyla mümkün olur.

Türk gencinin amacı da, bu belirtilen özelliklere sahip olmak, yetersiz olan yönlerini geliştirmek olmalıdır. Eğer Türk gençliği olarak bizler, sıralanan özelliklere haiz, sağlam insanlar olarak yetişemezsek, bir hazine değerinde olan cumhuriyeti, kendi kendimizi yönetme gücünü kaybederiz. O zaman yine bizi egemen güçlerin kölesi haline getirecek basiretsiz yönetimler onların istediği gibi yönetirler. Böylece ekonomik, politik, sosyal, kültürel, hukuksal alanlarda kazandığımız hakların tümünü kaybeder eskiye döneriz.

Türk gençliğine hitabın diğer paragrafında;

"istikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhili ve harici, bedhahların olacaktır." Denilmektedir.

Atatürk, "Türkiye cumhuriyeti" devletini kurmak için iç ve dış düşmanlara karşı mücadele etmiştir. Atatürk, içte cehalet, dostunu, düşmanını, bekasını bilmeyen yöneticiler ve onların taraftarları, azınlıklar ile uğraşırken bir taraftan da yurdu işgal etmiş olan İngiliz, İtalyan, Fransız, yunan birlikleriyle mücadele etmiştir.

Günümüzde, Atatürk'ün de belirttiği gibi (istikbalde dahi) bizi bu cumhuriyet hazinesinden mahrum etmek isteyen, kendi içimizde bulunan öz be öz Türk evlatları bulunduğu gibi bunlara sırf kendi çıkarları nedeniyle, Türk devletini yıkmak için,

yardım eden devletler de vardır. Bunların esas istekleri ulusal egemenlik düzenini işlemekten alıkoymaktır. Vatani bölmek isteyenler din, ırk, emek ve etnik grup adına ortaya çıkarmakla birlikte, ortak özellikleri, hepsinin egemenlik düzenini reddetmeleridir.

Demokrasimizi ortadan kaldırmaya çalışan iç (bilinçli ve bilinçsizliğinden onların ekmeğine yağ sürenler.) ve dış düşmanlarımız, milletimize devletimize gelişme yolunda zaman, para ve can kaybettirebilirler. Ancak, hür yaşama sevdalı olan demokrasinin, cumhuriyetin aşığı olan milletimiz, gençliğimiz bu tür engellemeleri kendi hasletlerimiz doğrultusunda kuracağımız tevhide tedrisata ters düşmeyen, kendi insanına yabancılaşmayan, onu horlamak yerine kucaklayarak eğiten milli eğitim sistemi sayesinde her zaman aşacaktır.

"bir gün, istiklal ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsaît bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklal ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler.

Cebren ve hile ile aziz vatanın, bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir."

Atatürk, bu sözleriyle bizi geçmişe, kurtuluş savaşının başlangıcına götürmektedir.

Yıl 1919 Mayıs'ın 19'u Atatürk samsun'dadır. Yurdun genel durum ve görünüşü şöyledir.

Osmanlı devleti'nin içinde bulunduğu grup, birinci dünya savaşı'nda yenilmiş, şartları ağır bir ateşkes antlaşması imzalamış büyük savaşın uzun yılları boyunca millet fakir ve yorgun bir durumda, milleti ve memleketi birinci dünya savaşına sürükleyenler, kendi hayatlarını kurtarma kaygısına düşerek memlekettten kaçmışlar. Ordunun elinden silahları ve cephanesi alınmış ve alınmakta...

İtilaf devletleri, ateşkes antlaşmasının hükümlerine uymayı gerekli bulmuyorlar birer bahane ile itilaf donanmaları ve askerleri İstanbul'da, adana ili

Fransız'lar; Urfa, Maraş, Gaziantep İngilizler tarafından işgal edilmiş. Antalya ve Konya'da İtalyan askeri birlikleri, Merzifon ve samsun'da İngiliz askerleri bulunuyor. Her tarafta yabancı subay ve memurlar ile özel ajanlar faaliyette. Bulunuyor. 15 Mayıs 1919'da, itilaf devletlerinin uygun bulması ile yunan ordusu da İzmir'e çıkmakta.

Uzun süren seferberlikten takatsiz kalmış, birbirleri ardınca çıkan muharebelerden bıkmış usanmış olan halk, askerlikten nefret ediyordu. Memleketin her tarafı asker kaçakları, hapishane kaçkınları ile dolmuş, Anadolu eşkıya yatağı olmuştur.

Belirtilen bu olumsuz olaylara ek olarak vatan ve milleti kurtarmakla görevli olan kişiler millete ihanet etmektedirler. Biz Türk gençleri olarak cumhuriyetimizi onunla birlikte elde ettiğimiz hak ve hürriyetlerimizi şayet bu günlerde veya gelecekte korumak mecburiyetinde kalırsak, içinde bulunacağımız şartların durumunu düşünmeden, bize düşen vazifeye hiç beklemeksizin atılmamız gerekir.

"Bütün bu şeraitten daha elim ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde, iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hatta hıyanet içinde bulunabilirler. Hatta bu iktidar sahipleri şahsi menfaatlerini, müstevlilerin siyasi emelleriyle tevhit edebilirler. Millet fakrû zaruret içinde harap ve bitap düşmüş olabilir."

Türk yurdu, itilaf devletlerince parçalanarak o'na ancak yaşayabileceği küçük bir alan bırakılmış ve ordunun silahları, toplatılarak halkın işgallere karşı koyması engellenmiştir. Hükümet, işgallere karşı konulmamasını çıkardığı emirlerde belirtirken bir taraftan da askerini terhis ediyor, cephanelerin düşmanın eline geçmesine seyirci kalıyordu. İtilaf devletlerinin istediği her şey emir telakki edilerek vatani için çalışmaktan başka suçu olmayan kişiler savaş suçlusu olarak yargılanıyor ve hüküm giyiyordu.

Mustafa kemal Atatürk, içinde bulunduğu tüm bu olumsuz şartlara rağmen, Türk milletinin bağrından çıkan genç ordusuna ve genç aydınlara güvenerek kurtuluş savaşını sürdürmüş ve başarıya ulaşmıştır.

Mustafa Kemal Atatürk, kurmuş olduğu cumhuriyeti de hiç tereddüt etmeden Türk gençliğine emanet etmiştir. Bu emanetinin ise tıpkı geçmişte olduğu gibi yine

aynı tehlikelerle karşılaşacağını düşünerek Türk gencinin dikkat etmesi gerektiği hususları hitabında belirtmiştir. Şimdi günümüze dönerek bu tehlikelerin neler olabileceğini açıklayalım.

Bugün Atatürk'ün kurduğu devlet düzenini yıkmak için çalışanlar vardır. 1919'dan beri yeniden yapılaşmaya, uluslaşmaya, aydınlanmaya, çağdaşlaşmaya karşı çıkanlar vardır. Koşullanmış ve önyargılar, akılla inancı ayıramayanlar, inancına esir olup, aklın egemenliğini tanımak istemeyenler vardır. Aklın egemenliğinin sahip olduğu devletlerde teknoloji çok ileri seviyeye çıkmıştır. Bugün elektriğin mevcudiyeti ve her türlü alet, makine, elektronik teçhizatın dışında ısınma, aydınlanma ve daha birçok alanda kullanılması otomobillerin, uçakların mevcudiyeti "aklın egemenliği" sayesinde ulaşılmış kolaylıklardır. Bunları icat eden, keşfeden bulan ülkeler ilerlerken, gelişirken, bizde aklın egemenliğini reddedenler yüzünden devletimiz hep onlara muhtaç olmuş, boynu bükük kalmıştır. Kutsal kitapları okumadıkları, okuduklarını anlamadıkları için varsayımlara kapılıp gidenler vardır. Düşünceyle inancı, bilimle dini ayıramayanlar, bir kültür kurumu olan dinin insan yaşamındaki yerini bilmeyenler vardır. İşte medyanın bir bölümü, siyasal çalışmalar içindeki kimi örgütler, yıkıcı ve bölücü örgütler ister sağcısı, ister solcusunun tek bir hedefi vardır: O da Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni yıkmaktır.

Osmanlı İmparatorluğu Birinci Dünya Savaşı'ndan yenik çıktıktan sonra İtilaf Devletleri ile Sevr Anlaşması imzaladı. Ve vatan topraklarımız parçalanarak işgal edilmeye başlandı.

İngilizler, Fransızlar, İtalyanlar ve Yunanlılar Anadolu'yu işgal ettiler. Bize sadece Ankara ve civarındaki bir kaç il kalmıştı. Daha sonra Atatürk'ün başkomutanlığında sürdürülen kurtuluş savaşı ile vatanımız kurtuldu. Lozan Antlaşması ile vatanımızın sınırları belirlendi ve bütün dünyaya kabul ettirildi.

İşte bugün devletimizde, laik-anti laik, alevi-Sünni, Türk-Kürt kavgası kışkırtılarak, biraz önce değinilen Lozan Antlaşması ve sınırlarımız tekrar tartışmaya açılarak memleketimizi parçalamaya çalışmaktadırlar.

Bu durumda her Türk gencinin yapacağı tek şey, vatan ve milletin bölünmesini engelleyecek tarzda çalışmak ve Atatürk ilke ve devrimlerine dayanarak birbirlerine kenetlenmek olmalıdır. Toplumda; asker-sivil, laik-anti laik, sağcı-solcu

ülkenin mozaik olması vb. gibi ayrımcı temellerde bu kenetlenmeyi sağlamak mümkün değildir. Her ne sebeple olursa olsun bu ayrımcılığa çanak tutanlar, görevini laiğiyle yapmayanlar ahlâki değerlerini erozyona uğratanlar topluma kötü örnek olan, görevini kötü kullananlar Atatürk rozeti taşıyor olsalar dahi gerçek manada Atatürkçü düşünce sistemini hayat felsefesi haline getirememiş insanlardır. Liselerimizi sivil asker ayrımı yapmadan Atatürk'ün eğitim anlayışında da belirttiği gibi sistemin realist temellerini atıcı ve eğitim alanı tatmin edecek ülke geleceğini birlik beraberlik ekonomik refah içerisinde güçlü ve mutlu kılabilecek eğitim sistemine dönüştürmemiz hayati öneme haizdir. Kaybedilen yılların yasını tutarak kötümser bir ruh hali içine girmek ve toplumu ümitsizliğe yöneltmek yerine huzurlu geleceğin bilimsel temellerinin şimdiden atılması zaruri değerlendirilmektedir.

Bugün ve gelecekte; bütün gelişmelere gözlerini kapayan, ülkenin geleceğini ellerinde bulunduran insanlar tıpkı Atatürk'ün dediği gibi gaflet, dalalet (doğru yoldan çıkma) hatta hıyanet (ihamet) içinde bulunmakta ve gelecekte de bulunabileceklerdir. Bunların içteki yıkıcı-bölücü faaliyetleri destekledikleri yataklık ettikleri ve hatta bu faaliyetlere yardım eden devletlerle işbirliği içindedirler.

Bugün karşılaştığımız gibi gelecekte de aynı durumla karşılaşabiliriz "memleket dâhilinde iktidara sahip olanlar; gaflet, dalâlet ve hatta hıyanet içinde bulunabilirler ve şahsi menfaatlerini (iktidar hırslarını) aşırı eğilimlerin genel politikasıyla birleştirmiş, onları himaye etmiş, daha sonra onlarla başa çıkamayacak duruma düşmüş olabilirler." işte bu durumda Türk gençliği tereddüt etmeden, Atatürkçü düşünce sisteminin bilimsel ışığında, bunların gerçek yüzlerini Türk milletinin bütün fertlerine göstererek Türkiye Cumhuriyeti'ni kurtarmakla görevlendirilmiştir.

Millete dost görünüp de ilk fırsatla iktidara geçtikten sonra onun gerçek ihtiyaçlarını düşünecek yerde memleketi kendi istediği yolda götüren, yetkililerin uyarılarını, dinlemeyen kişilere hiçbir şekilde yetki ve sorumluluk verilmemelidir. Bunun için gençlerin dikkat edecekleri husus; demokrasiye ve hukukun üstünlüğüne inanarak, demokratik ve hukuk kuralları içerisinde vatan hainlerinin millet meclisine kadar girmelerini engellemek olmalıdır. Bunun için de milletvekillerini seçerken dikkatli davranılmalıdır. Memleketini ve milletini en çok seven aklına, anlayışına,

vicdanına en çok güvenilen insanlar milletvekili olarak seçilmelidir. Ancak bu sayede meclis, milletin arzularını yapmaya, layık olduğu refahı sağlama gücüne sahip olacaktır.

Eğer bir milletin yönetiminden sorumlu bulunan yöneticilerin kişisel ihtirasları, kişisel münakaşaları milli ve vatani görevlerinin gerektirdiği yüce duyguların üzerine çıkacak dereceye varmışsa, o memleketin dağılmaktan ve batmaktan kurtulması mümkün değildir. Bu nedenle memleket işlerinde, millet işlerinde duyguya, hatıra, kardeşliğe ve dostluğa bakılmamalıdır. TBMM' inde bulunan bütün parlamenterlerin amacı şu veya bu gruba çıkar sağlamak değil, tüm milleti huzur ve refaha kavuşturmak olmalıdır. Bunlar cumhuriyetin, milli egemenlik idealini en iyi ve en güvenilir şekilde temsil eden ve uygulayan devlet şekli olduğuna inanmalı ve bu sarsılmaz inançla her tehlikeye karşı, her türlü vasıta ile savunmalıdır.

Seçmen olarak üzerine düşen görevi en iyi şekilde yapmaya çalışan genç, buna rağmen mecliste bulunan kişilerin lâik, cumhuriyetçi, milliyetçi ve samimi olmadığını gördüğünde Atatürk'ün kendisine emanet ettiği cumhuriyeti ve ilkelerini korumak için harekete geçmelidir.

Ey Türk istikbalinin evladı! İşte; bu ahval ve şerait içinde dahi, vazifen Türk istiklal ve cumhuriyetini kurtarmaktır! Muhtaç olduğun kudret damarlarındaki asil kanda mevcuttur!

Atatürk, Türkiye'nin geleceğini genç kuşakların bilgi, anlayış ve enerjisine bağlamıştır. Zira cumhuriyeti yükseltecek ve devam ettirecek olan gençlerdir. Bu sebeptendir ki, Türk istiklali ve Türkiye Cumhuriyeti'ni sonsuza dek koruma görevi gençlere verilmiştir.

İlkelerine bağlı, çalışkan ve vatansever bir gençlik, Atatürk'ün idealidir. "Gençler! Benim gelecekteki emellerimi gerçekleştirmeyi üstlenen gençler! Bir gün memleketi sizin gibi beni anlamış bir gençliğe bırakacağımdan dolayı çok memnun ve mesudum" derken Türk gençliğine olan sarsılmaz güvenini dile getirmektedir Gençlerimiz ve gelecek her kuşak bilmelidir ki bu kutsal vatan, bu vatanda kurduğumuz cumhuriyet yönetimi çok büyük fedakârlıklarla kazanılmıştır. Bu büyük başarının arkasında bize bugünü rahat teneffüs imkânı veren binlerce şehidin, binlerce gazinin harcı olduğu unutulmamalıdır. Sınırları ilk defa Atatürk tarafından

çizilen Türkiye cumhuriyeti devleti topraklarını her şart ve durumda korumak Türk gençliğinin görevidir. Bizler, memleket gerçeklerinden kaynaklanan, problemler karşısında kalıplaşmış fikirlere, doğmalara kapılmaksızın, aklın ve ilmin rehberliğini kabul ederek çözüm yollarına gitmeliyiz. Ancak, o zaman Atatürk'ün kastettiği "genç" oluruz ve Türk'ün istiklal ve cumhuriyetini ilelebet devam ettiririz. Bunun için ihtiyacımız olanları dışımızda aramamamıza gerek yoktur. O kuvvet Atatürk'ün dediği gibi "damarlarımızdaki asil kanda mevcuttur."

Atatürk bu sözüyle, güçlü geleceği kurmanın, geçmişi bilmekten geçtiğini ve Türk çocuğunun atalarını tanıdıkça, büyük işler yapmak için kendinde daha çok kuvvet bulacağını anlatmaktadır. Milletimiz tarihin her devrinde devlet kurabilmiştir. O, kökleri milattan önceki devirlere kadar uzanan büyük bir tarihe sahiptir. Her zaman özgürlüğüne sahip çıkan, Türk milleti bütün zamanlarda bağımsız devletler kurmuştur. Türk tarihi incelendiğinde övünç duyulacak pek çok olaya rastlanır Bu nedenle Atatürk geçmişle bütünleşmemizi, geçmişe sahip çıkmamızı, tarihimizi bilmemizi istemiştir. O "Türk, övün, çalış, güven," sözü ile tarihimizle övünmemizi bugün çalışmamızı, geleceğe güvenle bakmamızı istemiştir Çalışmamızın sonunda başarı gelecektir. Kendimize güvenmeliyiz. Çünkü bizim tarihimizde utanç duyacağımız hiç bir olay yoktur. Tarihte milli birlik ve beraberlik içinde bulunduğumuz sürece çağın ileri devletlerinden biri olmuşuzdur. Bazı çevrelerin bizi toplumsal bunalıma sokmak için "biz adam olmayız." "Türk milletinin çoğu aptaldır" gibi kullandıkları sözler gerçeği ifade etmemektedir. Bizim tek bir şeye ihtiyacımız vardır. O'da çalışkan olmaktır.

Tarihi tecrübeler göstermiştir ki, kendi kültürüne, diline, medeniyetine kayıtsız ve yabancı kalan gençliğin 1980 öncesinde ve günümüzde nerelere sürüklendiği Türk halkınca görülmüştür. Kimi gençler Almanların lideri olan Hitler'in fikirlerini benimserken, kimileri de Rusya'nın liderleri olan Lenin'i, Stalin'i veya Çin'in lideri Mao'yu kendilerine örnek lider olarak almışlardır. Birbirleriyle ölümüne mücadelelerde bulunan, kardeşkanı döken gençlere son zamanlarda İran'daki rejimin kurucusu olan Humeyni taraftarlarının da eklendiğini görmekteyiz. Türk gençlerinin kendilerine örnek alabilecek bir lideri vardır. O da Türk milletinin içinden çıkmış olan Atatürk'tür. Dünyanın takdirini kazanmış fikirleri ve yaptıkları Türk milletinin karakterine uygun ve çağdaş olan bir lider. Milletini seven onu daima

yücelten ve milleti için her zaman ölümü bile göze almış bir kişi. Böyle bir lidere sahip olan gençler başka lider aramamalıdır.

Bu topraklarda yaşayan, ben Türküm diyen, her insan Türk'tür. Bu ülke insanların ilk ve en büyük görevi de, ülkeye ve millete hizmettir. Kendisinin, ailesinin ve yakınlarının çıkarları ikinci plandadır. Belki de bu büyük bir fedakârlıktır. Ama bilelim ki, vatanına ve milletine yapılacak her çeşit fedakârlıkta kutsaldır. Bugün üzerinde, haysiyetli ve gururla yaşabildiğimiz toprak, şerefimizdir. Ancak her şeyden önce onu düşündüğümüz zaman, haysiyet ve şereflerimizi düşünmüş ve korumuş oluruz. Ayrıca da: vatanın ve milletin geleceği olan nesillere, bir yandan örnek olurken, öte yandan da millete ebedilik idealini aşlamış oluruz. Bu durumda Türk gencinin görevi ise Atatürk'ü ilke devrimleri ışığında ülkemizin çağdaş medeniyet seviyesine ulaşmak için girmiş olduğu uluslararası yarışta geri kalmamasını sağlamaktır. Diğer ülkelerin boyunduruğu altına girmemek için bizi batmaya mahkûm etmeye çalışanlara karşı daima uyanık olmak Türk gençliğinin asla vazgeçemeyeceği görevi olmalıdır. Bu görevin yerine getirilebilmesi için her Türk gencinde bulunması gereken özellikler ise şunlardır.

1. Bilimi ve Atatürk'ün ilke ve devrimlerini kendine rehber edinmelidir.
2. Milli birlik ve beraberliğe önem vermeli ve korumalıdır.
3. Milli duyguya sahip olmalı, Türklüğü ile gurur duymalıdır.
4. Vatandaşlık görevlerinin bilincinde olmalı ve görevlerini yerine getirmek için çalışmalıdır.
5. Kendine güvenen, akılcı ve bilimsel düşünen, teknik olanaklardan yararlanabilen, kültürlü ve bilinçli olmalıdır.
6. Cumhuriyeti ve cumhuriyet rejiminin Türk milletine sağladıklarını çok iyi bilmeli, onu her türlü şartlarda korumayı kendine amaç edinmelidir.

Türk genci, milleti ve vatani için durmadan çalışmalı, Türk devleti'nin çağdaş uygarlık seviyesini yakalaması ve hatta geçmesi için yılmadan mücadele edebilecek karaktere sahip olmalıdır. Bu Atatürk'ün vasiyetidir.

Türk'ün karakterinde ne vasiyete, ne de emanete hıyanet vardır. Atatürk'ün vasiyet ve emaneti ancak o'nun devrim ve ilkelerine bağlılıkla kuşaktan kuşağa aktarılarak yaşanır ve yaşatılır.

BÖLÜM II

2. ATATÜRK VE EĞİTİM

Eğitim belli amaçlara göre insanların davranışlarının planlı olarak değerlendirilmesi ve geliştirilmesinin yasa ve ilkelerini bulmaya ve bu amaçla teknikler geliştirmeye çalışan bir bilim dalıdır². Eğitim bilimi, kişilerin davranışlarının değiştirilmesinde öğrenmeye etki eden bütün etmenlerin ve bu etmenler arası ilişkilerin sistemleştirilmesi ve davranış değiştirmenin en verimli ve en etkili bir şekilde yapılması için araştırma ve geliştirme çalışmalarına ağırlık verir. Büyük ölçüde uygulamalı bir bilim olan eğitim, birçok bilim alanı ile etkileşim içindedir. Eğitim, toplumsal bir kurum olduğu için sosyoloji; birey ve bireyin davranışlarıyla uğraştığı için psikoloji; ekonomik bir yatırım olduğu için ekonomi ile yakından ilişkilidir.

2.1. Atatürk'ün Eğitim Felsefesi

Aytaç'a göre; Atatürk, “akılcı” ve “milliyetçi” dünya görüşüne sahip bir düşünür ve inkılâpçıdır. O, bu dünya görüşüne dayalı bir “Millî Kalkınma Stratejisi” geliştirmiştir. Kendisi bunu “Memleket Davalarının İdeolojisi” olarak adlandırır³. Bu

² Prof Dr. Münire Erden-Doç. Dr. Yasemin Akman, *Eğitim Psikolojisi Gelişim-Öğrenme-Öğretme*, Ankara 1998, s. 14.

³ Kemal Aytaç, “Atatürk'ün Eğitim görüşleri”, *Atatürkçülük II. Kitap Atatürk ve Atatürkçülüğe İlişkin Makaleler*, İstanbul 2001.

ideolojinin en önemli unsurlarından birini, onun taslağını çizdiği yeni eğitim politikasının programı teşkil eder.

Atatürk'ün eğitim politikası, kendi zamanının diğer ideolojilerinin eğitim politikalarıyla mukayese edilirse, onlardan temelde ayrıldığı rahatlıkla anlaşılabılır. Diğer ideolojilerin hepsi belirli bir unsuru alıp onu “mutlaklaştırmaktadır. İdeolojiler “devlet”, “ırk”, “işçi sınıfı”, “din” veya “sermaye” gibi unsurlardan yalnızca bir unsuru eğitim politikasının yegâne temeli olarak kabul etmektedir. Yani bunların hepsi de, felsefi dilde söylemek gerekirse “monist”, yani tekçidirler. Atatürk, böyle tek yanlı bir düşünür değildir. Eğitim politikasının temelinde, birden fazla unsur yer almıştır⁴.

Atatürk'ün eğitim politikası şöyle açıklanabilir; Atatürk dönemindeki eğitim politikası şekillendirilirken ve uygulamalar yönlendirilirken çeşitli dönemlerde eğitim sistemlerini yönlendiren skolastizm, hümanizm, realizm, pragmatizm vb. doktrinlerin hiçbirine bağlı kalınmadığı ve çeşitli görüşlerden faydalanarak Türkiye'nin sorunlarını çözecek şekilde bir senteze gidildiği görülmektedir.

2.2. Atatürk'ün Pragmatist Olduğu İddiası

Atatürk'ün pragmatizme dayanan ilerlemeci eğitim akımının temsilcilerinden J. Dewey'i 1924 yılında Türkiye'ye davet edip, ondan eğitim sistemimiz hakkında rapor istemiş olması; yahut Atatürk'ün “hayatta başarılı olan, problem çözebilen insan yetiştirmeyi” esas alan pragmatizmin bazı ilkelerini benimsemiş olması, Atatürk'ün pragmatizm görüşüne bağlı olduğu anlamına gelmez. Çünkü Atatürk aynı zamanda realist ve idealist felsefelere dayanan esasici ve daimici eğitim akımlarının da bazı ilkelerini benimsemiş ve uygulanmasını istemiştir. Örneğin, esasicilik akımının temelini oluşturan “Kültürel mirasın çocuklara ve genç nesillere kazandırılması” görüşü, Atatürk için çok önemli bir amaçtır.

Yine, idealist ve natüralist felsefelere dayanan iş eğitimi akımının temel görüşü olan “insanı iş yapabilir hale getirme” görüşü Atatürk'ün eğitim felsefesiyle örtüşmektedir. Atatürk İzmir İktisat Kongresi'nde yaptığı konuşmada: “Memleket

⁴ Kemal Aytaç, “Atatürk'ün Eğitim görüşleri”, *Atatürkçülük II. Kitap Atatürk ve Atatürkçülüğe İlişkin Makaleler*, İstanbul 2001, s. 103-113.

evladını hayatta fiilen etkili ve faydalı, verimli kılmak için gerekli bilgileri işe dayalı olarak vermeliyiz” diyor.

Atatürk bir konuşmasında diyor ki: “Biz ilhamımızı doğrudan doğruya yaşadığımız hayattan alıyoruz. Bizim yolumuzu çizen, içinde bulunduğumuz yurt, bağrından çıktığımız Türk milleti ve milletler tarihinin bin bir facia ve ıstırap kaydeden yapraklarından çıkardığımız neticedir.”

Bu yaklaşımla geliştirilen eğitim politikasının temelini Türkiye’nin gerçekleri oluşturmuştur. Bir aksiyon adamı olan Atatürk, ideolojik önyargılardan uzak ve herhangi bir felsefî görüşün ilkelerini olduğu gibi dikte etmeksizin, doğrudan doğruya hayattan aldığı derslerle, aklın ve bilimin rehberliğinde yapmış olduğu çalışmalar ve gözlemler sonucunda; eğitimimizin temel hatalarını görmüştür. Türk Milletinin yaşadığı hayat şartları ve ülkemizin ihtiyaçlarına uygun bir millî eğitim politikasını belirlemeye çalışmıştır. Yani, mevcut durum eğitim politikasının oluşturulmasında belirleyici unsur olmuştur.

Cumhuriyetin ilk yıllarındaki uygulamalar ve yazılı belgeler bunu göstermektedir. Örneğin; 1926 yılında hazırlanan “Maarif Teşkilatı Hakkında Layiha”da bugün de canlılığını koruyan şu görüşler dikkat çekmektedir.

- a. Okul ile hayat arasından Çin Seddinin kaldırılması,
- b. Ders konularının çevreden alınması,
- c. Memleketin hakiki bir hayat ve iş okuluna ihtiyacının bulunduğu,
- d. Okulun sosyal hayatta aydınlatıcı bir merkez olması,
- e. Okullarda soyut insanın yetiştirildiği,
- f. Tabiat ile çocuk arasında kara kitabın bulunduğu,
- g. Üretici bir eğitime önem verilmesinin gerektiği,
- h. Tek okul sisteminin kurulması,
- ı. Okul hayatının çevrenin ekonomik şartlarına göre düzenlenmesi,
- k. Genel ve teknik öğretimin birbirinden ayıramayacağı.

2.3. Atatürk'ün Yeni Eğitim Politikası

Atatürk yukarıda ifade edildiği gibi Türk Milletinin yaşadığı hayat şartları ve ülkemizin ihtiyaçlarına uygun bir millî eğitim politikasını belirlemeye çalışmıştır.

Atatürk, eğitim politikasında başlıca iki temel hedef göstermiştir:

1. Cehaletin yenilenmesi
2. Türk milletinin uygarlık seviyesine çıkartılması

Yeni eğitim programının esasları ise;

1. Sosyal hayatımızın ihtiyaçlarına uygun olması
2. Çağın gereklerine uyması

2.3.1. Eğitimde Uygulanacak İlkeler

Başlıca hedefleri belirlenen eğitim politikasında uygulanacak ilkeler ise şu şekilde ortaya konmuştur:

1. Eğitim millî olmalıdır.
2. Eğitim ve öğretimde disiplin ilkesi
3. Eğitimde bilimsellik ilkesi
4. Eğitimde birlik ilkesi
5. Eğitimde laiklik ilkesi
6. İşe dayalı eğitim ilkesi

2.3.2. Eğitimde Ana Öneriler

Yeni nesillere verilecek eğitim nasıl olmalıdır konusunda ise bazı öneriler ileri sürülmüş ve kabul edilmiştir.

1. Öğretim birliğinin sağlanması
2. Eğitimde erkek ve kız öğrencilerinin eşitliğinin sağlanması

3. Öğretimin yaygınlaştırılması ve kolaylaştırılması
4. Eğitimde dinamik, ideale ve duruma uygun gerçekçi bir program tespiti ve uygulanması
5. Eğitim, fikir ve hareket birlikte yürümelidir.
6. Eğitim programı, sosyal hayatımızın ve çağımızın ihtiyaçlarına uygun olmalıdır.
7. Eğitim programları başarılı olmak için bilimsel olmalıdır.

2.3.3. Bu Programın Uygulanabilmesi İçin Dikkat Edilecek Hususlar

Eğitim alanında isabetli amaçlar ve doğru yöntemler tespit edilmiştir. Yapılacak eğitimin nasıl olacağı da öneriler ile ifade edilmiştir. Bundan sonra önemli olan ise kabul edilen bu programın nasıl uygulanacağıdır. Kabul edilen bu programın aksamadan yürütülebilmesi için ise aşağıda verilen hususlar kabul edilmiştir.

- 1- Öğretmen yetiştirilmesi
- 2- Okulların düzenlenmesi
- 3- Uygun eğitim ve öğretim yöntemi tespiti
- 4- Yeni Türk Alfabesinin kabulü
- 5- Halk eğitimi için çalışmalar
- 6- Kitap ve kütüphane konusunda çalışmalar

2.3.4. Bu Programa Şekil Veren Ana Motifler

Hazırlanan bu eğitim programını yukarıda da değinildiği üzere Türk Milletinin yaşadığı hayat şartları ve ülkemizin ihtiyaçları yani, mevcut durum belirleyici unsur olmuştur. Bu eğitim programının oluşturulmasını sağlayan ana unsurlar şu şekilde sıralanabilir:

- 1- Milli karakter motifi
- 2- Bilim ve teknik motifi

3- Ekonomik motif

2.3.5. Önemli Eğitim Vazifeleri

Milli eğitim sisteminin doğrudan ve esas olarak gerçekleştireceği vazifeleri Atatürk şöyle belirtir:

1- Milli eğitimin temel amacı olarak "müspet bilimlerin temeline dayayan, güzel sanatları seven, fikir terbiyesinde olduğu kadar beden terbiyesinde kabiliyeti artmış" fikri hür, irfanı hür, vicdanı hür, kudretli nesiller yetiştirmek.

2- Bütün vatandaşların ellerindeki numuneleri ile ziraatın, ticaretin, sanatın ve güzel sanatların, çalışmanın, hayatın temsilcisi olacak bilgilerle teçhiz ederek memleketin bütün kalkınma savaşının yeni çatısının istediği teknik elemanları yetiştirmek.

3- Kültürel insan yetiştirmek, Türk Milletinin dinamik idealine ulaşması: Yeterli bir kültür ordusuna sahip olmasını gerektirir. Atatürkçülük gelişmeyi, yükselmeyi, kültürel güçten oluşan bir temele dayandırır. Çünkü Türkiye Cumhuriyetinin temeli kültürdür.

Türk milletinin zekâsını, ilme bağlılığını, güzel sanatlara sevgisinin en değerli varlığı olan milli birlik, iyi geçinmek, çalışkanlık duygu ve kabiliyetindeki olgunluğu... Milletimizin varlığını ve yurt erginliğini korumak azim ve kararım her türlü tedbir ve araçlarla geliştirmek, devletin temel eğitimi vazifesidir.

2.3.6. Kullanılacak Teknik ve Metotlar

1- Atatürk eğitimin işlevsel, hayatta başarı sağlayıcı, çevresel koşullara uygun, üretken olmasını gerekli görüyordu.

"Milli eğitim işlerimizde amacımız; çocuklarımıza verilecek eğitimi her anlamı ile milli bir hale koymak ve onları hayat savaşında başarılı kılacak, dayanaklarını kendi benliklerinde bulduracak, teşebbüs kudreti ve kendine inanma gücü, karakter verecek, üretici bir fikir ve şuur uyandıracak bir seviyeye ulaştırmak,

bütün okullarımızı en bilimsel ve en modern olan bu temel ile sağlık kurallarına göre yeniden düzenlemek ve programlarını ıslah etmektir."

2- Atatürk eğitimin bir program meselesi olduğunu ve bu programın ülke şartlarına, çağın getirdiklerine göre belirlenmesi gerektiğini biliyordu.

"Hükümetin en feyizli ve en mühim vazifesi Milli Eğitim işleridir. Bunda muvaffak olabilmek için öyle bir program takip etmeye mecburuz ki; o program milletimizin bugünkü haliyle içtimai, hayati ihtiyacı ile asrın icaplarıyla tamamen mütenasip ve mütevafık olsun." (1 Mart 1922)

3- Atatürk eğitim ve öğretimde uygulanan yöntemlerin bilgiyi insan için fazla bir süs, bir zorbalık aracı veya bir uygarlık zevki haline getirmesini değil fakat maddi hayatta başarı sağlayan işe yarar ve kullanılabilir bir araç haline getirmesini istiyordu.

Atatürk dönemindeki uygulamalar ve yazılı belgeler incelendiğinde eğitimin işlevselliği üzerinde önemle durulur.

1926 yılında Maarif Teşkilatı hakkındaki layihada aşağıdaki görüşlere yer verilir:

- Okul ile hayat arasındaki Çin Seddi'nin kaldırılması
- Tarımsal çevrelerde çiftlik okullarının kurulması
- Memleketin hakiki bir hayat ve iş okuluna ihtiyacı bulunduğunun bilinmesi
- Her bölgede, o bölge ekonomisinin özelliğine göre sanat okullarının açılması
- Genel ve teknik öğretimin birbirinden ayıramayacağı bilincinin yerleşmesi
- Okulun aynı zamanda sosyal hayatta da aydınlatıcı bir merkez olması.

4- "Şimdiye kadar takip olunan öğretim yöntemlerinin, milletimizin gerileme tarihinde önemli etken olduğu kanaatindeyim. Onun için bir Milli Eğitim Programından söz ederken, eski devrin bos inançlarından ve yaradılış niteliklerimizle hiç de ilgisi olmayan yabancı fikirlerden, doğudan ve batıdan gelebilen bütün etkilerden tamamen uzak, milli karakterimiz ve tarihimizle uyumlu kültür kastediyorum. Çünkü milli dehamızın tam olarak gelişmesi ancak böyle bir kültürle

sağlanabilir. Herhangi bir yabancı kültür şimdiye kadar takip edilen yabancı kültürlerin yıkıcı sonuçlarını tekrar ettirebilir. Fikri kültür ortamla uyumludur. O ortam .milletin karakteridir." (16 Temmuz 1921)

5- Atatürk eğitim politikasında gerçekçiliği savunmuştur. Uygulanması mümkün olmayan hiçbir ayrı görüşe iltifat etmemiştir. Kararlarında hayal ettiğini değil gerçeği olduğu gibi almıştır.

22 Eylül 1924 Samsun'daki konuşmasında "Genç neslin kafasını yormadan onun her şeyi almaya ve kolaylıkla sindirmeye elverişli beyni gerçeğin izleri ile süslenmelidir. Eğitim gerçeklerden uzaklaşmayacaktır. Gerçekçiliğe dayanan eğitim uygulamalı olacaktır. En iyi öğrenme yaparak öğrenmedir. Deney gözlem yapmak esastır."

Ezberciliğe dayanan eğitim Atatürk'e göre çağdışıdır. Kişide olumlu yönde davranış değişikliği yaratmayan, beceriyi geliştirmeyen eğitim yeni Türk çocuğuna yakışmaz. İşe yarayan insan yetiştirmek esastır. Her öğretim kurumunda üretime dönük eğitim yapılmalıdır.

6- "Memleket çocuklarını toplumsal ve ekonomik alanlarda etkin ve verimli kılabilmek için gerekli olan ön bilgileri vermede uygulamalı yöntem izlenmesi; eğitim ve öğretimin ana kuralı olmalıdır. Orta öğretimde de eğitim ve yönteminin uygulamaya dayandırılması ilkesine uymak kesin olarak gereklidir." 1922 yılı Mart ayında TBMM açılış konuşmasında söylediği bu sözlerden sonra;

7- 1922'de Bursa'da bir yandan yaygın olan cehaleti kaldırırken, öte yandan toplum hayatında yapıcı etkili ve verimli insanlar yetiştirmek gerekir. Bu da ilk ve orta öğretimin uygulamalı öğrenme ilkesine dayanması ile gerçekleştirilebilir." diyerek eğitimde uygulamalı öğretim yönteminin muhakkak kullanılmasını istemiştir. İşe dayalı eğitim ilkesi, isin eğitim ve öğretimde ana vasıta olarak kullanılması anlamını taşır. Bu ilke denilebilir ki Atatürk'ün koyduğu ilkeler arasında en az uygulama alanı bulmuş bir ilkedir. Oysa bu ilke Atatürk'ün de her sözünde yer alan ve eğitimin temeline esas olarak koyduğu bir ilkedir.

8- 1 Mart 1923'te "Eğitim ve öğretimde uygulanacak yöntemin amacı bilgiyi insan için gereksiz bir süs. bir baskı ya da medeni bir zevkten çok hayatta başarıya ulaşmayı sağlayan uygulanabilir bir araç haline getirmektir. Milli Eğitim Bakanlığı

bu ilkeye önem vermektedir. Uygulamaya dayanan ve yaygın bir eğitim, öğretim için yurdun önemli merkezlerinde çağdaş kitaplıklar, çeşitli bitkiler ve hayvanları içine alan bahçeler, konservatuarlar, atölyeler, müzeler, sergi salonları kurmak gerekli olduğu gibi, ilçe merkezine dek bütün yurdun basımevleriyle donatılması gereklidir." Diyerek eğitimin uygulamalı yapılabilmesinin devlet politikası haline getirildiğini açıklamıştır.

9- 17 Şubat 1923'de İzmir'de "Evlatlarımıza öyle bir ilim ve irfan vermeliyiz ki ticaret alanında, tarımda, sanatta ve bütün bunlarla ilgili faaliyetlerde verimli olsunlar. Bunun için öğretim programımız gerek ilköğretimimizde, gerekse orta öğretimimizde verilecek bütün bilgiler bu görüşe göre hazırlanmalıdır."

10- "Yetiştirilecek çocuklarımıza ve gençlerimize görecekları öğrenimin sınırı ne olursa olsun ilk Önce ve her şeyden önce Türkiye'nin bağımsızlığına, kendi benliğine, milli geleneklerine düşman olan bütün unsurlarla mücadele etmek gereği öğretilmelidir." (1922)

11- "İlk ve orta öğretim mutlaka insanlığın ve medeniyetin gerektirdiği ilmi ve fenni versin. Fakat o kadar pratik bir şekilde versin ki çocuk okuldan çıktığı zaman aç kalmaya mahkûm olmadığına emin olsun." (1922)

12- Osmanlılar döneminde okullarda eğitimin amacı saltanat hükümetine memurlar yetiştirmekti. Dinsel eğitimin hakim olduğu okullarda korku ve baskıyla ezberleme ve anlatma ile gerçekleşen bir öğretim hüküm sürüyordu. Medrese zihniyeti bütün öğretim kurumlarında etkili idi. Felsefe, tabiiye, ilmi eşya gibi dersler programlardan kaldırılarak pozitif eğitime giden yollar engellenmişti. Oysa "Milli eğitimin gayesi yalnız hükümete memur yetiştirmek değil; daha çok memlekete ahlaklı, karakterli, cumhuriyetçi, inkılâpçı, olumlu, atılgan, başladığı işleri başarabilecek kabiliyette, dürüst, düşünceli, iradeli, hayatta rastlayacağı engelleri aşmaya kudretli, karakter sahihi genç yetiştirmektir. Bunun için de öğretim programları ve sistemleri ona göre düzenlenmelidir.

13- "Bir yandan bilgisizliği ortadan kaldırmaya uğraşırken, bir yandan da memleket evladını toplumsal ve ekonomik hayatta aktif şekilde etkili ve verimli kılabilmek için zorunlu olan bilgileri uygulamalı bir biçimde vermek metodu eğitimimizin temelini oluşturmalıdır. Medeni ve çağdaş bir toplumun bilim ve kültür

yolunda yalnız bu kadarla yetinmeyeceği şüphesizdir. Milletimizin dehasının gelişmesi ve bu sayede layık olduğu medeniyet düzeyine ulaşması ancak, yüksek bilim ve teknik elemanlarının yetiştirilmesi ve milli kültürümüzün yüceltilmesi ile mümkündür. Orta öğretimde bile eğitim ve öğretim metodunun uygulamalı olmasına esasına uymak şarttır. Kadınlarımızın da aynı öğretim kademelerinden geçerek yetişmelerine önem verilecektir." (1922)

14- "Geleneksel eğitim ve öğretim yöntemleri yaratıcılığı engelleyici niteliktedir. Yalnızca ezberciliğe dayanmaktadır. Bu ise yapıcı ve yaratıcı yeni nesillerin yetişmesini sağlamaktan uzak bulunmaktadır." (1922)

15- "En önemli ve en verimli vazifelerimiz milli eğitim işleri olmalıdır. Milli eğitim işlerinde kesinlikle zafere ulaşmak lazımdır. Bir milletin gerçek kurtuluşu ancak bu şekilde olur. Bu zaferin sağlanması için hepimizin tek vücut olarak esaslı bir program üzerinde çalışması lazımdır. Bu programın iki esaslı noktası vardır: Sosyal hayatın ihtiyaçlarına uygun olması ve yüzyılın gereklerine uymasındır. Gözlerimizi kapayıp tek başımıza yaşadığımızı düşünemeyiz. Memleketimizi bir çember içine alıp dünya ile alakasız yaşayamayız. Aksine yükseliş, ilerlemiş, medeni bir millet olarak medeniyet düzeyinin üzerinde yaşamalıyız. Bu ise ancak ilim ve fen ile olur. Hiçbir tutarlı delil taşımayan bir takını geleneklerin, inançların korunmasında ısrar eden milletlerin ilerlemesi güç olur. Belki de hiç olmaz. İlerlemede geleneklerin kayıt ve şartlarını aşamayan milletler hayatı akla ve gerçeklere uygun göremez. Hayat felsefesini geniş bir açıdan gören milletlerin egemenliği ve boyunduruğu altına girmeğe mahkûmdur.

16- Milli eğitim programımızın temel taşı cahilliğin yok edilmesidir. Cahillik yok edilmedikçe yerimizde saymaya mahkûmuz. Yerinde duran bir şey ise geriye gidiyor demektir. Bir taraftan genel olan cahilliği yok etmeye çalışmakla beraber, diğer taraftan toplumsal yaşamda bizzat faal, faydalı ve verimli elemanlar yetiştirmek lazımdır. Bu da ilk ve orta öğretimin uygulamalı bir şekilde olmasıyla mümkündür. Ancak bu sayede toplumlar, akademisyenlerine, iş adamlarına, sanatkârlarına sahip olabilirler.

17- "Her profesör ve öğretmen aşılayacağı fikirler ideal gayelere hizmet edecek şekilde olmalıdır. Kitapların cansız teorileriyle karşı karşıya gelen genç

beyinler; öğrendiklerimle memleketin gerçek durum ve çıkarları arasında ilişki kuramazlar. Yazarların ve teorisyenlerin tek tarattı dinleyicisi durumunda kalan Türkiye'nin çocukları hayata atıldıkları zaman bu ilişkisizlik ve olumsuzluk yüzünden tenkitçi, karamsar, milli şuur ve düzene uyumsuz kitleler meydana getirirler." (1931).

2.3.6.1. Eğitimde Disiplin İlkesi

1- Atatürk eğitim programında disiplini bir temel ilke olarak kabul etmiş ve 1 Kasım 1925'te TBMM'nin açılış konuşmasında bu ilkeyi şöyle açıklamıştır. "Hayatın her çalışma safhasında olduğu gibi özellikle eğitim hayatında disiplin en önemli unsur ve başarının esasıdır. Müdürler ve öğretim heyetleri disiplini sağlamaya ve talebede disipline uymaya mecburdur."

2- Ancak Atatürk memleketin gerçek durum ve çıkarlarını gözetken kişilerin yetiştirilmesinde sadece fiziki disiplini yeterli görmez. "Gerçek disiplin öğrendiğini benimseyen, uygulayan, yapıcı milli şuura sahip, güven duyan ve duyulan kimselerde vardır." der.

3- Eğitim çocuğa hürriyet vererek, yeni nesillerde fazilet, fedakârlık, düzen, disiplin, kendine ve milletimizin geleceğine güven duygularını geliştirmelidir. Türk eğitim tarihi bize duraklama ve gerileme döneminin eğitim değerleri ve çocuk yetiştirme uygulamaları arasında korku, umutsuzluk ve karamsarlığın çok önemli bir yer tuttuğunu göstermektedir.

Eğitimci Sadi Bey Balkan Savaşı yenilgisindeki hataları ararken devletin çökmeye yüz tutmasının sebebini yanlış bir hayat ve eğitim felsefesinde bulur. "Bu dayakla terbiye vermeyi amaçlayan, korkak, ürkek, hareketsiz, kendine ve milletine güven duymayan, milletin geleceğine karamsar bir gözle bakan nesiller yetiştiren bir hayat felsefesidir. En büyük hatamız budur" der.

4- İşte Atatürk bu anlayışa karşı çıkmış ve yeni nesillerin nasıl yetiştirilmesi gerektiğini Temmuz 1921'de şöyle açıklamıştır. "Yeni neslin donatılacağı manevi vasıflar arasında kuvvetli bir fazilet aşkı ve kuvvetli bir düzen ve disiplin fikri de yer almalıdır."

5- Atatürk'e göre bir çocuğun normal öğretim derecelerinden geçerek okulda yetişmiş olması şarttır ve eğitimde düzen ve disiplin başarının esasıdır.

6- Atatürk eski dönemlerde dayağa dayanan düzen ve disiplin anlayışı yerine sevgiye dayanan bir düzen ve disiplin konulmasını ister. O çocukların çoğu ailelerde büyüklerinin yanında konuşturulmamasının çok yanlış olduğunu belirttikten sonra şöyle der: "Çoğu ailede öteden beri çok kötü bir alışkanlık var. Çocuklarını söyletmez ve dinlemezler. Zavallılar lafa karışınca "sen büyüklerin konuşmasına karışma " der sustururlar. Ne kadar yanlış hatta zararlı bir hareket. Tam tersine çocukları serbestçe konuşmaya, düşündüklerini duyduklarını olduğu gibi ifade etmeye teşvik etmelidir. Böylece hem hatalarını düzeltmeye imkân bulunur hem de ileride yalancı ve riyakâr olmalarının önüne geçilmiş olur. Kısacası çocuklarımızı artık düşüncelerini hiç çekinmeden açıkça ifade etmeye içten inandıklarını savunmaya, buna karşılık ta başkalarının samimi düşüncelerine saygı beslemeye alıştırmalıyız. Aynı zamanda onların temiz yüreklerinde yurt, ulus, aile ve yurttaş sergisiyle beraber doğruya, iyiye ve güzel şeylere karşı sevgi ve ilgi uyandırmaya çalışmalıdır. Bunlar çocuk terbiyesinde ana kucağından en yüksek eğitim ocaklarına kadar her yerde her zaman üzerinde durulacak önemli noktalardır. Ancak bu surettedir ki çocuklarımız yararlı birer vatandaş ve mükemmel birer insan olurlar. Şimdiye kadar takip olunan tahsil ve terbiye usullerinin milletimizin gerileme tarihinde en etkili sebep olduğu kanaatindeyim."

7- "Milli ahlakımız, medeni uygarlık ilkeleri ve özgür düşüncelerle geliştirilmeli, güçlendirilmelidir. Bu önemlidir. Özellikle dikkatinizi çekerim. Korkuya dayanan disiplin fazilet değildir. Böyle bir ahlaka güvenilemez."

2.3.6.2. Öğretim Birliği İlkesi

“İki parça halinde yaşayan milletler zayıftır, hastadır.”

K. ATATÜRK

1- Yeni anayasamızın 42. maddesi "Eğitim ve Öğretim Atatürk ilke ve inkılâpları doğrultusunda, çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre devletin gözetim ve denetimi altında yapılır. Bu esaslara aykırı eğitim ve öğretim yerleri açılmaz.”

Atatürk ilke ve inkılâpları doğrultusunda eğitim Türk Devleti ve milletini yaşatmak için O'nun gösterdiği amaçlara dönük, gerçekleştirdiği yapıya sahip, öngördüğü görevleri yerine getirecek bir eğitim sistemi ile yapılan eğitimidir. Esasen Cumhuriyet öncesi ve sonrası eğitim farklılığı iki sistemin yapı ve görev özelliklerinden kaynaklanmıştır.

Bu özelliklerin başta geleni devletin ve milletin bütünlüğünü gerçekleştirecek olan eğitim sisteminin bütünlüğüdür. Sistem teorisinin temel ilkesi amaç birliğidir. 1924'te çıkarılan Tevhidi-i Tedrisat Kanunu da bu bilimsel gerçeğe dayalıdır. Atatürkçü eğitim milli birlik ve beraberliği sağlayacak eğitimidir.

Aynı düzeydeki eğitim kurumlarının türleri arttıkça ürünleri de farklılaşır. Devleti güçlendirmenin yolu ise vatandaşlarına kazandıracığı ortak değerleri ve davranışları artırmaktan geçmektedir. Çünkü Atatürk'e göre "İki parça halinde yaşayan milletler zayıftır, hastadır." Türkiye Cumhuriyetinin kurulması ile eğitim sisteminin laikleştirilmesi paralel gelişmelerdir. Aksi halde eğitim sistemi inkılâpların hem yapıcısı hem de koruyucusu olamazdı. Bu nedenle eğitimin yöneticileri laiklik ilkesini dikkatle izlemek ve sürdürmek zorundadırlar.

2- Atatürk inkılâbının değişmeyecek kanunlarından birisi Tevhidi-i Tedrisat Kanunudur. Dönemler değişir, Anayasalar değişir. Fakat bu kanuna el sürülemez. Her dönemde çıkmış yeni Anayasalarımızda bu husus özel madde ile kesin bir dille ifade edilir.

Kanunun özelliği onun taşıdığı mananın inkılâbımızın "temel taşı" olmasındandır.

Osmanlıda eğitim genellikle dinseldir. Tanzimat ile Avrupa'dan batı eğitimini kısmen alırız. Fakat bu kez de kaynak ve uygulama itibariyle eğitim ikiye bölünür. Adeta iki ayrı kafa ve ruh yetiştirmeye başlar. Bu ikilik zararlı sonuçlar doğurmakta, bu arada azınlık ve yabancı okullarda başka yönde eğitim yapılmakta ve okullara müfettiş girememekle, çoğu Ermeni ve Kum Çetelerine yataklık yapmaktadır.

Atatürk 1 Mart 1924'te şöyle der: "Milletin tümü için teshil olunan eğitim ve öğretimin birleştirilmesi ilkesinin biran kaybetmeksizin lüzumunu görmekteyim, (bu yolda gecikmenin yararları ve bu yolda ıslanmanın ciddi ve derin semereleri seri kararınıza vesile olacaktır."

Tasarı 3 Martta kesinleşir. Medrese ve okullar Maarif Bakanlığına bağlanır, türbeler, tekkeler kapatılır. Kızlarımıza okuma şansı getirilir. Yabancı ve ayrınlık okulları devlet kontrolüne girer. Türkçe, Sosyal Bilgiler, Tarih, Coğrafya dersleri mecburiyeti getirilir. Bütün okulların maarif vekaletine¹ bağlanması ile tek tipte ve milli bir eğitim programının uygulanmasına başlanır.

3- Atatürkcülük benimsediği eğitimin milli niteliklere sahip ve başarılı olması için her şeyden evvel öğretimde birlik esasına dayanması gerekir. Atatürk toplumda öğretim birliği kurulmadan, ne sosyal bütünleşmenin, ne de çağdaşlaşmanın mümkün olamayacağı inancı içinde idi. Hâlbuki Türk Toplumu mektepli ve medreseli olarak ikiye bölünmüştü. Memleket çocuklarından bir kısmı dünyevi bilgileri, dini eğitim yapan müesseselerden almaya çalışıyorlardı. Eğitimde bu bölünme farklılaşmaya sebep olmuştu. Kimin nerede, ne amaçla, ne öğrendiği belli değildi. Faydalı ve uygulanabilir bilgiye sahip olmayanlar çoğunlukta idi. Bundan dolayı Atatürk "Milletimizin, memleketimizin irfan yuvaları okullar bir olmalıdır. Bütün memleket evladı kadın ve erkek aynı şekilde oradan çıkmalıdır." der.

Eğitimin birleştirilmesi ile çocuklarımızın belli konularda aynı tahsil derecesinden geçerek milletin iki parça halinde zayıf ve hasta olmasını önleyecek bir sistem sağlamıştır.

Birlik ilkesi eğitim ve öğretimde zümresel ya da kültürel cinsten farklılıkların ortadan kaldırılarak birlik sağlanmasını amaçlar.

Tevhidi-i Tedrisat dini eğitim kurumları ile çağdaş eğitim kurumları arasındaki ikiliğe son vermiş, eğitimde dini görüş ile laik görüş arasındaki ikiliğe son vererek dine saygılı fakat laik görüşe dayalı eğitim birliği getirmiştir.

4- Öğretim kurumlarının birleştirilmesi ve bir millî eğitim sisteminin uygulanması, ülkenin bütünlüğü ve birliğine de hizmet etmiştir. Kanun gerekçesinde belirtildiği gibi “bir milletin fertleri ancak bir eğitim görebilir. İki türlü eğitim bir memlekette iki türlü insan yetiştirir. Bu ise his ve fikir birliğine ve tenasüp gayelerine tamamen aykırıdır.”

Tanzimat’tan sonraki ikili mektep medrese zıtlaşmasının meydana getirdiği zararları dikkate alarak eğitim ve öğretim birliği ilkesine aykırı öğretimin laiklik ilkesine ters düşmeyen bir eğitimi sağlayan bu ilke, eğitim ilkeleri içinde en çok sahip çıkılması gerekenidir.

2.3.6.3. Eğitimde Millilik İlkesi

“Yetiyecek çocuklarımıza ve gençlerimize öğrenim sınırı ne olursa olsun önce Türkiye’nin bağımsızlığına, kendi benliğine, millî gereklerine düşman olan bürün unsurlarla mücadele etmek gereği öğretilmelidir. Dünyada uluslar arası duruma göre böyle bir mücadelenin gerektirdiği manevi unsurlara sahip olmayan kişilerden oluşan toplumlara hayat ve bağımsızlık yoktur.”

K. ATATÜRK

Ulu Önder, 1-16 Temmuz 1921 tarihli Maarif Kongresi’nde; "Devlet bünyesinde yüzyıllar boyu derin ihmallerin neden olduğu yaraları iyileştirmede verilecek emeklerin en büyüğünü hiç şüphe yoktur ki irfan yolundan esirgemememiz lazımdır. Şimdiye kadar takip olunan öğretim yöntemlerinin; milletimizin gerileme tarihinde en önemli etken olduğu kanaatindeyim. Onun için bir milli eğitim programından bahsederken eski devrin hurafelerinden, toplumsal yapımızla hiç ilgisi olmayan yabancı fikirlerden, doğudan ve batıdan gelebilen tüm etkenlerden tamamen uzak, milli özelliklerimizle ve tarihimizle bağdaşabilen bir kültürden bahsediyorum. Çünkü milli dehamızın tam olarak gelişmesi ancak böyle bir kültürle sağlanabilir.

Herhangi bir yabancı kültür; şimdiye kadar takip edilen yabancı kültürlerin yıkıcı sonuçlarını tekrar ettirebilir. Fikri kültür ortamla uyumludur. O ortam milletin karakteridir." diyerek eğitimin milli benliğini, öz değerlerini iyi tanıyan Türk'e has olan özelliklere sahip çıkacak; Türk olmanın gururunu duyacak nitelikte insanlar yetiştirmeye önem verilmesini vurgulamıştır.

Türk milli eğitiminde ne doğuyu ne batıyı örnek almayı düşünmemiştir. Doğunun ve batının eğitim sistemlerini incelemiş; hatta zaman zaman dış ülkelerden eğitimciler getirterek onların görüşlerini almıştır. Onların tekniklerinden ve metotlarından yararlanmayı istemiştir. Fakat hiçbir zaman taklitçilik, kopyacılık istememiştir. Atatürk bu konu da doğudan ve batıdan yapılacak kopya ve aktarmaları çok tehlikeli görmekte ve mazide yapılan hataları tekrarlamak gibi bir sonuç getireceğini vurgulamaktadır. O'na göre "Kültür tamamen milli bir konudur ve programlarımız milli olacaktır. Bunun yanında "İlim ve fen nerede ise oradan alacağız ve milletin kafasına sokacağız. İlim ve fen için kayıt ve şart yoktur. Eğitimin çağdaş kültüre dayanması, eğitimdeki millilik esasını bozmaz." Çünkü Atatürkçülük bazı görüş sahiplerinin yersiz kuşkuya kapıldıkları batılılaşma deyiminin, yani çağdaş ve medeni milletler seviyesi ne çıkmayı, onlara benzemek veya taklit etmek değil; öz unsurlarımıza yani Türk Milletini Türk Milleti yapan, diğer ülkelere onu ayıran üstün nitelikleri temele koyup, ilini ve fen sahasındaki ilerlemeleri harç olarak kullanıp yepyeni bir bina yapmak, inkılâpları diğer ülkelere şeklen benzemek değil; öz unsurlarımıza çağdaş şekil vermek olarak görüp yüksek medeniyet ufkunda yeni bir güneş gibi doğabilmek için çalışmak, çalışmak çok çalışmaktır. Atatürk, 22.09.1924 tarihinde Samsun'da "Ben burada yalnız yeni Türkiye Cumhuriyeti'nin yeni kuşaklara vereceği eğitimin milli eğilim olduğunu kesinlikle belirttikten sonra diğerleri üzerinde durmayacağım." demektedir.

Türk eğitimi; dilde milli olacak, yöntemde milli olacak, araç ve gereçte milli olacaktır. Atatürkçü eğitimde yetişen gençler; bağımsızlığın güvencesi olacaktır. Vatan ve millet çıkarlarını her şeyin üstünde tutacak insanlar olarak yetiştirilecektir. Gençler Türk Milletinin milli, ahlaki, insani ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren, ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan, insan haklarına saygılı, insan sevgisi ile dolu olarak yetiştirilmelidir.

Atatürk eğitimde bu düşüncelerini bir bir uygulamaya koymuş, sırasıyla;

- 3 Mart 1924'te Tevhidi-i Tedrisat
- 1 Kasım 1928'de Yeni Türk Alfabesi
- 1928'de Halk Mektepleri
- Üniversite Reformu
- Öğretmen Okulları Açılması
- Türk Dil Kurumunun kurulması
- Türk Tarih Kurumunun kurulmasını sağlamıştır.

"Millet analarının, millet babalarının, millet öğretmenlerinin ve millet büyüklerinin: evde, okulda, orduda, fabrikada, her yerde ve her işte millet çocuklarına, milletin her ferdine devamlı olarak verecekleri milli terbiyenin amacı işte bu yüksek milli hissi sağlamlaştırmak olmalıdır."

Milli varlık denince neler anlaşılır? Böyle bir sorunun cevaplandırılması devletçe alınacak tedbirlerin çapını da belirler. Milli varlık kavramı içerisindeki unsurlar devleti oluşturan unsurlardır ki bunların başında milletin kendisi gelir. Çünkü bir devletin devlet olabilmesi için millet aşamasına gelmiş bir topluma sahip olması gerekir.

"Türkiye'nin eğitim ve öğretim politikasının her derecesini tam bir netlik ve hiçbir tereddüde yer vermeyen açıklık ile ifade etmek ve uygulamak lazımdır. Bu politika tam anlamıyla milli bir nitelikte görülebilir."

Mart 1923'te Konya Gençlerine de şöyle hitap eder: "Aydınlarımız "milletimi en mesut millet yapayım" der "Başka milletler nasıl olmuşsa onu da aynen öyle yapayım" der. Lakin düşünmeliyiz ki böyle bir nazariye hiçbir devirde muallâk olmuş değildir. Bir millet için saadet olan bir şey diğer millet için felaket olabilir. Aynı sebep ve şartlar birini mesut ettiği halde diğerini bedbaht edebilir. Onun için bu millete gideceği yolu gösterirken; dünyanın her türlü ilminden, buluşlarından, ilerlemelerinden yararlanalım. Lakin unutmayalım ki asıl temeli kendi içimizden çıkarmak zorundayız."

"Geleneksel eğitim hem kuruluş sistemi, hem de özü yönünden milli değildir. Bu eğitim milli dil, tarih, sanat, yani top yekûn milli kültürün gelişmesine uygun değildir. Bu ise milli benlik duygusunun zayıflamasına yol açmıştır."

Millet olarak yaşamayı gerçekleştirmek; Atatürk'ün ana hedeflerinden birisini teşkil etmektedir. Bu sebeptir ki millilik ilkesi onun programında temel aldığı ilkelerden birisini teşkil etmektedir.

Anayasamızın 58. maddesi "Devlet İstiklal ve Cumhuriyetimizin emanet edildiği gençlerin müspet ilmin ışığında; Atatürk ilke ve inkılâpları doğrultusunda ve devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü nü ortadan kaldırmayı amaç edinen görüşlere karşı yetişme ve gelişmelerini sağlayıcı tedbirler alır" der.

Türk gençliğinin bölücü görüşlere karşı yetiştirilmesi, milli eğitim sisteminin bütünlüğü içinde yetiştirilmesini gerektirir. Atatürk böyle bir sistemin programlarının geçmiş dönemin boş inançlarından, doğu ve batıdan gelecek olumsuz fikir ve etkilerden uzak tutulmasını istemiştir.

"Milli ahlakımız, medeni uygarlık ilkeleri ve özgür düşüncelerle geliştirilmeli, güçlendirilmelidir. Bu önemlidir. Özellikle dikkatinizi çekerim, korkuya dayalı ahlak fazilet değildir. Böyle bir ahlaka güvenilemez."

"Milli eğitim işlerinden amacımız; çocuklarımıza verilecek eğitimi her anlamı ile milli bir hale koymak ve onları hayat savaşında başarılı kılacak, dayanakları kendi benliklerinde bulduracak, teşebbüs kudreti ve kendine inanma gücü karakter verecek, üretici bir fikir ve şuur uyandıracak bir seviyeye ulaştırmak, bütün okullarımızı en bilimsel ve en modern olan bu temelle sağlık kurallarına göre yeniden düzenlenecek ve programlarını ıslah etmektir."

"Eğitim milli olmalıdır. Milletimizin yarlığına, birliğine yönelecek yıkıcı düşünceleri, düşünme gücü ile yenebilecek insanlar yetiştirilmelidir."

"Bir milleti ya hür, bağımsız, şanlı, yüce bir sosyal toplum halinde yaşatan veya bir milleti esaret ve sefaletle terk eden terbiyedir." Terbiye kelimesi yalnız olarak kullanıldığı zaman herkes kendisine göre bir anlam çıkarır. Ayrıntıya girilirse terbiyenin bedelleri, amaçları çeşitlenir. Mesela dini terbiye, milli terbiye,

milletlerarası terbiye. Bütün bu terbiyelerin hedef ve gayeleri başka başkadır. Yeni Türkiye Cumhuriyetinin yeni nesle vereceği terbiye milli terbiyedir. Milli terbiyenin ne olduğunu bilmekte artık karışıklık, yanlış anlama olmamalıdır. Bir de milli terbiye esas olduktan sonra; onun dilini, usulünü, vasıtalarını da milli yapmak zorunluluğunu tartışmak gereksizdir.

Milli terbiye ile geliştirilmek ve yükseltilmek istenen genç beyinleri bir taraftan da paslandırın, uyuşturucu, hayali fazlalıklarla doldurmaktan dikkatle kaçınmak lazımdır.

"Milli benliği bilmeyen milleler, öteki milletlerin avıdır.

"Çocuklarımız ve gençlerimiz; yetiştirilirken onlara özellikle varlığı ile hakkı ile birliği ile ters düşen bütün yabancı unsurlarla mücadele lüzumunu ve milli duyguya dayanan düşünceleri büyük bir olgunlukla her karşıt düşünceye karşı şiddetle ve fedakarlıkla savunma zorunluluğu telkin edilmelidir. Yeni neslin bütün manevi gücüne, bu üyelik ve yeteneklerin aşılması önemlidir. Sürekli ve müthiş bir mücadele şeklinde beliren milletlerin hayat felsefesi bağımsız ve mutlu kalmak isteyen her millet için bu özelliği büyük bir şiddetle istemektedir." (1921)

2.3.6.4. Eğitimde Bilim ve Kültür İlkesi

"İlim ve özellikle sosyal bilimlerdeki işlerde ben emir veremem. Bu alanda isterim ki beni bilim adamları aydınlatsınlar. Onun için siz kendi ilminize, irfanınıza güveniyorsanız, bana söyleyiniz. Sosyal bilimlerin; güzel, yapıcı yönlerini gösteriniz. Ben takip edeyim."

K. ATATÜRK

Önemli eğitim vazifelerinden biri de kültürel insan yetiştirmektir. Ama Atatürkçülükte kültürün ve kültürel insanın anlamını tanı bilmek gerekir. Çünkü "Türkiye Cumhuriyetinin temeli kültürdür" ve kültürü Atatürk şöyle açıklar: "Kültür; okumak, anlamak, görebilmek, görebildiğinden anlam çıkarmak, ders almak, düşünmek, zekâyı terbiye etmektir. Yine insan enerjisiyle ve fakat doğanın kendine değer verildikçe insana yaptığı sonsuz yardımıyla yükselen, genişleyen insan

zekâsının kavrayış anlamında insanım diyen özel bir niteliği olur. İnsan hareket ve faaliyetin; yani dinamizmin ifadesidir. Bu böyle olunca; kültür yukarıda işaret ettiğimiz, insanlık niteliğinde bir insan olabilmek için esas unsurdur. Bunu kısaca açıklayalım: Kültür; tabiatın yüksek verimliliklerle mutlu olmaktır. Bu ifade içerisinde çok şey saklıdır. Temizlik, saflık, insanlık gibi. Bunların hepsi insanlık niteliklerindendir. İşte kültür sözcüğünü, master şekline soktuğumuz zaman, tabiatın insanlara verdiği yüksek nitelikleri, kendi çocuklarına, torunlarına ve gelecek nesillere vermesi demektir."

Atatürkçülükte Türk Devletinin dinamik ideale ulaşması için "Milli kültürün her alanda açılarak yükselmesini temin etmek" esas alınmıştır. Atatürk milli kültür konusunda da inkılâpçıdır. Çünkü devamlı olarak ileri gidemeyen bir kültür yok olur. Atatürk medeniyet ile kültür arasındaki bağlantıyı şöyle izah eder: "Medeniyetin ne olduğunu başka başka tarif edenler vardır. Bence medeniyeti kültürden ayırmak güçtür, lüzumsuzdur. Bu görüşümü açıklamak için kültür ne demektir tarifedeyim: Bir insan toplumunun, devlet hayatında, fikir hayatında, yani ilimde, toplum biliminde ve güzel sanatlarda, ekonomik hayatta, yani tarımda, sanatta, ticarete, kara, deniz, hava ulaşırmacılığında yapabildiği şeylerin ortak sonucudur. Bir milletin medeniyeti dendiği zaman kültür adı altında saydığımız üç çeşit faaliyetin ortak sonuçlarının dışında başka bir şey olmayacağını zannederim. Şüphesiz her insan toplumunun kültür yanı medeniyet derecesi bir olamaz. Bu farklar; devlet, fikir, ekonomik hayatların her birinde ayrı ayrı göze çarptığı gibi, bu fark üçünün ortak toplamı üzerinde de görülür. Önemli olan sonuçlar arasındaki farktır."

"Medeniyet yolunda yürümek ve başarılı olmak hayatın şartıdır. Bu yol üzerinde duraksayanlar veyahut bir yol üzerinde ileri değil geriye bakmak cahilliği ve tedbirsizliğinde bulunanlar; medeniyetin coşkun seli altında bozulmaya mahkûmdurlar. Medeniyet yolunda başarı, yenileşmeye ballıdır. Sosyal hayatta, ekonomik hayatla, ilim ve fen sahalarında başarılı olmak için tek gelişme ve ilerleme yolu budur."

"Medeniyetin coşkun seli karşısında direnmek boşunadır ve o gafil ve itaatsilere karşı çok amansızdır. Dalları delen, göklere uçan, gözle görülmeyen

zerrelerden yıldızlara kadar her şeyi önce aydınlatan, inceleyen medeniyetin kudret ve yüceliri karşısında çağdışı kalmış zihniyetlerle. İlkel, boş inançlarla yürümeye çalışan milletler; yok olmaya veya hiç olmazsa esir olmaya ve aşağılanmaya mahkûmdurlar." İşte bunun için Atatürk; "Dünyada hiçbir şey için, maddiyat için, maneviyat için, muvaffakiyet için en hakiki mürşit ilimdir, fendir. İlim ve fennin haricinde mürşit aramak gaflettir, cehalettir, delalettir. Yalın ilim ve fennin yaşadığımız her dakikadaki safhalarının gelişimini anlamak ve zamanla takip etmek gerekir." der (22 Eylül 1924).

Yine bilim ve kültür alanında devamlı çalışmamız ve çağın şartlarına ayak uydurmamızı isteyen Atatürk, 7-27 Ekim 1923'te yaptığı bir konuşmada; "Gözlerimizi kapayıp bu dünyadan ayrı yaşadığımızı farz edemeyiz. Memleketimizi bir çember içine alıp cihan ile alakasız yaşayamayız. Bilakis gelişen ve ilerleyen bir millet olarak medeniyet sahamızın üzerinde yasayacağız. Bu hayat ilim ve fen ile olur. İlim ve fen nerede ise oradan alacamız ve her millet ferdinin kafasına koyacağız. İlim ve fen için kayıt ve şart yoktur. Milletimizin fikir terbiyesinde rehberimiz ilim ve fen olacaktır." demektedir.

Bilimde Atatürk evrensel bir anlayışın sahibidir. O'na göre ilim, fen ve uygarlık insanların müşterek malıdır. O'na göre eğitimin çağdaş kültüre dayanması: eğitimde millilik esaslarını bozmaz. Bu görüşü O'nun şu sözü açık desteklemektedir: "Biz batı medeniyetini, bir taklitçilik yapalım diye almıyoruz. Onda iyi olarak gördüklerimizi, kendi bünyemize uygun bulduğumuz için dünya medeniyet seviyesi içinde benimsiyoruz."

"Türk Milletinin yürümekte olduğu ilerleme ve medeniyet yolunda elinde ve kalasında tuttuğu meşale müspet ilimdir." Atatürk'ün bu kuvvetli inanışından ötürü bazı yazar ve bilim adamları O'nu "Bilimsel Lider" olarak tanımlarlar.

Atatürkçü milli eğitimde ilim ve teknolojinin önemi çok büyüktür. Çünkü Atatürkçülükte, "Memleketi ve milleti kurtarmak isteyenler için onur, iyi niyet, fedakarlık çok gerekli olan niteliklerdir. Fakat bu toplumdaki hastalığı görmek, onu tedavi etmek, toplumu asrın gereklerine göre ilerletebilmek için bu nitelikler yeterli olmaz. Bu niteliklerin yanında ilim ve fen lazımdır. İlim ve fen

teşebbüslerinin faaliyet merkezi ise okuldur. Hu nedenle okul lazımdır. Okul: genç beyinlere insanlığa hürmeti, millet ve memlekete sevgisi şerefi, bağımsızlığı öğretir. Bağımsızlık tehlikelere düştüğü zaman onu kurtarmak için takip edilmesi en uygun olan. En önemli yolu belletir. Memleket ve millet kurtarmaya çalışanların aynı zamanda birer namuslu uzman ve birer bilgin olması lazımdır. Bunu sağlayan okuldur. Okullarda eğitim bilimsel ve teknik temellere dayandırılırsa ve öğrenciler öğrendiklerini uygularsa başarılı olur. İlim ve fen gelişmelerini zamanında takip etmek şarttır. Binlerce yıl önceki ilim ve fen lisanının koyduğu kuralları, bugün aynen uygulamaya kalkışmak: elbette ilim ve fennin içinde bulunmak değildir."

"İtiraf ederim ki düşmanlarımız çok çalışıyor. Biz de onlardan daha çok çalışmaya mecburuz. Çalışmak demek: boşuna yorulmak, terlemek demek değildir. Zamanın gereklerine göre bilim ve teknik her türlü medeni huluslardan azami derecede yararlanmak zorunluluğudur." (1923)

Atatürk, 13-27 Ekim 1922'de Bursa'da Şark Sineması Salonunda öğretmen topluluğu karşısında yaptığı konuşmada; "Memleketimizin en bayındır, en güzel yerlerini üç buçuk yıl kirli ayakları ile çiğneyen düşmanı yenen zaferin sırrı nerededir bilir misiniz? Orduların sevk ve idaresinde ilim ve fen düsturlarını rehber olarak görmemizdir. Milletimizi yetiştirmek için asıl olan okullarımızın, üniversitelerimizin kurulmasında aynı yolu izleyeceğiz." demiştir.

2.3.6.5. Fırsat Eşitliği – Karma Eğitim

Atatürk Türk toplumunun ilerleyebilmesi için kadın ve erkeğin eşit esaslar çerçevesinde çalışmaları gerektiğini ifade eder: "Toplum kadın ve erkek iki cins insandan oluşur. Mümkün müdür ki yığının bir parçasını ilerletelim, ötekini ihmal edelim de kitlenin bütünlüğü ilerleyebilsin; mümkün müdür ki bircisinin yarısı zincirle toprağa bağlı kaldıkça öteki kısmı göklere yükselebilsin. Şüphe yoktur ki ilerleme adımları kadın ve erkek iki cins tarafından beraberce atılmalı, yükselme ve ilerlemede birlikte yol alınmalıdır. Böyle olursa inkılâplar başarı ile sonuçlanır. Bir toplum cinsinden yalnız birinin yenilenmesi ile yetinilirse; o toplum yarıdan fazla kuvvetsizlik içinde kalır. Bizim toplumumuzda başarı göstermemizin nedeni

kadınlarımıza karşı gösterdiğimiz ilgisizlik ve kusurdan doğmaktadır. İnsanlar dünyaya alınlarında yazılı olduğu kadar yaşamak için gelmişlerdir. Yaşamak demek faaliyet demektir. Bu sebeple bir toplumun bir organı faaliyette bulunurken, diğer organı işlemez ise o toplum felç olmuştur. Bundan ötürü bizim toplumumuzda ilim ve teknik gerekli ise bunları aynı derecede hem erkek, hem kadınlarımızın edinmeleri lazımdır."

Yıllardır eğitimsiz ve geri bırakılmış, kapatılmış kadının artık sosyal ve ekonomik hayatta yer alması gerektiğini de şöyle ifade eder: "Kadın ve erkek bir toplumu oluşturan halkalardır. Bu halkalar uzun bir zinciri oluştururken, bu zincirin kuvvetliliği, zayıf halkaların içinde var olmamasına bağlıdır, (güçlü ve zinde bir toplum için güçlü bir eğitimden kadınların da geçmesi gerekir." (1919)

Kadınlarda terbiyeli çocuklar yetiştirecek iktidar göremiyorsak, çocukları eğitmeye çalışacağımıza kadınları eğitmeliyiz. Erkekleri eğitmek, gölge verecek bir ağaç dikmekse; kadınları eğitmek hem gölge hem yemiş verecek bir ağaç dikmektir. Kadınları eğitmeksizin yalnız erkekleri eğiten bir millet; kumun üzerine bir köprü kuran ve yağmur yağdıkça o köprüünün yıkıldığını görüp yeniden tesise mecbur kalan bir adama benzer.

Ulu Önder, 5-30 Ağustos 1925'te Kastamonu'da yaptığı konuşmasında karma eğitimin Türk eğitim sisteminin temel ilkesi olması gerektiğini söyleyerek, okullarda kız ve erkek öğrencileri bir arada okumasını ve kadını erkeğinden kaçan, çekingen, sorumluluklara katılmayan, kişiliği zayıf insan olarak görmememiz icap ettiğini vurgulamıştır. Konuyla ilgili olarak; "kadınlarımıza da erkeklerimiz gibi sorumluluğunu bilen, çağdaş düşünceli olarak yetiştirmeliyiz." demektedir.

"Eğitimde kadın erkek ayırımı yapılamayacağı gibi; genç, yaşlı, zengin, fakir, şehirli, köylü ayırımı da yapılamaz. Toplum bir bütündür. Toplumda bulunan her insan o toplumun bütün yaşantısına katılacaktır. Toplumun bir kısmına iyi imkân ve fırsatlar verip; diğer kısmına vermemek mümkün değildir. Eğitim gençten ihtiyara; kadından erkeğe kadar bütün insanlarımızı içine almalıdır."

2.3.6.6. Öğretmen

“Hayatta memnun ve mesut olmanın tek şartı: insanın kendisi için değil; ancak kendisinden sonra gelecekler şerefi, varlığı ve saadeti için çalışmaktır. En mesut olanlar da; bu amaca uygun olarak hizmetlerinin bütün nesiller boyunca meçhul kalmasını tercih edecek karakterde olanlardır. Ancak bu tarzda düşünen ve çalışan adamlar ki memleketlerine, milletlerine ve bunların geleceğine faydalı olabilirler.”

K. ATATÜRK

Atatürk'ün cehaletle sayasında en çok güvendiği, yaslandığı ve ilgi gösterdiği meslek grubu "her düzeyde öğretmen"dir. Kendisini yetiştirenlerin de öğretmen olduğunu düşünmüş ve hayatı boyunca onları saygıyla anmıştır. Bunun içindir ki TBMM'den sonra birlikte çalıştığı ilk topluluk maarif olmuştur.

16 Temmuz 1921'de açılan ve Milli Eğitim Şuralarının ilki kabul edilen Maarif Kongresi'nde "Gelecekteki kurtuluşumuzun çok değerli öncüleri, akıncıları olan Türkiye'nin kadın ve erkek öğretmenleri hakkında saygı duygularımı belirtmek isterim. Vazifeniz pek mühim ve hayatidir. Bunda muvaffak olmanızı Cenabı-Haktan dilerim." diyerek bu mesleği gönlündeki tüm samimiyeti ile onurlandırmıştır.

Cumhuriyetin ilk sosyal ve mesleki dayanışma kurumu olarak "Öğretmen Birlikleri" kurulur. Bu birliklerin 25 Ağustos 1924'teki kongresinde Atatürk şunları söylemiştir: "Öğretmenler; yeni nesli Cumhuriyetin fedakâr öğretmen ve eğitimcilerini sizler yetiştireceksiniz. Yeni nesil sizin eseriniz olacaktır. Eserin kıymeti; sizin beceriniz ve fedakârlığınızın derecesiyle orantılı olacaktır. Cumhuriyet: fikren, ilmen, bedenen kuvvetli, yüksek karakterli koruyucular ister. Yeni nesli bu özellik ve kabiliyette yetiştirmek sizin elinizdedir. Biliyorsunuz ki; görüşlerin, programların kesin ve açık olması çok önemli olmakla birlikte etkili ve verimli olabilmesi onların yeterli, anlayışlı ve fedakâr öğretmenlerce okullarımızda çok büyük bir özen ve istekle uygulanmasına bağlıdır. Sizin başarınız; Cumhuriyetin başarısı olacaktır. Hiç bir zaman hatırınızdan çıkmasın ki Cumhuriyet sizden fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür nesiller ister.”

“İşte bu yetenekteki insanları yetiştirmek için de bu yönde vazifelerini bilen yetenekli öğretmenler yetiştirmek gerekir. İrfan ordusunun kıymeti öğretmenlerin kıymetidir.”

“Öğretmenler her fırsattan yararlanarak halka koşmalı, halk ile beraber olmalı ve halk öğretmenlerin sadece çocuğa yalnız alfabe okutan bir varlıktan ibaret olmayacağını anlamalıdır.”

Atatürk’ün bu mesleğin insanlarına olan inanç ve güveni millet olmanın anlamıyla da ilişkilidir. “Milletleri kurtaranlar, ancak ve yalnız öğretmenlerdir. Öğretmenden, eğiticiden yoksun bir millet; millet adını alçalarak kabiliyetini kazanmamıştır. Ona basit bir kitle denir, millet denemez. Bir kitle millet olabilmek için mutlaka eğitimcilere, öğretmenlere muhtaçtır.”(14 Ekim 1925)

Atatürk, kendisinden çok şey beklediği öğretmenin bir insan olarak sosyal durumu ve yaşama şartlarını da göz önünde tutar: “Öğretmene ülkenin en ağır yükünü yükledik, ona en ağır sorumluluğu verdik. Türk Milletinin geleceğini emanet ettik. Bu vazifenin kendine hem bir meslek, hem de bir ideal sayacak öğretmenler tarafından yapılmasını sağlamak için biz de bu meslekte ilgili istek ve ihtiyaçları bütün diğer mesleklerden önce sağlanmalı ve öncelik sırasını bu mesleğe vermeliyiz. Bu mesleği refah seviyesi yüksek bir meslek haline getirmeli, güvence altına almalı, saygıdeğer mevkiine oturtmalıyız. Bizlerin yapacağı bu fedakârlık, onların yaptıklarının yanında bir hiçtir.” (1923)

Bu ülkede doktoru da işçiyi de, öğretmeni de, cumhurbaşkanını da, genelkurmay başkanında hep biz öğretmenler yetiştiriyoruz. Tüm mesleklerdeki bütün insanların ilköğretimde hamurunu yoğuran, lise ve üniversitede bu hamura şekil veren bizleriz. Bu insanların günlerinin üçte biri bizlerle geçiyor. Bizler bu insanları yetiştiriyoruz. Onlar da içinde bulunduğumuz toplumu oluşturuyor. Bir tek öğrenciyi bile yanlış yetiştirirsek O’nun elindeki kalemin bir gün bizlere veya çocuklarımıza silah olarak döneceğinin bilincindeyiz. Bu ülkede oluşan olumlu ve olumsuz şeylerde en büyük pay bizim. Şikâyet hakkı olmayan tek meslekte biziz galiba. Çünkü biz ne ekersek ülke onu biçiyor. Bu fikri Atatürk’ün şu sözü çok güzel özetlemektedir: "Memleketimizi, toplumumuzu gerçek hedefe, mutluluğa erdirmek için iki orduya ihtiyaç vardır. Biri vatanın hayatını kurtaran asker ordusu: diğeri

milletin istikbalini yoğunu kültür ordusu. Bu iki ordu da yüce ve saygıdeğerdir. Yalnız siz kültür ordusu mensupları; sizlere bağlı olduğunuz bu ordunun kıymet ve kabiliyetini anlatmak için şunu söyleyeyim ki sizler ölen ve öldüren birinci orduya niçin öldürüp niçin öldüğünü öğreten bir ordunun fertlerisiniz. Hür millet kültür ordusuna sahip olmadıkça, savaş meydanlarında ne kadar parlak zaferler elde ederse elsin, o zaferlerin sürekli neticeler vermesi; ancak kültür ordusunun varlığına ballıdır. Hu ikinci ordu olmadan birinci ordunun çabaları boşa gider. Ordularımızın kazandığı zafer; sizin ordularınızın zaferi için sadece zemin hazırladı. Hakiki zaferi siz kazanacaksınız."

Atatürk eğitim ve öğretimi gerçekleştirenlere karşı da en ilginç sevgi ve saygıyı göstermektedir. Örneğin; İstanbul Dolmabahçe Sarayında yapılan bir toplantıda Atatürk'ün oturması için konulan göz alıcı ve muhteşem bir koltuğa oturmayı reddederek "O koltuk profesörlere layıktır." demek suretiyle gençliğin rehberi bilim adamlarına verdiği değeri ifade etmiştir.

Yine atatürk bir konuşmasında; "Milletimizin saf seciyesi kabiliyet ile doludur. Ancak bu tabii kabiliyeti geliştirebilecek yöntemlerle donatılmış vatandaşlar lazımdır. Bu vazife de siz muallimlere düşüyor." demektedir.

Atatürk, 22-22 Haziran 1923'te İstanbul Darülfünunu profesörlerine gönderdiği telgrafta şöyle yazar: "Milli istikbal, milli irfan ile eş olduğu cihetle işgal buyurmakta olduğunuz öğretim kürsülerinde memleketin siz bilim adamları biç şüphesiz aynı savaşın kahramanlarısınız."

Yine Ulu Önder, 23-24 Mart 1923 Kütahya'daki konuşmasında; "Toplumumuzu gerçeğe ve mutluluğa erdirmek için iki orduya ihtiyaç vardır. Biri vatanın hayatını kurtaran asker ordusu, diğeri ulusun geleceğini yoğunan irfan ordusu. Biz iki ordudan birincisine, vatani çığnemeye gelen düşman karşısında kan akıtan birinci orduya pek mükemmelen malikiz. Vatanın dört sene evvel düştüğü büyük felaketten sonra yoktan var olan bu ordu vatani yok etmeye gelen düşmanı, vatanın sinesinde boğup mahvetti. Yalnız işimiz bu orduya sahip olmakla bitmiş; gayemiz yalnız bu ordunun zaferiyle sona ermiş değildir. Bir millet; irfan ordusuna sahip olmadıkça, muharebe meydanlarında ne kadar parlak zaferler elde ederse etsin;

o zaferlerin kalıcı sonuçlar vermesi ancak irfan ordusuyla mümkün olur. Bu ikinci ordu olmadan; birinci ordunun çabaları boşa gider. Milletimizi hakiki saadet ve selamete götürmek istiyorsak ve milletimize emin bir gelecek vermek istiyorsak, biran evvel büyük mükemmel, nurlu bir irfan ordusuna sahip olmamız gerektiğini inkâr edemeyiz.

Eski idarelerin, eski hükümetin en büyük fenalıklarından birisi de irfan ordusuna layık oldukları büyük ehemmiyeti vermemeleridir. Eğer bu önem verilse idi; istikbali ellerine bıraktığımız sizlere istikbal kadar emin bir mevki verilmek lazım gelirdi. Arkadaşlar, asker ordusuyla irfan ordusu arasındaki münasebeti şöyle de ifade edebilir: Kıymetli bir eserde ordunun ruhu Subay Heyeti ve Kumanda Heyetidir, deniliyor. Hakikaten böyledir. Siz muallim beyler, muallime hanımlar; sizler de irfan ordusunun subay ve kumanda heyetisiniz. Sizin ordunuzun kıymeti de sizlerin kıymetiyle ölçülecektir.”

Ayrıca Atatürk sadece meslekteki öğretmenleri değil; emekli öğretmenin konumunu da ele alarak ikisini nasıl güzel değerlendirdiğini de şu sözlerden anlarız: “Bir milletin yaşlı vatandaşlarına karşı tutumu, o milletin yaşama kudretinin en önemli kıstasıdır. Mazide muktedirken bütün kuvvetiyle çalışmış olanlara karşı minnet hissi duymayan bir milletin istikbale güvenle bakmaya hakkı yoktur.”

Atatürk Kayseri Lisesinde Abdullah adında bir ilk öğretmenin dersine girmiştir. Öğretmen sanki sınıfta Atatürk ve arkadaşları yokmuş gibi son derece tabii şekilde dersine devam eder. Bir ara Atatürk karatahtanın önünde durunca öğretmen "Paşam biraz çekilin, çocuklar tahtayı göremiyorlar" deyince Atatürk'ün yanındakiler heyecanlanırlar ve şaşkınlırlar. Ne olacağını merak ederler, zil çalınca kadar. Abdullah dersine devam eder. Zil çalınca Atatürk Abdullah'a hayran hayran bakarak "İşte dershaneyi, bir mabet, bir ibadet yeri gibi gören öğretmen" der.

BÖLÜM III

3. ASKERİ VE SİVİL LİSELERDE EĞİTİM – ÖĞRETİM

3.1. ASKERİ LİSELERİN EĞİTİM – ÖĞRETİM HEDEFİ VE ÖĞRENCİLERE KAZANDIRILMASI HEDEFLenen ÖZEL NİTELİKLER⁵

3.1.1. Temel Hedef

“1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’nda belirtilen amaç ve ilkeler ile emirler doğrultusunda yıllık faaliyet takvimine uygun olarak müteakiben devam edecekleri eğitim-öğretimde, bilgi toplumunun ihtiyaçlarına cevap verebilecek zihinsel, fiziki yetenek ve beceriler kazanmış, ATATÜRKÇÜ Düşünce Sistemi’ne gönülden bağlı, vatan ve millet sevgisi aşlanmış, mesleğini seven, vazife, sorumluluk duygusu ve disiplin anlayışı gelişmiş, dürüst, şerefli askeri öğrenciler yetiştirmektir.” Şeklinde belirtilmiştir.

3.1.2. Özel Hedefler

Başarılı bir eğitim-öğretim ortamının oluşturulmasında esas alınacak temel ilkelerin gerçekleştirilmesi sağlanarak;

İletişim becerisi gelişmiş,

Yaratıcı düşünce yapısına sahip,

İlgi ve yeteneklerini tanıyan,

Eleştirel düşünebilen, sorun çözebilen,

Bilginin ürününü değil, kendisini kullanan ve yeni bilgiler üreten,

⁵ K.K.K.lığı 2000 yılı Orta Dereceli Askeri Okullar Eğitim-Öğretim Direktifi, s.1-7; 1-8

Kendine ve arkadaşlarına güvenen,
Askerlik mesleğini sevmiş, komutanlık ve liderlik yapmayı kendine hedef almış,
Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı sorumluluklarını bilen,
Türkiye Cumhuriyeti'nin üniter yapısına sahip çıkacak,
Atatürkçülük çizgisinde bütünleşen,
Dürüst, itaatkâr, aldığı emri içtenlikle yapmaya hazır,
Görev anlayışı ve sorumluluk duygusu gelişmiş,
Yüreği ülke, millet ve aile sevgisi ile dolu,
Askerlik şeref ve haysiyetini her şeyin üzerinde tutan,
Bakım ve tasarruf alışkanlığı kazanmış,
Hobi alışkanlığına sahip,
Zamanı doğru kullanan öğrenciler yetiştirip, mezun etmektir.

Öğrencilere kazandırılması hedeflenen nitelikler:

1- Ahlaki kurallar çerçevesinde:

Yalan söylemek ve dolaylı yaklaşımın önlenmesi,

Kendiliğinden iş yapma, zamanı iyi kullanma alışkanlığının geliştirilmesi, başka bir deyişle “kuralın söylediğinden fazlasını yapmama” alışkanlığının önüne geçilmesi,

Sorumluluk duygusunun gelişmesi.

Psikolojik yeterlilikler çerçevesinde:

Strese dayanıklılığın geliştirilmesi,

Dikkat yeteneğinin geliştirilmesi

Sabırlı ve metanetli olma,

Kendi noksan ve fazlalıkları ile korkuları ve özgüveninin farkında olma.

Düşünsel yeterlilik çerçevesinde:

Merak arzusunun uyanması,

Yaratıcı düşünce ve farklı tutumlarla olaylara bakabilme yeteneğinin gelişimi.

Zaman disiplinine uyma ve zamanı doğru kullanma alışkanlığı

Liderlik özellikleri çerçevesinde:

Başkalarına yardımcı olma alışkanlığı,

Başkalarını etkileme özelliği,

Öncü olma alışkanlığı,

Amaca yönelik davranış geliştirebilme,

Gerçekçi ve pratik olma,

Güçlü sezilere sahip olma,

Başarılı sevk ve idarenin ilgi, bilgi, davranış mükemmelliği ile sevgi, saygı ve güven ortamının yaratılmasına bağlı olduğu düşünce ve inancı.

Yukarıda sıralanan eğitim-öğretim hedefleri ile öğrencilere kazandırılması hedeflenen nitelikler incelendiğinde, askeri liselerde akademik eğitimin yanı sıra ,en az akademik eğitim kadar önem taşıyan, yaratıcı düşünebilme,problemlere çeşitli açılardan bakabilme, yabancı dil gelişimi, kendine güven, benlik gelişimi, empati, işbirliği, bilişsel, duygusal ve psikomotor davranışların geliştirilmesi ve eğitici drama faaliyetleri üzerinde önemle durulduğu görülmektedir. Bilgi çağının insanında mutlaka bulunması gerektiği değerlendirilen bu özelliklerin, kişiliklerin şekillendiği 14–18 yaş dönemindeki askeri lise öğrencilerinin yetiştirilmesinde çok olumlu etkilerinin olduğu düşünülmektedir.

3.2. ASKERİ LİSELERDE UYGULANAN MÜFREDAT PROGRAMI⁶ VE SINIF GEÇME SİSTEMİ

3.2.1. Müfredat Programı

Askeri liseler, sivil liseler ile benzer statüde, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ile ilgili tüzük ve yönetmelik esasları doğrultusunda müfredat programı uygulamaktadırlar. Askeri liselerde, “Anadolu Liseleri Fen Bölümü” müfredat programının aynısı tatbik edilmektedir. Bu program incelendiğinde, dört yıllık eğitim süresinde ortalama olarak sosyal derslerin % 28’lik, fen derslerinin % 30’luk, yabancı dil derslerinin % 35’lik, uygulamalı derslerin ise % 7 ‘lik bir bölümü kapsadığı görülmektedir. Özellikle hazırlık sınıfında yoğun olarak (derslerin % 70’i) verilen İngilizce eğitimi öğrencinin müteakip yıllarda istifade edeceği en önemli alt yapı unsurlarından birini tesis etmektedir.

Akademik müfredat programı dışında, öğrencilerin yeteneklerinin geliştirilmesini sağlamaya yönelik olarak, sosyal ve bilimsel etkinlikler üzerinde de önemle durulmaktadır. Bu etkinliklerin icrası için her türlü teknolojik altyapı mevcuttur. (Bilgisayar, fizik ve kimya laboratuvarları, internet, hobi kulüpleri, müzik aletleri, resim atölyeleri v.b.)

Ayrıca, akademik müfredat programı dışında öğrencileri bir sonraki eğitim kademesi olan Harp Okullarına hazırlayacak, temel askerlik bilgi ve becerileri kazandırmaya yönelik eğitim de verilmektedir. Bunların dışında öğrencilerin yüzme becerilerini geliştirmek, diğer sportif faaliyetlerle bedeni yeteneklerini artırmak, zihinsel yorgunluklarını gidermek, atışı seven ve silahının özelliklerini bilen disiplinli öğrenciler yetiştirmek maksadıyla, yılsonu tatbiki eğitim kamplarında tatbiki eğitim konuları uygulanmaktadır.⁷

⁶ MEB, *Tebliğler Dergisi*, sayı 2492, Eylül 1998, s. 1138

⁷ K.K.K.lığı İnternet web sayfası.

3.2.2. Sınıf Geçme Sistemi:

Askeri liselerde, diğer bütün sivil liselerde uygulanan sınıf geçme sistemi uygulanmaktadır. Bu sisteme göre;

3.2.2.1. Öğrenci başarısının tespiti:

Öğrenci başarısı, dersin özelliğine göre yazılı, sözlü, uygulamalı, yoklama, ödev ve proje sonuçlarına göre tespit edilmektedir. Her öğrenci bir kanaat döneminde yeterli sayıda sözlü, yazılı ve uygulamalı sınav ile yoklamaya alınmaktadır. Bir kanaat döneminde yapılacak yazılı ve uygulamalı sınav ve yoklamaların sayısı, haftalık ders saati sayısı üç ve daha fazla olan dersler için üçten az, bir ve iki saat olan dersler için ikiden az olmayacak şekilde planlanmaktadır. Ayrıca fen, sosyal ve yabancı dil derslerinden her dönem toplu test yapılmakta, bu testler de grup öğretmenleri toplantısında hazırlanan ortak sorular ve cevap anahtarları kullanılmaktadır.

3.2.2.2. Not Sistemi:

Notlar, 10 tam puan üzerinden verilmektedir. Öğrenciye kesirli not verilmemekte, notların ortalaması alınırken, çıkan yarım ve yarımdan büyük olan kesirler tama yükseltilmekte, yarımdan küçük kesirler dikkate alınmamaktadır. Notlar ; (10 ve 9) Pekiyi, (8 ve 7) İyi , (6 ve 5) Orta , (4 ve 3) Zayıf , (2 ve 1) Pek zayıf , (0) boş olarak derecelendirilmektedir. Yazılı sınav ve yoklamalarda cevap kâğıtları önce 100 tam puan üzerinden değerlendirilmekte, daha sonra bu puanlar aşağıda belirtilen şekilde nota çevrilmektedir.

Puan	Not	Puan	Not
0-4	0	55-64	6
5-14	1	65-74	7
15-24	2	75-84	8
25-34	3	85-94	9
35-44	4	95-100	10
44-55	5		

3.2.2.3. Kanaat dönemi notlarının tespiti:

Bir ders kanaat dönemi notu ve kanaat dönemine ait yazılı, sözlü ve uygulamalı sınav ve yoklamalarla, projelere verilen notların aritmetik ortalamasının, ödevin değerine göre, bir not fazlası veya bir not aşağısı arasında verilen nottur.

3.2.2.4. Ders yılı sonu notu tespiti

Bir dersin yılsonu notu, öğrencinin o dersten aldığı birinci ve ikinci kanaat dönemi notlarının aritmetik ortalamasıdır. Bu notlar yılsonu başarı ortalamasının ve diploma derecesinin hesaplanmasında esas alınır.

3.2.2.5. Öğrencinin bir dersten yılsonunda başarılı sayılması:

Öğrencinin iki kanaat dönemi notu aldığı bir dersten başarılı sayılabilmesi için; o derse ait ikinci kanaat dönemi notunun en az dört olması ve iki kanaat dönemi not ortalamasının en az beş olması veya birinci kanaat dönemi notu ne olursa olsun, ikinci kanaat dönemi notunun en az yedi olması gerekmektedir.

3.2.2.6. Bütünleme sınavları, Öğretmenler Kurulu kararı veya sorumlu geçme:

Bütünleme sınavları genellikle yazılı olarak yapılır. Uygulamalı ve seçmeli derslerde sözlü olarak yapılabilir. Yabancı dil derslerinin bütünleme sınavları yazılı ve sözlü olarak yapılır. Bütünleme sınavında beş alan sınıfını geçer. Bütünleme sınavına başarısız olan öğrenciler Öğretmenler Kurulu kararı ile bir üst sınıfa geçirilebilirler. Bir üst sınıfa sorumlu olarak geçirilen öğrenci, sorumlu olduğu dersten başarılı olamaz ve yine kalırsa bulunduğu sınıfı tekrar eder.

3.3. SİVİL LİSELERDE UYGULANAN MÜFREDAT PROGRAMI⁸ VE SINIF GEÇME SİSTEMİ

3.3.1. Müfredat Programı:

Bu bölümde, askeri liseler ile aynı müfredat programını uygulayan Anadolu Liseleri Fen Bölümü dışında, mezunları Harp Okullarına kabul edilen Lise Fen Bölümü müfredat programı incelenmiştir. Bu programda, askeri lise programından farklı olarak; yabancı dil ağırlıklı öğretim yapılmadığından öğretim süresinin üç yıl olması, yabancı dil eğitimi ders saati miktarının; dokuzuncu sınıfta haftada dört saat olarak planlandığı, onuncu ve onbirinci sınıflarda ise ortak genel kültür dersleri yerine, alan seçmeli dersleri içinde yer aldığı tespit edilmiştir.

3.3.2. Sınıf Geçme Sistemi:

Sivil liselerde, askeri liselerde uygulanan sınıf geçme sistemi, not derecelendirme usulü hariç aynı şekilde uygulanmaktadır. Not derecelendirmede ise askeri liselerde uygulanan on üzerinden derecelendirme yerine, beş üzerinden derecelendirme yapılmakta, buna göre 100 üzerinden alınan puanlar aşağıda belirtilen şekilde nota tahvil edilmektedir.

Puan	Not
0-24	0
25-44	1
45-54	2
55-69	3
70-84	4
84-100	5

⁸ MEB, *Tebliğler Dergisi*, sayı 2492, Eylül 1998, s. 1128

3.4. ASKERİ VE SİVİL LİSELERDE UYGULANAN DERECELENDİRME VE SINIF GEÇME SİSTEMİNİN ÖĞRENCİ BAŞARI VE MOTİVASYONU ÜZERİNE ETKİLERİ

Yukarıda arz edildiği üzere, askeri liseler ile sivil liselerin, müfredat ve sınıf geçme sistemleri arasında önemli bir farklılık olmamasına karşın aşağıda belirtilen hususların öğrencilerin başarı ve motivasyonu üzerinde önemli etkileri olduğu değerlendirilmektedir.

Sivil lise öğrencilerinin, orta öğretim süresince almış oldukları notlara (yıl sonu not ortalamaları) göre tespit edilen orta öğretim başarı puanlarının, üniversite sınavı puanlarına dahil edilerek sıralamada etkili olması, öğrencilerin orta öğretimin ilk yılından itibaren daha yüksek not ortalaması ile mezun olma yönündeki gayretlerini, dolayısıyla motivasyonlarını olumlu yönde etkilemektedir.

Askeri lise öğrencileri (ortalama yıllık 1500 öğrenci) ise Gülhane Askeri Tıp Akademisi ile bazı mühendislik fakültelerine gönderilen yaklaşık 130-150 öğrenci dışında orta öğretim başarı puanının etkili olacağı üniversite sınavı benzeri bir sınava tabi olmadan doğrudan Harp Okullarına kabul edilmektedir. Bu durum öğrenciyi hazırlık sınıfından sonraki üç yıllık eğitim sürecinde akademik başarının yükseltilmesi gayreti ile rekabet ortamından uzaklaştırmakta, çalışmayı özendirici motivasyon eksikliğine neden olmaktadır.

Bu durumun önüne geçmek maksadıyla, askeri lisede ders geçme notunun beş yerine yedi olması, askeri lise mezuniyetini takiben Harp Okulu öncesinde üniversite sınavı benzeri bir sınav yapılması veya öğrencilerin direk üniversite sınavına girmeleri sağlanarak, bu sınavdan belirli bir puanı alan öğrencilerin Harp Okullarına devam etmelerine müsaade edilmesi gibi tedbirler alınmasının uygun olacağı, bu tedbirler ile öğrenci başarı yüzdesi ve motivasyonunun artacağı ayrıca Harp Okulu öncesi ikinci bir eleme yapılması olanağına sahip olunacağı değerlendirilmiştir.

3.5. ASKERİ LİSELER İLE SİVİL LİSELERDEKİ ÖĞRETİM - EĞİTİM İMKÂNLARININ MUKAYESE EDİLMESİ VE FARKLILIKLARIN ORTAYA KONULMASI

Askeri liseler ile sivil liseler arasındaki öğretim imkanları arasında hiç kukusuz farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıklar çeşitli alanlarda ve kategorilerde olmakla birlikte bu farklılıkları üç ana bölüme toplayabiliriz. Bunlar:

- Öğretmen kadrolarının durumu
- Öğretim ortamı imkânları
- Rehberlik – Danışmanlık Hizmetleridir.

3.5.1. Öğretmen Kadrolarının Durumu

Askeri liseler ile sivil liseler arasında bariz farklılık bulunan konulardan birincisi, askeri liselerde görevli öğretmenler ile sivil liselerde görevli öğretmenlerin nitelik ve nicelik yönünden farklılığıdır. Örneğin; Kuleli Askeri Lisesi'nde 20 branşta toplam 128 öğretmen, 27 yönetici personel, 8 rehberlik uzmanı olmak üzere öğretim faaliyeti için 163 personel görev yapmaktadır. Öğretmenlerin yaklaşık %31'i Kuvvet Komutanlığı namına yüksek lisans ve doktora programlarını bitirmiştir. Bu sayının artması için personel teşvik edilmektedir. Yine 20 öğretmen 1997–2000 yılları arasında ABD'nde pekiştirme eğitimine tabi tutulmuşlardır. Öğretmenlerin araştırma-inceleme, dolayısıyla kendilerini geliştirme imkânları çok iyi seviyededir. Her öğretmen kendi branşında ve makul sürelerde derse girmektedir. Büyük çoğunluğu uzun süredir, aynı okulda görev yapmaları nedeniyle sistem ve öğrenci psikolojisi üzerinde tecrübe sahibidirler. Maaş ve lojman gibi sosyal imkânları sivil liselerdeki öğretmenlere göre oldukça iyi seviyededir. Bu gün bir askeri lise öğretmeni muadili sivil lise öğretmenin yaklaşık iki katı maaş almaktadır. Diğer askeri liselerde de benzer durum söz konusudur.

Sivil liselerdeki öğretmenler ise nitelik ve nicelik yönünden incelendiğinde askeri lise öğretmenleri ile aralarında büyük farklılıklar olduğu göze çarpmaktadır. Sivil liselerin büyük çoğunluğunda öğretmen sayıları yetersizdir. Birçoğu yoğun şekilde derse girmektedir. Bunun yanında, branş yani uzmanlık konularının dışında

derslere giren pek çok öğretmen bulunmaktadır. Bir çok okulda, girdiği dersin pedagojik formasyon eğitimini almamış, sözleşmeli öğretmenler derslere girmektedir. Öğretmenlerin yüksek lisans ve doktora gibi kendilerini geliştirme imkânları yok denecek kadar azdır. Maaş ve lojman gibi sosyal imkânları sınırlı olması nedeni ile sivil liselerdeki öğretmenlerin birçoğu ders dışı zamanlarda ek gelir getirecek işler yapmakta dolayısıyla kendilerini geliştirme imkânı bulamamaktadırlar. Kafasında sürekli geçim sorunu bulunan öğretmenlerin öğrenciye ne kadar verimli olarak katkıda bulunabileceği herkesin malumlarıdır.

3.5.2. Öğretim Ortamı İmkânları

Askeri liselerde mevcut dersane, laboratuvar, kütüphane gibi eğitim destek tesisleri Kuleli Askeri Lisesi örnek alınmıştır. Askeri liselerde yabancı dil, fizik, kimya ve biyoloji laboratuvarlarından sine vizyon dershanesine, sesli kütüphaneden mültimedya dershanesine, bilgisayar dershanesinden TÜBİTAK dershanesine ve İnternet merkezine kadar çok geniş bir yelpazede toplam 26 ayrı konuda yaklaşık 50 dersane ve laboratuvar bulunmaktadır. Bu imkânlar öğrencilerin araştırmacılık yönünün gelişmesini sağlamaktadır. Askeri liselerde öğrenciler 20-24 kişilik sınıflarda, seminer sistemine göre, öğrencilerin aktif katılımını esas alan bir sistemde öğrenim görmektedirler. Hiç bir öğrencinin kitap - kırtasiye eksiği veya sorunu bulunmamaktadır.

Bu gün tanınmış özel okullar dahil, hiçbir sivil lisede bu kadar geniş öğretim imkânları bulunmamaktadır. Sivil liselerde öğrenciler 40-60 kişilik sınıflarda, yukarıda sıralanan dersane, laboratuvar imkânlarının büyük çoğunluğunun olmadığı bir ortamda öğretim faaliyetlerine devam etmektedirler.

Askeri liselerde, öğrencilerin akademik gelişimi ile paralel olarak, sosyal gelişimini de esas alan müzik, resim, satranç v.b. dersaneler ile fiziki gelişimini sağlamayı amaçlayan spor tesisleri de öğrencilerin hizmetine sunulmuştur. Bu imkânların sağlanması ile askeri lise öğrencilerinin, bilgili olmalarının yanında, sosyal birer insan olarak yetişmeleri de hedeflenmiştir.

Sivil liselerin büyük çoğunluğunda bu tesislerin bir tanesinin bile bulunmadığı bir gerçektir. Sivil lise öğrencilerinin ders dışı zamanlarını spor ve diğer

sanatsal faaliyetler ile değerlendirmeleri, sadece ailelerinin maddi imkânları ile doğru orantılı olarak gerçekleştirebilmektedir.

Ayrıca, öğretim – eğitim faaliyetlerinde büyük önem taşıdığı değerlendirilen disiplin konusunun, bu gün sivil liseler için büyük bir sorun teşkil ettiği bilinmektedir. Sivil liselerin büyük çoğunluğunda öğretmenler ders esnasında, idareciler ise genel anlamda disiplin tesis edememektedirler. Disiplinin olmaması öğrencilerin ders ve derse hazırlık aşamalarındaki motivasyonlarını olumsuz olarak etkilemekte, öğrencinin, tavır, hareket ve çalışma disiplini, ailesinin yetiştirme tarzı ve gayretleri ile ve kendi benliğinin sağlamlığına bırakılmaktadır. Boş geçen derslerin de disiplin üzerinde olumsuz etkilerinin olduğu muhakkaktır.

3.5.3. Rehberlik – Danışmanlık Hizmetleri

Askeri liselerde mevcut rehber – danışman öğretmenlerin yakın ilgi ve takibi sonucu, dört senelik periyotta öğrencilerin her özelliği ile tanınması mümkün olmakta, uygun olmayan psikolojik ve kişisel özelliklere sahip öğrencilerin zamanında tedavi edilmesi veya sistemden ayıklanması sağlanabilmektedir.

Sivil liselerde ise mevcutların fazlalığı, rehber-danışman öğretmen miktarının azlığı nedeni ile bu hizmet sağlıklı olarak verilememektedir. Öğrenci ile haftada sadece birkaç saat aynı ortamı paylaşan öğretmenin, öğrenciyi yakın olarak tanınması, kişilik özelliklerini tespit edip, yanlışları düzeltebilmesi oldukça güçtür.

Günümüzde en önemli hususlardan birisi de, gelişme çağından itibaren gençlerin zararlı düşünce ve akımlardan korunması, Atatürk ilke ve inkılâpları doğrultusunda yetiştirilmesini sağlamaktır. Bu gün askeri liselerin belki de en önemli işlevi, öğrencilerini zararlı düşünce ve akımların etkisinden koruyarak Atatürkçü Düşünce ışığında yetiştirip, Harp Okullarına göndermesidir. Askeri liselerde Atatürkçülük, Atatürk İlke ve İnkılâpları konusunda mevcut geniş imkânlardan da istifade ile öğrencilere geniş kapsamlı bilgiler verilmekte, ülkemizin demokratik, sosyal bir hukuk devleti olarak üniter yapısını koruma gereği, gurup çalışmaları, konferans, panel ve sempozyumlarla ayrıntılı ve bilimsel olarak anlatılmaktadır. Bu sayede konunun doğru olarak özümsemesi sağlanmaktadır. Öğrenciler sürekli

kontrol altında olmaları sayesinde uyuşturucu ve diğer kötü alışkanlıklardan da korunabilmektedirler.

Sivil liselerde ise öğrenciler her türlü zararlı düşünce ve akım ile kötü alışkanlıkların etkilerine açıktır. Bazen velilerinin yoğun gayretleri bile öğrencileri bu etkilerden korumaya kâfi gelmemektedir.

Öğrencileri her türlü zararlı düşünce, akım ve alışkanlıklara karşı korumada rehberlik – danışmanlık hizmetlerine büyük görevler düşmektedir. Fakat bu imkanların askeri liselere göre sivil liselerde yeteli olamadığı açıktır.

Askeri liselerin imkanlarının sivil liselere oranla ne derece daha iyi olduğunu yukarıda vermeye çalıştık. Bu durumu göstermesi açısından aşağıda verilen alıntı bunu apaçık ortaya koymaktadır.

Askeri Liselerde Eğitim⁹

Askeri Okullarda teknolojinin sağladığı bütün imkanlardan istifade edilerek eğitim ve öğretim süreci modern bir ortamda sürdürülmektedir. Dersler "u" düzeninde 24 kişilik dershanelerde yapılmaktadır. Dersler her türlü yardımcı malzemeden istifade edilerek çeşitli özel dersane ve laboratuvarlarda işlenmektedir.

Askeri Okullarda; öğrenci merkezli, yaratıcı düşünceyi temel alan, soru sorma ağırlıklı bir eğitim modeli uygulanmaktadır. Uygulanan bu eğitim modeli ile ezber ve hatırlamaya dayalı uygulamalar yerine, kendini ifadeye olanak vererek, yaratıcılığı geliştirecek sorgulama ve ilişkilendirmeye dayalı uygulamalar temel alınmaktadır. Öğrencilerin çalışarak, araştırarak, düşünerek ve yorumlayarak hareket etme yetenekleri geliştirilerek öğrenmeyi öğrenmeleri amaçlanmaktadır.

Ayrıca öğrencilerde yaratıcı düşünebilme, problemlere çeşitli açılardan bakabilme, dil gelişimlerinin yanı sıra kendine güven, benlik gelişimi, empati, işbirliği gibi bilişsel, duygusal ve psikomotor davranış özelliklerini geliştirmek, okulun formel ve informal yönünü işleten yönetici ve eğitici personelin okul yaratıcılığını ortaya çıkaracak tutumlarını geliştirmek maksadıyla yaratıcı düşünce ve eğitici drama kulübü faaliyetleri etkin bir şekilde sürdürülmektedir.

⁹ Bu bilgiler internetten Askeri Okulların tanıtım sayfalarından alınmıştır.

Askeri Okullarda çağdaş eğitim ortamının vazgeçilmez unsurları olan eğitim - öğretim alt sistemlerinden de etkin bir şekilde istifade edilmektedir.

Bu kapsamda; *program geliştirme, ölçme ve değerlendirme, psikolojik danışma ve rehberlik, lider danışmanlığı, kütüphane, bilgi toplama ve yayım, ders yardımcı malzeme ve araçları, araştırma ve geliştirme, bilgisayar hizmetleri ve bilgisayar destekli eğitim* üniteleri gibi alt sistemler sürekli bir koordinasyon içinde faaliyet göstererek uygulanan sistemi her aşamada desteklemektedir.

Bütün bunların yanı sıra öğrencilere *temel askerlik bilgi ve becerilerini kazandırmak, askerlik mesleğini sevdirmek, yüzme becerilerini geliştirmek ve diğer sportif faaliyetlerle bedeni yeteneklerini arttırmak, zihinsel yorgunluklarını gidermek, atışı seven ve silahının özelliklerini bilen disiplinli öğrenciler yetiştirmek* amacıyla *yıl sonu tatbiki eğitim konuları* uygulanmaktadır. Bu yılsonu tatbiki eğitim kamp ortamı içinde 3 haftalık bir zaman dilimi içermektedir.

3.6. ASKERİ VE SİVİL LİSELERDE UYGULANAN TÜRKİYE CUMHURİYETİ İNKILÂP TARİHİ MÜFREDAT PROGRAMI

Bütün bu açıklamalar ışığında gençlerimiz, eğitim sürecinin tam da ortası diyebileceğimiz lise çağlarında İnkılâp Tarihi ve Atatürkçü Düşünce Sistemi'ni acaba ne düzeyde öğreniyor, tarih bilinci ne derinlikte oluşuyor ve bu durum toplumsal bilinçlenmemize ne şekilde yansıyor. Ülkemizde, tevhidi tedrisata rağmen karşımıza dört farklı lise tipi çıkmaktadır. Bunlar sırasıyla askeri liseler, sivil liseler, özel liseler ve yabancı okul statüsündeki liselerdir.

Liseler her ne kadar farklılık gösterse de bu okullarda okutulan Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi müfredatı aynıdır. Yani öğrenciler aynı konuları görmektedirler.

3.6.1. Orta Öğretim Kurumları "Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi" Müfredat Programı¹⁰

Amaçlar :

Dersin amacı, öğrencilere;

1. Türk İnkılabının tarihi anlamını ve önemini kavratmak,
2. Atatürk'ün milliyetçilik ve medeniyetçilik anlayışını belirtmek,
3. Atatürk'ün dahi asker, büyük devlet adamı ve inkılapçı kişiliği ile eşsiz önderliğini tanımak,
4. Atatürkçülüğü benimseterek, Atatürk'ün Dünya görüşünü ve düşüncelerini kavratmak,
5. Kurtuluş Savaşını ve bu savaşı Türk Milletinin varlığını kavramak ve sürdürmek için en büyük fedakarlıklarla gerçekleştirildiği kavratmak,
6. Türk Milleti'nin bütün kurumları ve değerleriyle birlikte uygarlığa hangi tarihi şartlar altında ve nasıl geçtiğini kavratmak,
7. Ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütün olan Türkiye Cumhuriyetinin dinamik temelini "Atatürk İlkeleri"nin oluşturduğu bilincini kazandırmak;
8. Türk İnkılabının, milli ve milletlerarası niteliklerini belirlemek XX. yüzyılda masum milletlere nasıl ışık tuttuğunu göstermek,
9. Dünya devletlerinin ve Türkiye'nin içinde bulunduğu o günkü durum göz önüne alınmak suretiyle, Türk İnkılabının ne güç şartlar altında gerçekleştirildiğini kavratmak;
10. Demokrasi hayatımızın gelişmesini inceleyerek, onlara demokratik düzenin gerektirdiği bilgi ve davranışları kazandırmak,
11. Atatürk'e Türk İnkılabına ve onun ilkelerine yürekten bağlı, bunların inançlı savunucusu olma bilincini kazandırmak;
12. Günümüzün ve geleceğin sorunlarına Atatürkçü bir yaklaşımla çözümler getirebilecek tutum, davranış ve yetenekler kazandırmak,

Açıklamalar :

1. "Türkiye Cumhuriyeti Tarihi" ve "Türk İnkılap Tarihi" derslerinden temel, Atatürk ve Türk İnkılabı olacaktır. Türk Milli Eğitiminin amaçlarının gerçekleştirilmesinde büyük yeri ve önemi olan bu dersin konuları işlenirken; öğrencilere, süratle değişerek karmaşık hale gelen yurt ve dünya sorunlarını karşısında, ihtiyaç duyulan gerekli bilgi ve anlayışın, olumlu davranışların kazandırılması ve geliştirilmesinde, başlıca kaynağın bütünüyle Atatürkçülük olduğu kavratılacaktır.

2. Konular işlenirken, Türk İnkılabının mimarı Atatürk'ün olaylardaki rolü üzerinde durulacak; Atatürk'ün hayatı açıklanırken, O'nun eğitim-öğretiminde etkisi olan kurumlar ve çevresi ile kendisini yetiştirmede kişisel çabalarına yer verilecektir.

¹⁰ MEB, *Tebliğler Dergisi*, sayı 2087, 25/05/1981, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 27.4.1998/64 sayılı Kararı

3. Atatürk'ün kişisel özelliklerine yer verilirken, önderliği, üstün zekası, kuvvetli hafızası isabetli karar alma ve kararları süratle uygulama azmi ve tutumu, geniş kültürü, yurt ve millet sevgisi, cesareti, uzak görüşlülüğü, sabır ve metanetli, örnek durumdaki çalışkanlığı, fedakarlığı, dürüstlüğü, alçak gönüllülüğü; inançlı ve ince duygululuğu gibi özel nitelik ve yetenekleri örneklerle belirlenecek; Dahı asker, Eşsiz inkılapçı ve Büyük Devlet Adamı kişilikleri ayrıntılı olarak konu edilecek; O'nun her zaman sevgi ile anılacak ve bağlanılacak ölümsüz bir lider olduğu vurgulanacaktır.

4. Kurtuluş Savaşı ile ilgili konular işlenirken, yurdun o günkü durumunda, yokluk ve yoksulluk içinde, en çetin ve güç şartlar altında, Atatürk'ün birleştirici ve bütünleştirici gücüyle ve O'nun önderliğinde Türk Milletinin bir vücut halinde en modern silah ve teçhizatla donanmış işgal kuvvetlerine karşı giriştiği Milli mücadele, destanî kahramanlık, olayların geçtiği manzara içinde yansıtılacaktır.

5. Kurtuluş Savaşı başında, Kuvayi Milliye ruhu açıklanacak, yurt topraklarının millet namusu kabul edilerek, savunmanın kutsallığı belirtilecek; aynı zamanda, girilen bu Kurtuluş ve Bağımsızlık Savaşında Atatürk'ün XX. yüzyıldaki tutsak olan milletlere ışık tuttuğu özellikle belirtilecektir.

6. Kurtuluş Savaşından sonra yeniden kurulan Türkiye Devletinin bütün organlarını ve Türk Milletinin toplumsal yaşayışındaki değişim gelişim ve yenilikleri kapsayan Türk İnkılabı, karşılaştırmalı olarak işlenecektir. Bu çalışmalar yapılırken, bir zamanlar her alanda kuvvet ve üstünlüğünü dünya devletlerine kabul ettiren Osmanlı İmparatorluğunun, zamanla Batıdaki gelişmelere paralel çağdaşlaşmaya uyamadığı; bunun sonucu olarak her yönden bir sarsıntıya uğradığı ve çöküşe gittiği; diğer taraftan bir süre, geçmiş devirde yararlı olan kurum ve organların zaman geçtikçe bozulduğu, hayatiyetini kaybettiği ve yetersiz hale geldiği üzerinde durulacaktır. Bu arada, Osmanlı İmparatorluğunun yıpranmış bazı kurumlarını sürdürme durumunda olan yeni Türk Devleti'nin Çağdaş Batı Medeniyetine kavuşturulmasındaki güçlük göz önünde tutularak, Türk İnkılabının diğer İnkılaplara göre farklılığı ve üstünlüğü belirlenecektir.

7. Atatürk'ün eşsiz inkılabının getirdiği yenilikler ve değişiklikler işlenirken; yeni kurum ve organlar ile yaşama düzeninin, biçim yönüyle bağlayıcı, donmuş bir kalıp ve doğma olmayıp, Türk Milletinin yapısı ve karakterine göre geliştirici, dinamik nitelikler taşıdığı vurgulanacaktır.

8. Atatürkçülük ve Türk İnkılabının dayandığı ilkeler işlenirken, temel ilkeler, Atatürk devrindeki uygulamalarda göz önünde bulundurularak O'nun kendi sözleri, düşünce ve görüşleri doğrultusunda açıklanacak; ilkelerin bütünüyle, her alanda milletin yaşama düzeninde yenileştirici ve geliştirici bir sistem oluşturduğu belirtilecektir.

9. Temel ilkeler yanında onları tamamlayan bütünleyici ilkelerin kavratılmasına da önem verilecek ve bu ilkelerin tanıtılmasında, Atatürk'ün veciz sözlerinden yararlanılacak; Atatürk ilkeleri ve Türk inkılabının millet hayatı için vazgeçilmez bir sistem olduğu vurgulanacaktır.

10. Atatürkçülüğün dayandığı temel ilkelerin kendi aralarında bağlantılı olup birbirinden ayıramayacağı ve dünyadaki başka inkılapların getirdiği sistemlere göre değişik biçimlerde yorumlanamayacağı, taklit edilmiş modeller olamayacağı, karşılaştırmalar yapılmak suretiyle örneklerle açıklanacaktır.

11. Milliyetçilik ilkesine, söven bir anlayışın olmadığı özellikle vurgulanacaktır.

12. Tarihin kanla çizdiği Anayurdumuzda yaşayan ve aynı ülkelere bağlı, kaderde, kıvançta tasada ortak yurttaşların Türk Milletini oluşturduğu ifade edilecektir.

13. Laiklik ilkesinde, bu kavramın dinsizlik olmadığı belirtilerek Atatürk'ün İslam Dinine olan saygısı kendi sözleriyle açıklanacak; O'nun esas itibarıyla tutuculuk ve gericilik, yobazlık ve hurafelerde safsatalara ve din istismarcılığına karşı olduğu üzerinde durulacaktır.

14. Devletçilik ilkesinde bu ilkenin, sosyalist ve komünist ülkelerin uyguladığı ekonomik sistemlerden farklılığı ve Türkiye'nin şartlarına göre düşünülmüş çağdaş bir özellik taşıdığı belirtilerek uygulamada alınan başarılı sonuçlara yer verilecektir.

15. "Türkiye Cumhuriyeti Tarihi" ve "Türk İnkılap Tarihi"nin bütün konuları içinde, Osmanlı İmparatorluğunun durumu ve bazı devlet adamlarının isledikleri hatalı siyasetle ihanete kadar varan tutumlar belirtilip olaylar kısaca sergilenerek Türk İnkılabının getirdiği değişiklik ve yenilikler, eski kurum ve yaşama düzeni ile karşılaştırılırken; Türk Tarihinin önemli bir bölümünü oluşturan Osmanlı İmparatorluğunun her devrinin karartılarak kötülenmesinden; siyaset, kültür ve medeniyet alanlarında hizmeti inkar edilemeyen Osmanlı dönemindeki Türk büyüklerini de kapsar biçimde genelleme yapılarak olumsuz eleştirmelerden kaçınılacak; milli ve manevi değerlerine bağlı olan Türk Milletinin ve onun bağrından çıkan Atatürk'ün geçmişinden koparılmasına fırsat verilmeyecektir.

16. Atatürk'ün, Türk Tarihine, Türk Kültürüne verdiği değer; Türk Dilini yozlaştırmadan arılığa ve duruluğa kavuşturma çalışmaları ile Milletin bağlı olduğu, bozulmamış gelenek ve göreneklerine olan saygısı üzerinde durulacaktır.

17. Atatürk'ün, Türk Tarihinin akışını nasıl değiştirdiği, milletimizin değerlerine, kudretine dayanarak ve isteklerine uyarak Türk Milletine yepyeni ilerleme ve yükselme ufukları açtığı belirtilecek; Türkiye'yi en yüksek çağdaş kültür ve medeniyet düzeyine çıkarmak için yapılan inkılabın insanlık tarihinde de büyük bir yeri olduğu kavratılacaktır.

18. Lozan zaferiyle kazanılan bağımsızlığın geniş anlamı açıklanarak, XX. yüzyılda yeni bir yörüngeye giren devletler arası siyaset ve bloklaşmalar karşısında, yurt bütünlüğünün korunması gerekliliği için Atatürk'ün izlediği siyaset ve barışçı tutum ile kurduğu dış ilişkilerden örnekler verilecek, insancıl fikirleriyle Atatürk'e dünyada duyulan saygı ve takdir belirtilecektir. Bu arada, kavuşulan Bağımsızlık ve Atatürk'ün en büyük eseri Cumhuriyet rejiminin yapısındaki milli egemenlik ve demokratik yönetimin değerini kavratırken yapılacak telkinlerle özellikle milli bütünlüğü korumak, demokrasiyi üstün tutmak ve ilerletmek bilinci kazandırılacaktır.

19. Atatürk'ün hayatı, kişiliği ve ilkeleri üzerinde durulurken; gerçek Atatürkçülüğün, Türk Milli Eğitiminin genel amaçları içinde belirtilmiş olan niteliklerin davranış haline gelmesiyle gösterilebileceği inancı telkin edilecektir.

20. Atatürk'ün Kurtuluş Savaşını yaparken, Türk Milletine ilerleme ve yükselme ufukları açarken taşıdığı düşünceler ve yurdumuzu çağdaş medeniyet düzeyine çıkarmak için gerçekleştirdiği inkılaplar, lise sınıflarında anlatılırken,

yalnızca ders kitapları ile yetinilmeyerek devamlı şekilde "Büyük Nutuk" ile diğer "Söylev ve Demeçleri"nden yararlanılacak, bütün olaylar öğrencilerin kolaylıkla kavrayacakları bir dille ve karşılaştırmalar yapılarak açıklanacaktır. Bunlar dışında konular işlenirken, Atatürk ve Türk İnkılabı hakkında, öğrenci bilgi düzeyine göre yazılmış ve Bakanlıkça tavsiye edilmiş kitap, broşür ve ansiklopedilerdeki yazıların okunması teşvik edilecek, hangi konu veriliyorsa olumlu ilgili yayınların yerleri bildirilecek, bu yazıların özetlerinin veya önemli kısımlarının sınıfta anlatılması temin edilecektir.

21. Atatürk'ün Türk gençliğine yaptığı hitap derinliğine ve genişliliğine kavratılacak; Türk inkılabının önemi ne gibi büyük güçlükler ve engeller yenilerek gerçekleştirildiği belirtilecek, bunların korunması gereği açıklanacak ve her fırsatta inkılap değerlerine bağlılık pekiştirilecektir.

22. Konular işlenirken, göze ve kulağa hitabeden ders araçları kullanılacak; bunun için yerine göre, resimler, kartpostallar, fotoğraflar, tarihi tablolar, ilim ve dialardan yararlanılacak, konuların özelliğine göre olayların somutlaştırılması için şematize edilmesine çalışılacak, tarih deyimlerinin kavramların adların doğru olarak öğretilmesi için, yazı tahtasına bunların asılları yazılacak, lise sınıflarında olaylarla ilgili haritalar resimler, grafikler ve tarih levhalarının gruplar tarafından hazırlanması sağlanacaktır.

23. Yakın çevrede Atatürk'ü gören veya Kurtuluş Savaşı'na katılan ve Türk İnkılabına tanık olan kişiler bulunduğu takdirde, okula davet edilebilecek bu kişilerin sınıfta öğrencilerle konuşmasına fırsat verilecek; Atatürk, Kurtuluş Savaşı ve İnkılaplar ile ilgili hatıraların ve bilgilerin derlenmesine çalışılacaktır.

24. Çevrede Atatürk ile ilgili kültür merkezleri, müzeler, Kurtuluş Savaşı'nın geçtiği muharebe alanları ve Devlet Dairelerinde özel köşeler varsa, bu yerlerin toplu olarak veya gruplar halinde görülmesi sağlanacaktır.

25. Program esas olmakla beraber Milli Bayramlar, mahalli kurtuluş günleri, Atatürk'le ilgili bölgesel olay yıldönümleri ve özellikle On Kasım'da, konu sırasına bakılmaksızın Atatürk'ün kişiliği düşünceleri, başarıları günün heyecanı ile değerlendirilip açıklanacaktır.

26. Bütün konular kuru bir anlatım yöntemi yerine, yerine göre soru-cevap, diyalog, grup çalışmaları yöntemleriyle işlenerek öğretmen, önemli bulduğu yerlerde etkin olarak kısa takrirlere yer verip öğrencilere gereken heyecanı duyuracak, konular arasında başladığı menkıbe, hatıra, şiir, tarihi fıkralarla dersi çekici hale getirecek ve öğrenciye düşünmeye yönelterek sonucu bulunmasında beraberlik yapacaktır.

27. Yüksek okullarda Türk İnkılabının anlamı belirtilerek inkılap evrim, ıslahat, ihtilal, isyan, hükümet darbesi ayrıntılı biçimde örnekler verilerek suretiyle açıklanacak; İnkılap kavramının tarihsel gelişimsine yer verilecek; inkılabın öğeleri ve evreleri, Atatürk'e göre inkılap, inkılabın hukuksal dayanağı ve yasallığı Türk İnkılabının önemi ve özelliği üzerinde durulacaktır.

28. Türk İnkılap Tarihine girmeden önce, programda belirtildiği gibi XIX. yüzyılda Avrupa'nın büyük devletleri ve Batı Dünyasındaki yerleri, batının gelişimi, Rönesans, Reform, Kapitalizm ve Burjuvazinin doğuşu, büyük fikir hareketleri, sanayi inkılabı ve özellikle Fransız İnkılabı, bu inkılabın yaydığı fikirler bunlar arasında Emperyalizm siyaseti, Sosyalizm cereyanları, Atatürkçülükle karışmaması

açısından gereken ölçü içerisinde açıklanacak, Dünya'daki sosyal ve ekonomik sistemleri yanında, Türk İnkılabının milleti saygı için ideal yol olduğu vurgulanacak; Atatürk ilkelerinin yüksek okul öğrencilerinin seviyelerine göre anlamı, önemi ve hukuksal şartları ile felsefesi yapılırken de bu önemli gerçek pekiştirilecektir.

29. Yüksek Okulda Osmanlı Devletinin durumu çıkış meselelerin kavrayabilmek için, kuruluş yıllarındaki öz yapısından sanatlaşıp dejenerasyona geçiş dönemiyle ele alınacak, duraklama ve gerileme devirlerinde her alanda görülen bozulma ve gerileme bunların nedenleri, devleti kurtarma girişimleri, batıya bakış ve hukuk devletine geçiş çabaları, özgürlük mücadeleleri, Meşrutiyet yönetimine gidiş İslamcılık, Osmanlıcılık, Türkçülük, ile İttihat ve Terakki devrine yer verilip bu dönemde dış ve iç olaylara sebep sonuç ilişkileriyle açıklanacak ve böylece her inkılap Tarihine bir giriş yapılacaktır.

30. Yüksek okulda Kurtuluş Savaşı ve aşamaları ile bu anlaşmalar işlenirken Savaşın ve anlaşmaların ayniyatları işleyerek olayın milli egemenliği haklı kılan ihtilali yönüyle de yoluna gidilecek o günkü şartlarda Atatürk'ün aşamaları geçerek nasıl önder olduğu, kongreler ve Büyük Millet Meclisinin kararların kapsamı ve anlamı açıklanarak değerlendirilmesi yapılacaktır. Kurtuluş Savaşı içindeki muharebelerde uygulanan planlar ulaşılan kesin zafer ile Atatürk'ün askeri dehası üzerinde durulacak, bu arada yapılan anlaşmalar ile Lozan Konferansının siyasal ve hukuksal yönleri Sevr Antlaşması hükümleriyle karşılaştırmalı olarak ele alınacak, Lozan Barışının önemi belirtilirken, Tür Milletine kazandırdığı bağımsızlık vurgulanacaktır.

31. İnkılap içindeki yenilik ve değişiklikler, Yüksek Okul Öğrencilerinin seviyelerine göre daha geniş ve ayrıntılarıyla işlenecek, Atatürk ilkeleri, onun vecizeleri, söylev ve demeçleri yerli ve yabancı yazarların görüşleri ile açıklanıp değerlendirilecektir.

32. Atatürk'ün ölümünden sonraki olaylar ve özellikle çok partili döneme geçiş devri işlenirken; Türk Halkının, kurulan siyasi parlamentolara göre eğilimleri göz önünde tutularak, henüz tarih konusu içerisinde düşünölmeyecek kadar tazeliğin koruyan yakın geçmişimizdeki olayların eleştirisi yapılmayacak; bilimsel yönde objektif incelemelerle kesin olarak sonucu belirlenen olgular dışında, tarihin ileride hüküm vereceği kişi ve olaylar, erken olarak tek yönlü yorum ve yargılamalarla değerlendirilme yoluna gidilmeyecek; ayrırcılığa ve bölücülüğe yol açabilecek her türlü bilgi, görüş ve düşüncenin ifade edilmesinden sakınılacaktır.

33. Yüksek Okulların ikinci, Orta öğretim kurumlarının üçüncü sınıflarında, ikinci yarı yılda bu derse ayrılan haftalık ders saatlerinde yapılacak seminerlerde, başka "Büyük Nutuk" ve "Söylev ve Demeçler" ile Atatürk ve Türk İnkılabı hakkında o yerdeki kitaplıklarda bulunan kaynak mahiyetindeki diğer eserler, yerli ve yabancı yazarların kitapları, hatıralar, biyografiler ile broşür, dergi ve ansiklopedilerdeki yazılar tanıtılacak, işlenen konulara göre bu eserlere yazılardaki bilgiler, üzerinde durulup değerlendirilecek; notlar çıkartılarak öğrencilerin ön hazırlıklarıyla getirdikleri bilgilerin tartışması yapılacak ve ortaya konulan görüşler mevcut kaynaklarla, bilimsel olarak yazılmış eserlerdeki bilgilerle karşılaştırılacak, her görüş ve fikir sonuca bağlanacaktır.

34. Yüksek Okullardaki seminerlerde üzerinde durulan konular ve özellikle "Nutuk" ile ilgili değerlendirmeler, yapılacak sınavların sorularında yer alacaktır.

35. Öğrencilere kitaplıklarını Atatürk'e ait eserlerle zenginleştirmeleri telkin edilecek; fikir yönünden ihtiyaç duydukları konularda her zaman başvurabilecekleri bir kitaplık meydana getirmeleri için gerekli teşviklerde bulunulacaktır.

Sivil veya Askeri liselerde okutulan Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin müfredat programı yukarıdaki gibidir. Bu müfredat programı sivil olsun askeri olsun tüm okulları kapsamaktadır. Yine bu okullarda okutulan Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin konuları da aynıdır. Yani askeri veya sivil lise fark etmeksizin Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde aynı konular okutulmaktadır. Okutula bu konuları yine Tebliğler Dergisi'nden öğrenebiliriz. Şöyle ki:

3.6.2. Orta Öğretim Kurumları "Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi" Programının Konuları¹¹

1. SINIF

Giriş:

XX. YÜZYIL BAŞLARINDA OSMANIL İMPARATORLUĞU

1. II. Meşrutiyet Dönemi.
2. Trablusgarp Savaşı.
3. Balkan Savaşı,
4. I. Dünya Savaşı (Özellikle Çanakkale Muharebeleri Üzerinde Durulması.)

BİRİNCİ BÖLÜM

BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI SONUNDA OSMANLI İMPARATORLUĞUNUN DURUMU

1. Mondros Ateşkes anlaşması (30 Ekim 1918) ve Önemli Maddeleri, ateşkes anlaşmasının Osmanlı Devleti Üzerindeki Etkileri ve Sonuçları.
2. Ateşkes Anlaşmasından 19 Mayıs 1919'a kadar Meydana Gelen Önemli Olaylar.
3. Osmanlı İmparatorluğunun Paylaşılması Tasarıları.
4. Wilson Prensipleri ve Paris Barış Konferansı.
5. İzmir'in İşgali (15 Mayıs 1919). (Okuma Parçası: Bristol Raporu).
6. Memleketin İç Durumu ve Cemiyetler:

¹¹ Tebliğler Dergisi, sayı 2087, 25/05/1981, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 27.4.1998/64 sayılı Kararı

- a) Azınlıklar Tarafından Kurulan Cemiyetler.
 - b) Milli Varlığa Düşman Cemiyetler.
 - c) Milli Cemiyetler.
 - d) İstanbul'a İtilaf Devletlerinin Gelişi (13 Kasım 1918).
 - e) Padişah ve Osmanlı Devleti'nin Duruma Bakışı.
 - f) Mustafa Kemal'in İstanbul'a Gelişi ve Duruma Bakışı.
- (Okuma Parçası: Fatih Rıfkı Atay'ın "BATIŞ YILLARI" isimli kitabı).

İKİNCİ BÖLÜM

MUSTAFA KEMAL'İN HAYATI

1. Mustafa Kemal'in Yetiştirilmesi, Çevresi, 19 Mayıs 1919'a Kadar Yaptığı Hizmetler, (Özellikle Çanakkale Muharebeleri Üzerinde Durulması) (Okuma Parçası: Çanakkale Savaşları ile ilgili)
2. Mustafa Kemal'in Kişiliği, (Okuma Parçası: Mustafa Kemal'in kişiliği ile ilgili).

II. SINIF (Haftada Bir Saat)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KURTULUŞ SAVAŞI

A) Hazırlık dönemi:

1. Kuva-i Milliye Hareketinin Başlaması ve Batı Cephesinin Oluşması.
2. Mustafa Kemal'in Samsun'a Çıkışı ve Milli Bilincin Uyandırılması. (Okuma Parçası: İstanbul Mitingleri)
3. Amasya Genelgesi. (22 Haziran 1919) (Milli Egemenlik İçin adım olduğunun belirtilmesi).
4. Erzurum Kongresi ve Önemi.
5. Sivas Kongresi ve Önemi (Manda ve himaye kavramlarının açıklanması).
6. Milli Mücadele ve İstanbul Hükümetinin Mustafa Kemal'e Karşı Mücadele Kararı.
7. Damat Ferit Paşa Hükümetinin Tutumu ve Sonuçları (Damat Ferit Paşa'nın Olumsuz Tutumu ve Milli Mücadeleye karşı hareketlerini belirten bir okuma parçası).
8. Alı Rıza Paşa Kabinesi, Amasya Görüşmesi ve Sonuçları.
9. Temsil Heyetinin Ankara'ya gelmesi.
10. Son Osmanlı Mebusan Meclisi ve Misak-ı Milli.
11. İstanbul'un İtilaf Devletleri Tarafından Resmen İşgali ve Mebusan Meclisinin Dağıtılması (Okuma Parçası: Telgrafçı Hamdi Bey'in ve o devir telsizcilerinin çalışmaları ile ilgili).
12. Ankara'da Büyük Millet Meclisinin Açılması ve Büyük Millet Meclisi Hükümetinin Kurulması.

13. Yeni Türk Devleti'nin ilk Anayasası (20 Ocak 1921) (Yeni getirilen rejim, Milli Egemenlik kavramı ve Bakanlar Kurulunun seçilmesi ile ilgili maddeler üzerinde durulması).

B. Büyük Millet Meclisi Hükümeti ile İstanbul Hükümetinin Mücadelesi:

1. Büyük Millet Meclisine Karşı Ayaklanmalar (Anzavur, Bolu, Düzce, Hendek, Adapazarı, Yozgat, Afyon, Konya, Milli Aşireti ayaklanmaları, Hilafet Ordusu ve Olaylarda Çerkez Ethem'in Rolü).

2. Hıyanet-i Vataniye Kanununun Kabulü ve istiklal Mahkemeleri (İstiklal Mahkemelerinin Kurulması ve Yetkileri).

C) Sevr Barış Antlaşması:

1. Sevr Antlaşması ve Önemli Maddeleri.

2. Sevr Antlaşmasına Karşı Tepkiler.

D) Düzenli Ordunun Kurulması.

E) Muharebeler ve Sonuçları:

1. Ermeni Sorunu ve Ermenilerle Savaş :

a) I. Dünya Savaşına Kadar ermeni Sorunu.

b) I. Dünya Savaşında Ermeni Sorunu.

c) Kurtuluş Savaşında Ermeni Sorunu ve Gümrü Antlaşması.

2. Güney Cephesinde Maraş ve Urfa'nın Kurtarılması, Antep Savunması (Okuma Parçası: Sütçü İmam ve Şahin Bey olayları).

3. Batı Cephesi Muharebeleri.

a) Çerkez Ethem olayı.

b) I. İnönü Muharebesi.

c) Londra Konferansı.

d) II. İnönü Muharebesi.

e) Eskişehir ve Kütahya Muharebeleri.

f) Ordunun Sakarya'nın Doğusuna Çekilmesi ve Büyük Millet Meclisinin Tepkileri, Mustafa Kemal'in Başkumandan Olarak Seçilmesi.

g) İstiklal Marşımızın Kabulü (Okuma Parçası: İstiklal Marşının tam metni).

4. Gürcülerle Antlaşma, Afganistan, Fransa, İtalya ve Amerika ile ilişkilerimiz.

5. Ruslarla İlişki ve Moskova Antlaşması.

6. Sakarya Meydan Muharebesi ve Sonuçları.

a) Sakarya Meydan muharebesi (Okuma Parçası: Nutuk'tan ilgili bölüm).

b) Mustafa Kemal'e Mareşallik ve Gazilik Unvanlarının Verilmesi.

c) Kars Antlaşması (13 Ekim 1921)

d) Ankara Antlaşması (29 Ekim 1921).

e) İtilaf Devletlerinin Barış Teklifleri.

7. Büyük Taarruz.

8. Başkumandan Meydan Muharebesi ve Anadolu'nun Düşmandan Temizlenmesi (Okuma Parçası : 57 Tümen Komutanı Albay Reşat Olayı).

9. Mudanya ateşkes Anlaşması, Esasları ve Önemi.
10. Saltanatın Kaldırılması (Okuma Parçası: Nutuk'tan Mustafa Kemal'in konu ile ilgili konuşması).
11. Lozan Konferansı:
 - a) Görüşme Konuları ve Katılan Devletler.
 - b) Görüşmelerin Kesilmesi ve Nedenleri.
 - c) Lozan Antlaşması, Esasları ve Önemi.
12. ikinci Büyük Millet Meclisi.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM CUMHURİYET DÖNEMİ

- A) Cumhuriyetin İlanı ve Halifeliğin Kaldırılması:
 1. Cumhuriyetin İlanı ve Mustafa Kemal Paşa'nın ilk Cumhurbaşkanı Seçilişi.
 2. Halifeliğin Kaldırılması ve Bunun Önemi.
- B) Partiler ve Çok Partili Döneme Geçiş Dönemleri:
 1. Cumhuriyet Halk Fırkası.
 2. Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası, Şeyh Said Ayaklanması.
 3. Mustafa Kemal'e Suikast.
 4. Serbest Cumhuriyet Fırkası ve Menemen Olayı.
- C) İnkılâbın Gelişimi, Devlet ve Toplum Kurumlarının Laikleşmesi.
 1. Osmanlı Devletinde Hukuk.
 2. Din-Devlet ilişkisi ve Aşamaları.
 3. Türk Medeni Kanununun Kabulü ve Karakteri.
- D) Eğitim ve Kültür Alanında İnkılâp Hareketleri:
 1. Türk Harflerinin Kabulü.
 2. Tevhidi-i Tedrisat Kanunu.
 3. Medreselerin Kaldırılmaması.
 4. Eğitim-Öğretim Alanında Gelişmeler, (Okullar, Güzel Sanatlar ve Kültür alanında gelişmeler üzerinde durulması)
 5. Yeni Tarih Anlayışı.
 6. Türk Dilinin Gelişmesi.
- E) Toplumsal Yaşayışın Düzenlenmesi:
 1. Tekkelerin, Zaviyelerin ve Türbelerin Kapatılması.
 2. Kıyafette Değişiklik.
 3. Soyadı Kanununun Kabulü.
 4. Ölçüler, Saat ve Takvimde Değişiklik.
 5. Kadın Haklarının Kabulü.
- F) Ekonomik Alanda Gelişme:
 1. Milli Ekonominin Kurulması:
 - a) Cumhuriyetin İlk Yıllarında Ekonomi.

- b) Milli Ekonomi İlkesi ve Uygulanması.
 - c) Tarım (Köycülük siyaseti, kooperatifçilik, toprak reformu, vergi sistemi üzerinde durulması).
 - d) Ticaret (Kabotaj hakkının açıklanması.)
 - e) Sanayi ve Madencilik
2. Bayındırlık Alanında Gelişme.
3. Sağlık ve Tıp Alanında Gelişme.

BEŞİNCİ BÖLÜM TÜRK ORDUSU VE MİLLÎ SAVUNMA

ALTINCI BÖLÜM TÜRKİYE CUMHURİYETİNİN DIŞ SİYASETİ

1. Nüfus Mübadelesi.
 2. Yabancı Okullar Sorunu.
 3. Irak Sınırı ve Musul Sorunu.
 4. Milletler Cemiyeti ve Milletler Cemiyetine Girişimiz.
 5. Balkan Antantı.
 6. Montrö Sözleşmesi.
 7. Sadabat Paktı.
 8. Hatay Sorunu ve Sonucu.
- (Okuma Parçası: Atatürk'ün 10. Yıl Nutku).

YEDİNCİ BÖLÜM ATATÜRKÇÜLÜK-TÜRK İNKILÂBININ DAYANDIĞI İLKELER VE TÜRK İNKILÂBININ NİTELİKLERİ

- A) Temel İlkeler:
1. Cumhuriyetçilik.
 2. Milliyetçilik.
 3. Halkçılık.
 4. Laiklik.
 5. Devletçilik.
 6. İnkılâpçılık.
 7. Bütünleyici İlkeleri
 8. Milli Egemenlik
2. Milli Birlik ve Beraberlik, Ülkü Bütünlüğü
3. Özgürlük ve Bağımsızlık
4. Yurtta Barış, Cihanda Barış.
5. Bilimsellik ve Akılcılık.
6. Çağdaşçılık ve Batılaşma.

7. İnsan ve İnsanlık Sevgisi.

(Okuma Parçası: Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi)

C) Türk İnkılâbının Nitelikleri:

SEKİZİNCİ BÖLÜM

ATATÜRK'ÜN ÖLÜMÜ VE İSMET İNÖNÜ'NÜN CUMHURBAŞKANI
SEÇİLMESİ

1. Atatürk'ün Ölümü.
2. İsmet İnönü'nün Cumhurbaşkanı Seçilmesi.
3. İsmet İnönü'nün Kişiliği ve Devlet Adamlığı.

(Okuma Parçası: İsmet İnönü'nün Atatürk'ün ölümünden sonra Türk Milletine yayınladığı beyanname)

DOKUZUNCU BÖLÜM

II. DÜNYA SAVAŞI VE SONRASI

A) II. Dünya Savaşı:

1. Savaş Öncesi Devre ve Üçlü Paktı.
2. II. Dünya Savaşı'nın Nedenleri.
3. Savaşın Gelişimi ve Sonuçları.
4. II: Dünya Savaşında Türkiye'nin Tutumu.

(Kahire ve Adana görüşmeleri üzerinde durulması)

B) II. Dünya Savaşından Sonra Türkiye'nin İç ve Dış Siyaseti:

1. Birleşmiş Milletler ve Türkiye'nin Üye Olması.
2. Çok Partili Döneme Geçiş.
3. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi.
4. Kore Savaşı.
5. Kuzey Atlantik Paktı.

BÖLÜM IV

4. TÜRKİYE CUMHURİYETİ İNKILÂP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCE SİSTEMİ'NİN ASKERİ VE SİVİL LİSELERDE İŞLENİŞ YÖNTEMİ VE DÜZEYİ

4.1. Atatürkçü Düşünce Sistemi'ni Kavratma Sorunu ve Nedenleri

Askeri liseler ile sivil liseler arasındaki eğitim – öğretim imkânları ve aralarındaki farklılıklar yukarıda kısaca verilmiştir. Konuyu biraz daha dar bir alana ve asıl tezimizin konusuna yakınlaştırmakta fayda vardır. Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin öğrencilere tarih bilinci verme, devletimizin kuruluşu ve kuruluş esnasında karşılaşılan güçlükleri öğretme vb. dışında bir diğer önemli özelliği daha bulunmaktadır. O da Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün hayatını yeni nesillere öğretme ve en önemlisi de Atatürkçü Düşünce Sistemini öğrencilere kavratmadır. Burada özellikle dikkati çeken konu da budur. Sivil veya Askeri liselerde okutulan Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin müfredat programı ve dersinin konuları aynıdır. Böyle olmasına rağmen dersin öğrenciler tarafından öğrenilmesinde, özellikle de Atatürkçü Düşünce Sistemi'nin kavranılmasında bu iki lise türü arasında farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Bu farklılığın çeşitli nedenleri vardır. Bu nedenleri bazı temel maddeler halinde şu şekilde sıralayabiliriz:

- a. Derslik ortamı
- b. Ders araç-gereçleri
- c. Kütüphane
- d. Zaman
- e. Sistem yaklaşımı

Sivil veya Askeri liselerde okutulan Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi ve bu derste verilmesi gereken Atatürkçü Düşünce Sistemi'nin kavranılmasının iki lise türü arasındaki farklarını şu şekilde kısaca açıklayabiliriz:

4.1.1. Derslik Ortamı:

Okullardaki derslik ortamı yani sınıf içi maddi ortam Atatürkçü Düşünce Sistemi'nin kavranılmasını farklılaştırabilir. Burada dikkat çekmek istediğimiz özellikle sınıflardaki öğrenci sayısıdır. Sınıfların kalabalık olduğu, yer sıkıntısının çekildiği bir ortamda tüm derslerde olduğu gibi Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin anlatımında da ciddi sıkıntılar çekilmesi kaçınılmazdır. Kalabalık sınıflarda öğrencilerin tümünü aynı hedefe yönlendirebilmek ve dersi hepsine eşit kavratılabilmek imkânsızdır. Buna öğrencilerin bilgi ve zeka seviyelerini de katmak gerekir. Yine bu tarz kalabalık ve yer sıkıntısının yaşandığı sınıflarda Atatürkçü Düşünce Sistemi'nin kavranılmasını sağlayacak görsel malzemenin kullanılması da kısıtlı, zaman zaman da imkânsızdır. Bu durumu göz önünde tutduğumuzda sivil liseler ile askeri liseler arasında farklılıklar oluşmaktadır. Askeri liselerdeki öğrenci sınıf mevcudu ile sivil liseler arasında ciddi farklılıklar mevcuttur. Askeri liseler bu yönüyle sivil liselerden çok daha iyi imkânlarla sahiptir. Bununla birlikte sınıf ortamı ve öğrenci sınıf mevcudu açısından askeri liselerden çok daha iyi şartlara sahip pek çok sivil lisenin olduğu da unutulmamalıdır.

Bu tarz sınıf ortamı adına sıkıntı yaşayan sivil liseler bu eksikliği diğer alanlarda yapacakları performansla kapatmaları da tabii ki mümkündür.

4.1.2. Ders Araç-Gereçleri:

Atatürkçü Düşünce Sistemi'nin yeni nesillere kavranılmasının sivil ve askeri liseler arasında farklılık göstermesine neden olan bir diğer unsur da derste kullanılabilecek araç-gereç yetersizliğidir. Askeri liseler Atatürkçü Düşünce Sistemi'nin öğrencilere kavranılmasında kullanılacak ders materyali yönüyle sivil liseler oranla daha zengindir. Tezimizde kullanılmak üzere yaptığımız anketlerde de bu durum gözlemlenmiştir.

Atatürkçü Düşünce Sistemi'nin öğrencilere kavranılmasında kullanılacak ders materyali çok çeşitli olmakla birlikte, bilgisayar, projektör cihazı, tepegöz, DVD, VCD, dijital kitaplar vs. bu kapsamdadır. Bu yönüyle sivil liselerde bu tarz imkânları yönüyle çok zengin ve güçlü olan okullar bulunmakla birlikte bu imkânlardan yoksun pek çok sivil lise de bulunmaktadır. Bu imkânların kullanılması yukarıdaki maddede verdiğimiz sınıf ortamına da bağlıdır. Bu tarz ders araç-gereçleri yönüyle zengin olan fakat sınıf ortamı uygun olmayan liselerin özel bir derslik oluşturarak bu imkânları kullanmalarının faydalı olacağına inanıyoruz.

4.1.3. Kütüphane:

Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin anlatımında ve öğrencilere Atatürkçü Düşünce Sistemi'nin kavratılmasında okulların kütüphaneleri önemli rol oynamaktadır. Okul kütüphanelerinde Atatürk kitaplığı bölümü oluşturulması bu yönüyle önemlidir. Atatürk kitaplığı bölümünde öğrenciler Ulu Önderle ilgili kitap, dergi, DVD, VCD vb, tüm dokümanlara ulaşabilmelidir. Kütüphane kavramının artık değişmeye başladığı günümüzde öğrenciler internet vb elektronik ortama ait bilgilere de rahatlıkla ulaşabilecekleri bir ortam oluşturulmalıdır. Okullar kendi web adreslerinde Atatürk ve Atatürkçü Düşünce Sistemi'ne yönelik portföyler hazırlamalıdır. Böylece öğrenci Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi veya Atatürkçü Düşünce Sistemi ile ilgili bilgilere rahatlıkla ulaşabilmelidir. Bu konuya Askeri liselerin büyük önem verdiğini gözlemledik. Yeni teknolojilere çok hızlı bir şekilde uyum sağlamışlar ve bu teknolojileri Ulu Önder'i öğrencilere anlatmada etkili bir araç olarak kullanmayı başarmışlardır. Yine askeri liseler kütüphanelerinde de Atatürk köşesi oluşturmuşlardır. Bu konuda sivil liselerin tamamının yeterli çalışmayı yaptığı söylenemez. Yaptığımız anketlerde bazı sivil liselerin web adreslerinin Atatürkçü Düşünce Sistemi'ne yönelik portföyler hazırlamadığını ortaya koymuştur. İster kitabî ister elektronik ortam olsun sivil liselerin Atatürkçü Düşünce Sistemi'ne yönelik faaliyetlerine biraz daha ağırlık vermeleri gerekmektedir. Bu bilgi ortamının oluşturulup oluşturulamamış olması da Atatürkçü Düşünce Sistemi'nin öğrencilere

kavratılmasında, askeri ve sivil liseler arasında farklılıkların ortaya çıkmasına yol açmaktadır.

4.1.4. Zaman:

Atatürkçü Düşünce Sistemi'nin öğrencilere kavratılmasında, askeri ve sivil liseler arasında farklılıkların ortaya çıkmasında tespit edebildiğimiz kadarıyla bir diğer önemli etken de zamandır. Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin askeri ve sivil liselerde haftalık ders saati birbirine yakın veya aynıdır. Peki öyleyse zaman nasıl sorun oluşturmaktadır. Bunu öğretmenin derste her bir öğrenciye ayırabileceği zam olarak anlamak gerekir. Hiç kuşkusuz 40 dakikalık bir derste 50 öğrenciye ders anlatmak ve onların sorularına yanıt vermek ile 20 öğrenciden oluşan bir sınıfa dert anlatmak farklıdır. Bu yönüyle Atatürkçü Düşünce Sistemi'nin öğrencilere kavratılmasında zaman sorunu önemlidir.

4.1.5. Sistem Yaklaşımı:

Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi ve buna bağlı olarak Atatürkçü Düşünce Sistemi'nin öğrencilere kavratılması askeri liselere oranla sivil liselerde biraz daha düşük orandadır. Bunun yukarıda verdiğimiz nedenleri çoğaltılabilir. Bununla birlikte iki lise türü arasında farklılaşmaya yol açan bir diğer önemli neden de sistem yaklaşımıdır.

Sistem yaklaşımı ile sınıf içinde dersin öğrencilere nasıl anlatıldığı ifade edilmek istenmiştir. Sistem yaklaşımı tabii ki okulun derslik şartlarına, sınıflardaki öğrenci sayısına göre farklılık gösterebilir. Üzerinde araştırma yaptığımız Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi çok farklı şekillerde öğrencilere anlatılabilir. Bu sistem yaklaşımı şartlara göre değişkenlik gösterecektir. Sınıf mevcudunun az olduğu okullarda öğrencilere konuları ezberletmek yerine, ders öncesinde, konuda yer alan olayların yaşandığı dönemin koşullarını öğretmek, derste konu üzerinde sınıf içi tartışma yapmak uygun olabilir. Fakat sınıf mevcudunun fazla olduğu durumlarda bu tarz ders işlemek her zaman mümkün olamamaktadır. Bu tarz sınıf mevcudunun kalabalık olduğu şartlarda ders daha çok öğretmen merkezli ve

monolog şeklinde gerçekleşmektedir. Bu durum hiç kuşkusuz öğrencilerin Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinden alacakları bilgiyi minimize etmektedir. Bunun sonucu olarak da Atatürkçü Düşünce Sistemi'nin öğrencilere kavratılması daha güç ve geç olmaktadır. Yapılan okul incelemelerinde de bu durum tespit edilmiştir.

4.2. Askeri Liselerde Tarih Dersinin Uygulanış Biçimi

Askeri liselerde Tarih dersi başlığı altında toplayacağımız dersler ki Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi de bu grup içerisinde farklı bir sistemle öğrencilere verilmektedir. Aşağıda kısaca vermeye çalışacağımız bu sistem aynı zamanda Atatürkçü Düşünce Sistemi'nin öğrencilere kavratılmasında askeri liseler ile sivil liseler arasındaki farkın nedenlerinden birisini de etraflıca ortaya koyacaktır.

Askeri liselerde tarih dersinde sistem yaklaşımı; öğrencilerin konuları ezberlemek yerine, ders öncesinde, konuda yer alan olayların yaşandığı dönemin koşullarını öğrenerek derste konu üzerinde sınıf içi tartışmaya katılmalarını sağlayan bir öğretim yöntemi olarak tanımlanabilir. Diğer bir ifadeyle; Bu yöntemde öğrencinin ders öncesinde konuya ilişkin kavram ve koşullar bilgisini öğrenip, derste bu bilgileri kullanmaları ve gelişen olayların neden ve sonuçlarını değerlendirip - konu uygun olduğu takdirde- günümüze yönelik çıktılar sağlaması hedeflenmektedir.

İfade etmeye çalıştığımız bu sistem, 1997 yılında K.K.K.lığı bünyesinde yer alan Orta Dereceli Askeri Okullarda uygulanmaya başlamış ve uygulamada görülen aksaklıkların tespiti ve yapılan program geliştirme çalışmaları sonunda bu gün uygulandığı biçimine 1999 yılında kavuşturulmuştur.

İhtisas kütüphanelerinden istifade eden öğrenci sayısındaki artış, uygulamanın öğrenciyi okumaya ve araştırmaya yönelttiği inancını istatistiksel verilerle güçlendirmiştir. Ayrıca öğretim yılının sonlarına doğru yapılan ölçme değerlendirme sınavlarında kapsam genişlediği halde öğrencilerin sene başında yapılan sınavlara oranla daha üst seviyede başarı elde etmeleri, konular arasında parça-bütün ilişkisi kurabildikleri ve sisteme giderek daha fazla uyum sağladıkları şeklinde değerlendirilmektedir.

Tarihte sistem yaklaşımı uygulaması, zamanın etkin kullanılmasını da gerektirdiği için görsel ve işitsel ders-araç gereçlerinin kullanımını zorunlu kılmaktadır. Bu amaçla yansıtıcı cihazlar, bilgisayar veya video cihazlarının kullanılmaktadır.

Askeri liseler uygulanan bu yöntemin başarılı olabilmesi için aşağıda belirtilen dört esasa dikkat etmektedirler. Bunları şu şekilde özetleyebiliriz:

a. Ders müfredatında ulaşılması gereken asgari hedefler belirlenerek derse ilişkin ders kitabı veya dokümanı hazırlanmış olmalıdır. Hazırlanacak olan ders kitabı/dokümanı, öğretmenler arasındaki farklı uygulamaların asgari seviyede tutulmasını hedeflemektedir. Bu durum aynı zamanda, özellikle genç öğretmenler için konu akışını kontrol etmelerini sağlayarak zamanın doğru kullanımına yardımcı olmayı amaçlamaktadır.

b. Öğrencinin kaynak kitap, görsel-işitsel ders-araç gereçlerine veya derse ilişkin dokümanlara kolaylıkla ulaşabilmesi sağlanmalıdır. Öğrenci, öğretmenin bir hafta sonra işlenecek konuya ilişkin önereceği kaynakları tarayacak, aynı konuya yönelik bilgi, araştırma veya yorum sorularını cevaplayacaktır.

c. Öğrencilerin ilköğretimden getirdikleri ezbere yönelik çalışma anlayışı mutlak surette kırılmalıdır. Öğrenme sürecinde en zor adım alışlagelen sistemi değiştirmektir. Öğretmen bu konuda tavizsiz olmalıdır. Şayet sınav başarısının düşük oluşu (ki sistem oturana kadar bu beklenen bir durumdur) öğretmeni tedirgin edecek olursa, sistemin başarıya ulaşma ihtimali ortadan kalkacaktır. Başarısız olan öğrenciler seminer tipi çalışmalara veya bireysel görevlere yönlendirilmelidirler. Bu çalışmalarda sistemin ön koşul olan kaynak tarama ve olaylar arasında parça-bütün ilişkisini kurma alışkanlığını kazanan öğrenci olumlu not ile motive edilmelidir. Bu yaklaşım hem öğrencinin sınıfta kalma korkusunu gidererek sisteme kazandırılmasını sağlayacak, hem de genel başarıya olumlu etki yapacaktır.

d. Konular işlenirken öğrencilerin anlama güçlüğü çektikleri konularda öğretmen tarafından yaşamsal örneklerle yer verilmeli, öğrencilerin olaylara farklı açılardan bakabilmelerini sağlamak amacıyla zaman zaman örnek durum çalışmalarıyla beyin jimnastiği yaptırılmalıdır.

Tarihte sistem yaklaşımı; anlayış itibarıyla öğretmeni dersi anlatan kişi olmak yerine, dersi ve konuşmacıları “yöneten” kişi olarak kabul etmektedir. Tarihte yaşanan her olay kendisinden önce yaşananın sonucu, kendisinden sonra yaşanacak olayın ise nedenini oluşturmaktadır. Bu nedenle ders, öğretmenin bir önceki konuya ilişkin hatırlatma sorularıyla başlamakta, ardından içinde bulunulan haftanın kavram bilgilerine veya konuya zemin oluşturacak giriş soruları sorulmaktadır. Bu sürecin toplam 5 dakikayı geçmemesine dikkat edilmektedir. Aksi takdirde öğrencinin, ele alınacak konu üzerinde yoğunlaşması güçleşecektir. Ardından konuya ilişkin koşullar bilgisinin soru cevap şeklinde (konuya göre kimi zaman yansıtıcı cihaz yardımıyla verilebilir) ele alınması gerçekleştirilerek konuya hazırlık aşaması tamamlanmaktadır. Koşullar bilgisinde; konunun içeriği göz önünde tutularak olayın geçtiği dönemin ülke içi ve uluslararası siyasi koşulları, askeri koşulları, ekonomik koşulları, psikolojik koşulları ve dönemin olaylarına etki eden liderler bilgisinin kazandırılması hedeflenmektedir. Bu aşamadan sonra öğrenci, konuya ilişkin alt yapı bilgilerine sahip olarak konunun içeriğine daha kolay nüfuz edebilecektir. Koşullar bilgisine ayrılacak sürenin konuya göre değişmekle birlikte 8-10 dakikayı aşmamasına dikkat edilmektedir.

Koşullar bilgisi tamamlandıktan sonra konunun aşamalarına geçilerek ele alınacak alt başlıklara yönelik sorular yönlendirilmektedir. Soru belirli bir öğrenciye değil, sınıfa sorulmaktadır. Öğretmen sorunun cevabını kendi belirleyeceği bir öğrenciden istemektedir. Öğrencinin cevap verememesi veya temel verilere tamamen aykırı bir cevap vermesi halinde bir başka öğrenciden cevap vermesi istenmektedir. Özellikle ilk haftalarda basit sorularla öğrenciler cevap vermeye teşvik edilmektedir. Konunun aşamalarında kimi zaman öğrencilerin konuda geçen liderlerin yerine geçerek kendilerinin benzer durumda ne gibi adımlar atabilecekleri sorulmalı ve bu yolla zihin egzersizi yaptırılmaktadır. Böylelikle öğrencilerin sözü edilen dönemde liderlerce atılan adımların doğruluğu veya yanlışlığı üzerinde yargılara ulaşmaları sağlanmış olmaktadır.

Konunun aşamaları içerisinde veya konu tamamlandıktan sonra bağımsız bir adım olarak konuya ilişkin bir örnek durum çalışması yapılmaktadır. Bu uygulama zihin egzersizini sağladığı gibi, aynı konuya farklı açılardan bakılabilmesini de temin

etmektedir. Öğretmen açısından ise, öğrencilerin o döneme ait koşullar bilgisine ne derece hakim olabildiklerini gösteren önemli bir yaklaşım sağlamaktadır.

Konunun alt başlıklarının incelenmesi tamamlanınca öğrencilerden bu hafta ele alınan konulara ilişkin genel yargılara varmaları istenmektedir. Yani bir anlamda ders süresince elde edilen çıktıların neler olduğu sorulmaktadır. Bu soruya her öğrenci kendi görebildiği açılardan cevaplar vereceği için, çoğu kez örnek durum çalışmasında da olduğu gibi mutlak doğrular aranmamaktadır. Ancak öğretmenin, öğrenciye kazandırmak istediği özel bir çıktı (sonuç) bilgisi varsa, bunu yansı cihazı yardımıyla aktarmaktadır.

Konunun aşamaları tamamlandıktan sonra öğrenciye mutlaka kazandırılmak istenen davranışlara yönelik değerlendirme sorularıyla konunun son kez irdelenmesi sağlanmaktadır. Ardından konunun can alıcı noktalarının başlıklar halinde hatırlatılmasıyla (konunun genel bir özetinin yapılması) konunun işlenişi tamamlanmış olmaktadır. Öğretmenin atacağı son adım; şayet varsa öğrencilerin konuya ilişkin sorularını cevaplamak veya soruyu sınıfa yönlendirerek cevaplanmasını sağlamak ve ardından da bir sonraki haftaya yönelik araştırma soru ve görevlerini duyurmaktır.

Askeri liselerde yukarıda anlatmaya çalıştığımız ders işleme sisteminin nasıl olduğunun daha iyi kavranabilmesi için aşağıya bir askeri lisemize ait haftalık ders planı verilmiştir.

..... ASKERİ LİSESİ KOMUTANLIĞI
2005–2006 EĞİTİM VE ÖĞRETİM YILI HAFTALIK DERS PLANI¹²

DERSİN ADI	: TC. İnkılap Tarihi Ve Atatürkçülük
SINIF/KISIM	: 3 / 1...9
DERSİN KONUSU	: Atatürk İlkeleri (Milliyetçilik ilkesi)
DERSİN SÜRESİ	: 80'
ÖĞRETİM HAFTASI VE TARİHİ	: 23ncü hf. (20-24 Şubat 2006)
DERSTE KULLANILAN EĞ. YRD. MLZ.	: Barko cihazı, bilgisayar, ilgili slaytlar, yardımcı kaynak kitaplar.
KONUNUN HEDEFİ	: Milliyetçilik ilkesinin niteliğini ve önemini açıklayabilme.
SÜRE	
3'	1.GİRİŞ TESTİ / ÖN TEST a. Cumhuriyetçilik İlkesinin Türk Toplumuna sağladığı yararlar nelerdir? b. Bir toplumun millet olabilmesi için gerekli şartlar nelerdir? c. Atatürk Milliyetçiliği'ne yönelik tehdit ve tehlikeleri açıklayınız.

¹² Verilen bu haftalık ders planının özgün hali korunmaya çalışılmış, içerik ve çerçeveye dokunulmamıştır. Bununla birlikte sayfa düzenine sığması için görünüşünde bazı küçük değişiklikler olmuştur.

2'	2.ETKİLEME a.Size göre milliyetçilik nedir? b.Siz kendinizi milliyetçi kabul ediyor musunuz? c.Milliyetçi duygularla, bu vatan ve millete artı değer kazandırdığınız bir davranışınızı söyleyebilir misiniz? d.Şimdi lütfen sorumu bir kez daha düşününüz. Kendinizi milliyetçi olarak kabul ediyor musunuz? Değerli öğrenciler, bu haftaki dersimizde Atatürk'ün temel ilkelerinden birisi olan milliyetçilik konusunu ele alacağız ve ben sizden, milliyetçiliğin hedeflerini değerlendirmenizi isteyeceğim.
70' 8' (62')	3.KONUNUN AŞAMALARI GİRDİLER SÜREÇ 20' 20' 2' 20' — ATATÜRK İLKELERİ (MİLLİYETÇİLİK) 1. Atatürk'ün milliyetçilik Anlayışı 2. Atatürk Milliyetçiliği'ne yönelik tehditler SONUÇLAR ÖRNEK DURUM ÇALIŞMASI ALTERNATİF DERS PLANI
2'	4. ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME SORULARI 1. Atatürk'ün millet anlayışını açıklayınız 2. Atatürk Milliyetçiliğine yönelik tehditler nelerdir?
3'	5. ÖZET VE KAPANIŞ Milliyetçilik kavramı, farklı yaklaşımlara elverişli olduğundan, gelecek kuşakları bu tarz bir yanılgıdan korumak amacıyla "Atatürk Milliyetçiliği" kavramı geliştirilmiştir. Atatürk milliyetçiliği Faşizm, ümmetçilik, Nasyonal sosyalizm vb. şoven anlayışları reddeden uluslararası hukuka saygılı, insancıl, barışçı, milli olma özelliğini taşıdığı için millet egemenliğine önem veren bir özelliğe sahiptir. Bu ilkenin esasına yönelik her türlü iç ve dış tehditlere karşı daima uyanık olmak, birlik ve beraberliğimize karşı olacıklara bu fırsatı vermemek temel görevimizdir.
	6. ÖĞRENCİYE VERİLECEK GÖREVLER a. "Halk" ve "Millet" kavramlarını karşılaştırarak aralarında ne gibi farklar bulunduğunu açıklayınız.

b. Atatürk'ün "Halkçılık" prensiplerini kısaca açıklayınız.

7. ÖĞRETMENİN KONUYA İLİŞKİN RAPORU

	RÜTBESİ / ADI - SOYADI	TARİH	İMZA
DERS ÖĞRETMENİ VE GRUP BAŞKANI	Öğ.Yb.	17 Şubat 2006	
BÖLÜM BAŞKANI	Öğ.Yb.	17 Şubat 2006	

Sivil liselerdeki tarih ve buna bağılı olarak Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin anlatımında askeri liselere göre bazı farklılıklar vardır. Bu farklılıklar doğal olarak Atatürkçü Düşünce Sistemi'nin öğrenciler aktarımında da iki lise türü arasında farklılığın ortaya çıkmasına yol açmaktadır. Yukarıda askeri liselerde Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin nasıl anlatıldığını ifade etmeye çalıştık. Sivil liselerde ise bu tarz daha sistemli ve disiplinli bir ders anlatım metodunun olmadığını yaptığımız anketlerde tespit ettik. Bazı liselerde dersin anlatımı konusunda ciddi bir disiplin ve öğretmenler arasında

koordinasyon sağlanmış olsa da birçok sivil lisede bu tam olarak sağlanmış değildir. Sivil liselerde bu koordinasyon haftalık, aylık zümre çalışmalarıyla gerçekleştirilmeye çalışılmaktadır. Her ne kadar dersin işleniş ve aksaklıklarıyla ilgili sorunlar zümre çalışmalarıyla giderilmeye çalışılıyorsa da yine de tam bir başarı her lisede mümkün olamamaktadır. Bunun nedenlerini ve sıkıntıların kaynaklarını yukarıda vermeye çalıştık. Bununla birlikte sivil liselerde zümre çalışmalarının çok verimli kullanılmadığı da tespitlerimiz arasındadır. Sınıflardaki öğrenci mevcudunun fazla olması, sınıfların maddi ortamlarının yetersizliği vb. pek çok neden sivil liselerde Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin anlatımında sıkıntılara yol açmaktadır. Bu gibi nedenlerden dolayı askeri liselerin tersine sivil liselerde tarih öğretimi daha çok ezberciliğe yönelik olmaktadır. Bu duru tabi ki öğrencilerin yorum gücünün azalmasına yol açmaktadır. Askeri ve sivil liseler arasında Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin anlatımında görülen farklılığı ortaya koyması adına sivil bir lisemize ait haftalık ders planı verilmiştir. Askeri liselerdeki haftalık ders planı ile verilen bu sivil liseye ait haftalık ders planının bu açıdan karşılaştırılmasının konuyu daha iyi özetlediği ortadadır. Planların hazırlanması ve hazırlanmasında gösterilen ciddiyet ve alınan kıstaslar önemlidir. Ayrıca ilgili derslerin öğrencilere nasıl verildiğini, sınıf içerisinde öğretmenin nasıl bir pozisyon içinde bulunduğunu, öğretmenin öğrencilerden nasıl bir beklenti içinde olduğunu vb. de yine verilen bu haftalık planlar göstermektedir.

..... LİSESİ HAFTALIK DERS PLANI¹³

DERSİN ADI :TC.İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük
SINIF :11D-11G-YL 11 B
ÜNİTENİN ADI :GİRİŞ XX. YY. BAŞLARINDA OSMANLI İMPARATORLUĞU
KONU :Birinci Dünya Savaşı
ÖNERİLEN SÜRE :40+40=80'
HEDEF VE DAVRANIŞLAR:
Hedef: I. Dünya Savaşı'nın sebepleri, çıkışı ve Osmanlı Devleti'ne etkilerini ve sonuçlarını anlatmak
Davranışlar : I. Dünya Savaşının genel ve özel çıkış sebepleri bunları oluşturan

¹³ Verilen bu haftalık ders planının özgün hali korunmuş, içeriğine ve imla düzenine dokunulmamıştır. Bununla birlikte sayfa düzenine sığması için görünüşünde bazı küçük değişiklikler olmuştur.

faktörler nelerdir algılanmasını sağlama ve Osmanlı devletinin bu savaş karşısındaki tutumunu kavrayabilme Savaş sonun da Avrupa da ve Osmanlı Devletinde ortaya çıkan durumu kavrayabilme

ÜNİTE KAVRAMLARI VE SEMBOLLERİ: Panislavizm,sanayi inkılâbı ,milliyetçilik

ÖĞRETME- ÖĞRENME-YÖNTEM VE TEKNİKLERİ: Anlatım ,Soru-Cevap

ARAÇ GEREÇ VE KAYNAKÇA: Ders Kitabı,duvar haritası

ÖĞRETME ÖĞRENME ETKİNLİKLERİ: Önceki konuların kısa bir tekrarı

I.Dünya Savaşı'nın altında yatan nedenler(esas sebepleri):

a)sanayileşmenin gerektirdiği hammadde ve pazar arayışında devletlerin çıkarlarının çatışması,

b)Sömürge arayışında çıkar çatışmasının devletleri hızlı bir silahlanma yarışına götürmesi,

c)Çıkar çatışması yaşayan devletlerin “Üçlü İttifak” ve “Üçlü İtilaf” olarak iki blok oluşturmaları ve gerginliği arttırmaları,

Üçlü İttifak Devletleri: Almanya, Avusturya-Macaristan İmparatorluğu, İtalya.

Üçlü İtilaf Devletleri: İngiltere, Fransa, Rusya.

I.Dünya Savaşı'nı başlatan gelişme: 1914 yılında Saraybosna'yı ziyaret eden Avusturya-Macaristan veliahdının Sırbistan tarafından öldürülmesi ile savaş Avusturya-Macaristan ile Sırbistan arasında başladı. Sırbistan'ı Rusya destekleyince Almanya Avusturya'yı destekledi. Ardından Üçlü İtilaf ve Üçlü İttifak devletleri önceki anlaşmaları gereği karşı karşıya geldiler. Ancak İtalya ilk başta tarafsız kalmış daha sonra taraf değiştirip İtilafçıların yanında yer almıştır.

Daha sonra çeşitli sebeplerle Japonya, Romanya, Yunanistan, Bulgaristan, Osmanlı Devleti ve ABD de savaşa katılacak ve I. Dünya Savaşı ortaya çıkmış olacaktır.

Osmanlı Devleti, ilk başta durumunun zayıflığı nedeni ile tarafsız kalmıştı. Ancak Almanya'nın teşviki ve Osmanlıların kaybettiği toprakları geri alma düşüncesi, Osmanlıların da İttifak grubunun yanında savaşa katılmasına neden olacaktır(1914).

Almanya'nın Osmanlıların, kendi yanında savaşa katılmasını istemesinin nedenleri:

1-Yeni cepheler açılacak ve böylece Almanya'nın yükü hafifleyecekti,

2-Boğazlar kapatılmış olacağından, İngiltere ve Fransa, Rusya'ya Karadeniz'den yardım edemeyecek, bu durum Rusya'yı zor durumda bırakacaktı,

3-Osmanlı Padişahı'nın halifelik nüfuzundan yararlanarak İngiltere'nin Müslüman halklı sömürgelerinde ayaklanma çıkarılabilir ve İngiltere zor duruma sokulabilirdi.

Bu amaçlardan sonuncusu hariç diğerleri gerçekten de gerçekleşmiştir.

Osmanlıların I.Dünya Savaşı'nda savaştığı başlıca cepheler:

1-Kafkasya:Rusya ile savaşıldı. Erzincan'a kadar ilerleyen Rusya'ya karşı M. Kemal, mücadele ederek Muş ve Bitlis'i geri aldı(1916). Cephe, Rusya'nın 1917 yılında geçirdiği Bolşevik İhtilali ile yönetim ve rejim değiştirmesi sonucu savaştan çekilmesi ile kapandı.

2-Çanakkale:İtilaf devletlerinin, Boğazlar ve İstanbul'u alarak Osmanlıları savaş dışı bırakmak ve Rusya'ya yardım ulaştırmak amacıyla bu cephe ortaya çıktı. M. Kemal'in en büyük askeri başarısından biri olarak bu cephede müttefik İtilaf donanma ve kuvvetlerine karşı zafere ulaşıldı. “Çanakkale geçilmez” sözü bu başarının işaretidir. (18 Mart 1915'te İtilaf kuvvetlerinin yenilgisiyle sona erdi.Mustafa

Kemal'in Kişiliği ve Özellikleri: (Vatan ve Millet Sevgisi, Mantukluluğu, İleri Görüşlülüğü ve Önder Oluşu)

3-Diğer Cepheler: Osmanlılar, ayrıca Irak, Filistin, Suriye, Süveyş Kanalı Harekatı, Galicya, Makedonya ve Romanya gibi yerlerde de savaşmıştır. Bu cephelerden Süveyş Kanalı Harekatı ile İngilizlerin sömürgeleri ile olan bağlantısını kesmek amacını taşıyordu. Ancak başarı sağlanamadı. Irak ve Suriye cephelerinde de M. Kemal'in idaresinde İngilizlere karşı savunma yapılarak bugünkü Suriye ve Irak sınırlarında durdurulmuştur.

- Savaşın sonuçları: Amerikanında savaşa girmesiyle ittifak devletleri yenildi.
- Savaşın sonunda Almanya ile Versay, Avusturya ile Sen Jermen, Macaristan ile Trianon, Bulgaristan ile Nöyyi, Osmanlı devleti ile 30 Ekim 1918 de Mondros Ateşkes Anlaşması imzalandı.

ÖLÇME-DEĞERLENDİRME:

- 1-I. Dünya Savaşı'nın altında yatan asıl nedenler nelerdir?
- 2-Üçlü İtilaf ve Üçlü İttifak devletleri hangileridir?
- 3-Osmanlıların savaşa girmelerinin nedeni nedir?
- 4-Almanya, Osmanlı Devleti'nin I.Dünya Savaşı'na girmesini neden istiyordu?
- 5-Osmanlıların savaştığı başlıca cepheleri haritada gösteriniz.
- 6-Çanakkale cephesinin açılmasının sebepleri nelerdir?
- 7-Kanal hareketinin düzenlenmesinin sebepleri nelerdir?
- 8-Çanakkale cephesinin sonuçları nelerdir?
9. I. Dünya Savaşı nasıl sona erdi?
- 10.Bu savaşın sonunda hangi anlaşmalar imzalandı?

SON

DEĞERLENDİRME.....

.....

.....
Tarih Öğretmeni

Uygundur 26-30/09./2005

.....
Okul Müdürü

..... LİSESİ HAFTALIK DERS PLANI¹⁴

DERSİN ADI :TC.İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük
 SINIF :11D-11G-YL11 B
 ÜNİTENİN ADI :GİRİŞ XX. YY. BAŞLARINDA OSMANLI İMPARATORLUĞU
 KONU :Mondros Ateşkes Antlaşması ve Uygulaması Mondros Ateşkes Antlaşmasından 19 Mayıs 1919'a Kadar Meydana Gelen Önemli Olaylar, Osmanlı Devleti'ni paylaşma tasarıları.
 ÖNERİLEN SÜRE :40+40=80'
 HEDEF VE DAVRANIŞLAR:
Hedef: Mondros Ateşkes Antlaşması'yla Osmanlı Devletini paylaşma tasarılarının dünya tarihine etkilerini anlatmak
Davranışlar: Mondros tan sonra ülkenin genel durumu, Mustafa Kemal Paşanın duruma bakışı ve kurtuluş çareleri araması
 ÜNİTE KAVRAMLARI VE SEMBOLLERİ: Ateşkes Antlaşması
 ÖĞRETME- ÖĞRENME-YÖNTEM VE TEKNİKLERİ:Anlatım ,Soru-Cevap
 ARAÇ GEREÇ VE KAYNAKÇA:Ders Kitabı,harita
 ÖĞRETME ÖĞRENME ETKİNLİKLERİ:

MONDROS ATEŞKES ANTLAŞMASI VE UYGULAMASI
(30 EKİM 1918)

İmzalanmasının Nedenleri :

- 🚩 Bulgaristan'ın savaştan çekilmesi.(Trakya ve İstanbul'un güvenliğini tehlikeye düşürmüştü.)
- 🚩 Almanya ve Avusturya-Macaristan İmparatorluğunun ateşkes önerisinde bulunması (4 Ekim 1918)

Not: Savaşı yenilgiyle kapatan Bulgaristan'da Kral ülkeyi terk etmek zorunda kaldı.Avusturya ve Almanya'da Cumhuriyet ilan edilerek rejim değişikliği oldu.Osmanlı İmparatorluğunda milli mücadele sonucu rejim değişikliği olmuştur.

* I.Dünya savaşı, yenik bitiren İttifak devletlerinin rejimlerini etkilemiştir.

- 🚩 Anlaşma devletlerinin kuvvet ve Malzeme üstünlüğü.
- 🚩 Peş peşe savaflara giren Anadolu'nun savaş gücünün tükenmesi.
- 🚩 **Wilson prensiplerinin " çoğunluğu Türk olan yerlerin Osmanlı egemenliğine bırakılacağı "**
- 🚩 **hükümüne umutlanılması.**
- 🚩 **Tamamen yok olmaktansa, antlaşma yapılmasının uygun görülmesi.**

Antlaşma Ahmet İzzet Paşa kabinesinin **Bahriye Nazırı Rauf Orbay** başkanlığında bir heyet ile Anlaşma devletleri adına **İngiliz amirali Calthorp** arasında **Limni adasının Mondros Limanında Agamemnon** adlı bir zırhlıda imzalandı.

A- Siyasal Hükümler :

- Boğazlar derhal açılacak ve İstihkamları İtilaf devletleri tarafından işgal edilecekti.
- İtilaf devletleri güvenliklerini tehdit edebilecek gördükleri her yeri işgal edebilecekler (Ünlü 7.Madde) Bu madde ile itilaf devletleri 30 Ekim 1918 den sonraki işgallerinin hukuksal dayanağını oluşturmuşlardır*.Osmanlı Devletinin tüm egemenlik haklarını sınırlayıcı niteliktedir.*
- Anadolu'nun tamamen işgal edilebileceği anlamı taşımaktadır.

¹⁴ Verilen bu haftalık ders planının özgün hali korunmuş, içeriğine, çerçevesine ve imla düzenine dokunulmamıştır. Bununla birlikte sayfa düzenine sığması için görünüşünde bazı küçük değişiklikler olmuştur.

- Doğu Anadolu'da altı vilayette karışıklık çıkarsa (Erzurum, Van, Diyarbakır, Sivas, Bitlis, Elazığ) işgal edebileceklerdi. * Bu maddeyle bu bölgede Ermeni Devleti kurma hazırlığı söz konusudur. Tüm haberleşme ve Ulaşım gereçleri Anlaşma devletlerinin dolaysız denetimi altına alınacaktı. (
- Geniş kapsamlı bir işgal girişimi) * Bu hükümler Osmanlı Devletinin Siyasal bağımsızlığını yok etmeye yöneliktir.

B- Askeri Hükümler :

- Güvenliğin sağlanması için gerekli olan askerden fazlası hemen terhis edilecek (Ordu dağıtılacak)
- Silah ve Cephane teslim edilecek
- Tersane ve Donanmaya el konulacak
- Anadolu dışındaki çarpışmış olan birlikler derhal teslim olacaklar
- Savaşta alınan esirler geri verilecek, Türklerden esir düşenler geri verilmeyecek.
- Boğaz İstihkamları İtilaf devletlerine verilecek (İşgal edilecek)
- * Askeri hükümler savunma gücünü ortadan kaldırmayı dolayısıyla işgalleri kolaylaştırmayı amaçlamaktadır.

C- Ekonomik Hükümler :

- Demiryolları ve Limanlar İtilaf devletlerinin denetimine bırakılacak
- Bütün yeraltı kaynakları İtilaf devletlerinin denetimine bırakılacak.
- Mondros ateşkes antlaşmasının hükümlerinin Osmanlı Devletini Siyasi, Askeri ve Ekonomik açıdan fiilen bitirdiğini söyleyebiliriz

UYGULAMASI

- Madde hükümleri uygulanmaya başladı.
- Anlaşma Devletleri donanması 13 Kasım 1918 de İstanbul Limanına demirledi. (Her an işgale hazır)
- Çanakkale ve İstanbul boğazları işgal edildi.
- İngilizler Musul, Urfa, Antep, Maraş'ı işgal ettiler (Sonra Musul hariç Fransa'ya verildi)
- Samsun, Merzifon İngilizlerin denetimine verildi.
- Fransızlar Adana ve yöresini (Çukurova Bölgesi)
- İtalyanlar Antalya ve Konya çevrelerini işgal ettiler.
- (İşgaller 7.maddeye dayanmaktadır.)
- * İşgal bölgeleri gizli antlaşmalarla önceden belirlenmişti.
- Osmanlı hükümeti ateşkes hükümlerini yerine getirdi.
- İttihat ve Terakki düşmanlığı başladı.
- Ahmet İzzet Paşa Kabinesi yerine Tevfik paşa kabinesi yerine Damat Ferit Kabinesi (10 Mart 1919) getirildi.
- Osmanlı Parlamentosu padişah tarafından dağıtıldı.

OSMANLI İMPARATORLUĞUNUN PAYLAŞILMA TASARILARI

- Seykis-Pico Ant.(1916) (İngiltere-Fransa-Rusya)** : Antlaşmayla İngiltere'ye, Ürdün ve Irak'ın koruyuculuğu ; Fransa'ya, Mersin'den Mardin'e-Sivas'a uzanan Çukurova bölgesi, İskenderun-Hatay'dan başlayan güneye bölge, Irak'ın kuzeyi ve Suriye'nin koruyuculuğu ; Rusya'ya, Doğu Anadolu ve Boğazlar. Not : Rusya'nın savaştan çekilmesiyle Boğazlarda ortak bir yönetim, Doğu Anadolu'da Ermeni devleti kurma düşüncesi ortaya çıkmıştır.
- Mac-Mahon Ant. (1916) (İngiliz valisi(Mac-Mahon)-Hicaz Emiri (Hüseyin))** : Araplar Osmanlı devletine karşı ayaklanırsa Araplara bağımsızlık verilecektir.
- Saint Jean De Maurienne Ant.(1917) (İng.-Fr.-İtalya)** : İtalya'yı kendi yanlarına çekmek için İtalya'ya Ege-İç Ege bölgeleri ile Kuzeyde Konya'ya doğuda Mersin'e kadar uzanan Akdeniz kesimi vaadi.

ÖLÇME-DEĞERLENDİRME:

- 1- Mondros Ateşkes Antlaşması'nın önemli maddelerini söyleyiniz.(7. ve 24.madde)
- 2- Anadolu'daki düşman işgallerinin Mondros'un hangi maddesine göre yapıldığını söyleyiniz..
- 3- Yunanlıların Anadolu'yu işgal etmelerine nerede karar verilmiştir?
- 4- İşgaller karşısında ilk direniş nasıl başlamıştır?
- 5- İşgaller yapılırken Osmanlı hükümetleri neler yaptı?
- 6- Ateşkes antlaşmasını diğer anlaşmalardan ayıran farklar nelerdir?
- 7- Osmanlı Devleti'ni paylaşma amaçlı yapılan gizli antlaşmaları ve ana paylaşım maddelerini söyleyiniz.

SON**DEĞERLENDİRME**..........
Tarih Öğretmeni

Uygundur 03-07/10./2005

.....
Okul Müdürü**4.4. Askeri ve Sivil Liselerde Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Yıllık Planlarının Karşılaştırılması**

Askeri liselerde Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin öğrencilere nasıl anlatıldığı haftalık ders planları çerçevesinde gösterilmiştir. Bu derece titizlik gösterilen bir eğitim kurumunda öğrenciler Atatürkçü Düşünce Sistemini 'de hakkıyla öğrenmekte ve kavramaktadırlar. Askeri okullardaki bu ciddiyet Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin yıllık planlarının hazırlanmasında da göze çarpmaktadır. İlgili dersin yıllık planları en ince ayrıntısına kadar hazırlanmakta, sınıf içerisinde hangi konuya kaç dakika zaman ayrılacağı tek tek belirlenmektedir. Bu yönüyle Askeri liselerin yıllık planları Sivil liselerinkinden farklılık göstermektedir.

Sivil liselere göre bu farklılıktan daha önemli olan bir fark var ki o da yıllık planın amaçlar bölümüdür. Askeri liselere ait Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin yıllık planları incelendiğinde her dersin, her konunun amaçları

belirtilmiştir. Öğrenciye o dersi anlatmakla ulaşılmak istenen amaç çok titiz bir şekilde belirlendiği için başarı da doğal olarak gelmektedir. Zira amacı belirli olmayan bir uğraştan başarılı sonuçlar beklemek biraz hayalidir. Bu yönüyle askeri liselerde amaçlar belirlenmiş ve öğrencilerin o amaca ulaşabilmeleri için gerekli altyapı oluşturulmuştur. Bunun için gerekli yardımcı kitaplar hazırlanmıştır. Yardımcı kitaplar, DVD, VCD vb materyal ile öğrenci amaca ulaştırılmıştır. Aşağıda verilen bir askeri lisemize ait yıllık plan dikkatlice incelenecek olursa, amaçlar kısmının ne derece beyin jimnastiğine uygun hazırlandığı da görülecektir. Ayrıca amaçlar kısmının biriken ve yığılan bir bilgi şeklinde yapılandığı görülecektir. Bu derece sistematik hazırlanmış bir yıllık plan, haftalık ders planında görüldüğü gibi ciddiyetle uygulanmış ve uygulanmaktadır. Bu durumun bir sonucu olarak Atatürkçü Düşünce Sistemi öğrencilere tam olarak kavratılabilmektedir. Kavratılmak bir yana öğrenci bu sistemi özümsemekte ve hayatına rehber etmektedir.

Oysa sivil liselerimizde bu durum tam olarak gözlemlenememektedir. Bunun en önemli nedenlerinden birisi ise yıllık planların hazırlamasında ve uygulanmasında görülen gayri ciddiliktir. Zira aşağıda bir sivil lisemize ait verdiğimiz yıllık planın incelenmesi bunu ispat edecektir. Sivil lisemize ait verilen yıllık planda hangi konunun öğrenciye kaç dakikada anlatılacağı gibi en genel tespitler dahi yapılmamıştır. Bundan daha önemlisi amaçlar kısmı yoktur, olanlarda dahi amaçlar örneğin, “Atatürk’ün Laiklik ilkesinin kavratılması” gibi çok genel ifadelerle geçirilmektedir. Bu amaca ulaşabilmek için öğrencinin temellendirilmesi adına nasıl bir hazırlık yapılmalı, ne yapılmalı, neler nasıl verilmeli gibi temel bir düşünce anlayışı yoktur. Ayrıca sivil liselerde öğrencilere Atatürkçü Düşünce Sistemini kavratmaya yönelik yardımcı bir kitap da yoktur. Dersi takviye edecek sistematik bir yardımcı kitabın olmadığı sivil liselerimizde doğal olarak Atatürkçü Düşünce Sistemini de tam olarak öğrencilere aktarılamamaktadır. Öğrenciler bu gibi yetersizliklerle de karşılaştığı için Atatürkçü Düşünce Sistemini tam olarak özümseyememektedirler. Bu durum askeri liselerden mezun olanlarla, sivil liselerden mezun olanlar arasında Atatürkçü Düşünce Sistemini anlayış yönünden bazı farklılıklara yol açmaktadır.

Askeri liseler ile sivil liselerde okutulan Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin yıllık planları ve müfredatı arasındaki bir fark da, askeri

liselerde Türkiye Cumhuriyeti'nin 1950 sonrası gelişmelerinin de öğrencilere veriliyor olmasıdır. Askeri lisemize ait yıllık plan incelenecek olursa 1950'lerden başlayıp önemli gelişmeler günümüze kadar öğrencilere verilmektedir. Bu dersler konferanslar şeklinde verilmekte böylece öğrenci geçmiş ile günümüzü birbiriyle ilişkilendirebilmektedir. Bu sayede askeri lise öğrencileri güncel gelişmeleri daha iyi kavrayabilmektedirler. Yıllık planda görüleceği üzere bu bölümlere ilişkin amaçlar belirtilmemiştir. Her ne kadar amaçlar belirtilmemişse de o ana kadar verilen Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin ve öğrencilere verilmek istenen Atatürkçü Düşünce Sistemi'nin bir bakıma son noktası bu konferanslarla konulmaktadır. Bu da öğrencilerin Atatürkçü Düşünce Sistemi'ni daha iyi kavramalarında önemli bir rol oynamaktadır. Bu yönüyle askeri liselerden mezun öğrenciler sivil liselerden mezun olanlara göre bir veya birkaç adım daha önde bulunmaktadır.

5. SONUÇ

1940'larda, "Ortaokul programının liseden bağımsız kılmak ve ayrıca daktilografi, defter tutma, dosya tanzim etme gibi yeni mesleki dersleri ortaokul programına ilave etmek yüksek öğretim için ciddi felaket olur." yorumu yapılmıştır (Doğan,1982:33). Ama, neyin felaket olduğunu zaman göstermektedir!. Bir tarafta dağ gibi ümitlerle üniversite kapısına yığılan gençler: öbür tarafta yarınlarına endişeyle bakan, ümitleri tükenmiş işsiz üniversite mezunları. Bütün olumsuzluklara rağmen ansiklopedik bilgileri ezberletmeye dayanan öğretim anlayışından vazgeçmiş değiliz. Oysa Atatürk: "Eğitimin amacı, kendini, hayati bilmeyen, her konuda yüzeysel bilgi sahibi, tüketici insan yetiştirmek olmuştur. (Çokbilmiş çok öğrenmiş insanlar... Ama neyi bilmiş? Bir takım teorileri bilmiş!. Fakat neyi bilmemiş? Kendini bilmemiş. Hayatini, ihtiyacını bilmemiş ve aç kalmış! İşte bu öğrenim tarzının uğursuz sonucu!.." diyordu.

1 Nisan 2000 tarihli Hürriyet Gazetesi, bu uğursuz öğrenimin acı sonucunun bir örneğini Kamuran İnan'ın, şu sözleriyle vermişti: "Türkiye, kendi içinde en çok hain yetiştiren ülke haline geldi. Bir istihbarat raporuna göre, bu sayı 200 bine yakındır." Maalesef, bu hainler gökten inmediler; düşünce hayatımızın kısırlaşmasıyla okullarımızda yetiştiler! Ayrıca, kolay kazanma hırsının azmasıyla rüşvet ve yolsuzluklar yoğunlaştı ve neredeyse soyulmayan bir kuruluş kalmamış?

Seksenli yıllardan itibaren eğitim sisteminin yeniden yapılanmasının gerekli olduğunu tüm milli eğitim bakanları vurgulamaktadırlar (Özden, 1997: 19). Bu memnuniyetsizlik de gösteriyor ki; gelişmeler ve değişim, kurumları temelinden sarsmaktadır. Dolayısıyla, eğitim politika ve yaklaşımlarımızı yeniden gözden geçirmek durumundayız. Durağan, üretken olmayan ve bir şey vaat etmeyen ezberci eğitimde ısrar etmek sağlıklı bir tutum değildir.

Atatürk'ün milli bir ideal olarak göstermiş olduğu etkili ve verimli bir milli eğitim sistemini gerçekleştirebilme hedefine ulaşabilmemiz için; öncelikle Türk Milli Eğitimini çağımızın 'bilgi Toplumu' eğitim standartları çerçevesinde değerlendirmemiz

ve Atatürk'ün milli eğitim hakkındaki görüşlerini bir kez daha dikkatle incelememiz gereklidir. Bu bizim, eğitimimizin ne durumda olduğunu algılamamızı sağlar. Eğitim sistemimizin çok yönlü analizi sonucunda elde edeceğimiz verileri, eleştirel düşünme yaklaşımıyla değerlendirmeye tabi tutmak durumundayız. (Çağın gerekleri ve Türkiye'nin ihtiyaçlarına uygun olarak milli eğitim sisteminin yeniden yapılanmasında

yönümüzün ve yolumuzun belirleyicisi akıl ve bilim olmalı; ideolojik tutuculuk olmamalıdır. (Çünkü ideolojik tutuculuk önce eğitime sonra da Türkiye'ye büyük zararlar verir. Atatürk'ü anlayabilenler, bu gerçeğin bilincinde oldukları için eğitim sorunlarının çözümünü yabancı ideolojilerde aramazlar. İdeolojik saplantılarla kafası karışmış, gaflet ve delalet içinde olanlar ise; çözümü yabancı ideolojilerde ararlar. İdeolojik bağnazlığın dünyayı yaşanmaz hale getirmiş olduğunun farkında değildirler.

Sonuç olarak Türkiye Cumhuriyeti bugün dün olduğundan daha fazla birlik ve beraberliğe ihtiyaç duymaktadır. Bunun sağlanması maksadıyla gerek sivil gerekse askeri liselerde Atatürkçü düşünce sistemi ve inkılâp tarihi derslerinin bir dayatma havasından uzak gerek eğitici ve öğreticinin gerekse öğrencilerin kısacası bütün Türk toplumunun hür ve bağımsız yaşamını sürdürebilmek için yaşamsal öneme sahip değerinin bilincinde olarak sevgi, saygı, samimiyet temelinde eğitim süreci süratle başlatılmalıdır. Toplumun kesit ve gruplara ayrılması, bölünmesi sadece içteki ve dıştaki düşmanların işlerine yaramaktadır. Yanlış uygulamalarla riyakarlık ve gösterişle dar kalıplar içerisinde kısır bir döngüye girmek suretiyle bu düşmanlığa bilinçli veya bilinçsiz alet ve sebep olmamak en tepeden en aşağıya kadar bütün vatandaş, idareci, siyasetçi, asker vb. kesimlerin birinci ve hayati görevleridir. Bu düşüncelerle basta Ulu Önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere bütün şehit ve gazilerimizi bugünkü hürriyet ve bağımsızlığımızı yaşamamıza vesile olan Ergenekon'dan günümüze bütün idarecilerimizi rahmetle tekrar yâd ediyor araştırmamın diğer araştırmacılara da yararlı olmasını temenni ediyorum.

6. KAYNAKLAR

Yahya Akyüz, Türk Eğitim Tarihi Başlangıçtan 1993'e, İstanbul 1993.

Ziya Bursalioglu, Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış, Ankara 1994.

Kemal Aytaç, Avrupa Okul Sistemlerinin Demokratlaştırılması (Mukayeseli Eğitim Araştırması) 3. Baskı, Ankara 1985.

Kemal Aytaç, "Atatürk'ün Eğitim görüşleri", Atatürkçülük II. Kitap Atatürk ve Atatürkçülüğe İlişkin Makaleler, 2001

Müjgan Cumhur, *Atatürk ve Millî Kültür*, Ankara 1981.

Süleyman Hayri Bolay, Felsefi Doktrinler Sözlüğü, 7. Baskı, Akçağ Yayınları, Ankara, 1997, s. 217-226.

Sabri Büyükdüvenci. "Atatürk'ün Eğitim Felsefesi", *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, Cilt: 17 sayı:1-2, Ankara, 1984, s. 463- 472.

Vehbi Çelik, *Eğitimsel Liderlik*, Ankara 1999.

Orhan Türkdoğan, "M. Eğitim Sisteminde Millî Kimlik Arayışı" *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi. Türkiye I. Eğitim Felsefesi Kongresi. Bildiriler Müzakereler*. 5-8 Ekim 1994, s. 125-141.

Akyüz, Y., *Türk Eğitim Tarihi*, İstanbul 1999.

Beydoğan, Ö., *Lise Sosyoloji Müfredat Programlarını Değerlendirilmesi* (Yeksek Lisans Tezi), G.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 1988.

Binbaşıoğlu, C., *Türkiye'de Eğitim Bilimleri Tarihi*, İstanbul 1995.

Cicioğlu, H., *Türkiye Cumhuriyetinde İlk ve Ortaöğretim*, Ankara 1982.

Milli Eğitim Bakanlığı, *Talim Terbiye Kurulu(1923-1993)*, M.E.B., Yayınları, İstanbul 1995.

Ders Geçme ve Kredi Uygulamasına İlişkin Program Kılavuzu, M.E.B. Yayınları, Ankara 1992.

Milli Eğitim Şuraları(1939-1993), M.E.B. Yayınları, Ankara 1995.

Tebliğler Dergisi, Cilt:43, Sayı:2062, 19.5.1980.

Tebliğler Dergisi, Sayı:2368, 12.10.1992.

Tebliğler Dergisi, Sayı:2371, 21.12.1992.

Tebliğler Dergisi, Sayı:2390, 13.9.1993.

Tebliğler Dergisi, Sayı:2444, 4.12.1995.

Tebliğler Dergisi, Sayı:2455,17.6.1996.

Tebliğler Dergisi, Sayı:2492, 19.8.1998.

Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü 1970-71 Yıllığı, Ankara 1971.

Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü 1971-72 Yıllığı, Ankara 1972.

Tan, Mine., “Ortaöğretim Kurumlarında Sosyoloji Öğretimi”, *Ortaöğretim Kurumlarında Sosyal Bilimler Öğretimi ve Sorunları*, Ankara,1987.

Tekin, H., *Ölçme ve Değerlendirme*, Ankara 1982.

Varış, F., *Eğitimde Program Geliştirme “Teori ve Teknikler”*, Ankara 1978.

Yücel, H.A., *Türkiye’de Ortaöğretim*, İstanbul 1938.

Salih ÖZBARAN, *Tarih Öğretimi ve Ders Kitapları*, İzmir 1988.

Yaşar ÇAĞLAYAN, *Tarih Öğrenimine Başlangıç*, İstanbul 1981

E.H.,Dane, *Orta Dereceli Okullarda Tarihin Yeri*, (Çev: Osman Horasanlı), İstanbul 1971.

Schuddekopf OTTO-ENST, *Tarih Öğretimi ve Tarih Kitaplarının Geliştirilmesi*, İstanbul 1969.

C.Yalçın BİLİM, *Türkiye Çağdaş Eğitim Tarihi*, Eskişehir 1988.

Ahmet MUMCU, *Liseler İçin Tarih 3*, İstanbul 1990.

Necmettin TOZLU, *İnsandan Devlete Eğitim*, Ankara 2003

Sulhi DÖNMEZER, *Toplum Bilim*, İstanbul 1999

Kemal KARA, *Ders Geçme ve Kredi Sistemine Göre :Genel Türk Tarihi III*, İstanbul1995.

_____ *Genel Türk Tarihi II*, İstanbul 1995.

_____ *Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi Ve Atatürkçülük I*, İstanbul 1994

_____ *Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi Ve Atatürkçülük II.*, İstanbul 1994

_____ *Liseler İçin Tarih 2*, İstanbul, 1999.

Osman ÇAKIRTAŞ, *Osmanlı Tarihi I*, Ankara 1995.

T.Erdoğan ŞAHİN ve Ali KAYA, *Osmanlı Tarihi I*, Ankara 1993.

Aydoğan, Metin, *Antik Çağdan Küreselleşmeye Yönetim Gelenekleri ve Türkler*, İzmir 2004

_____, *Yeni Dünya Düzeni Kemalizm ve Türkiye.*

_____, *Nasıl Bir Parti Nasıl Bir Mücadele.*

_____, *Bitmeyen oyun-Türkiye'yi Bekleyen Tehlikeler.*

_____, *Avrupa Birliğinin Neresindeyiz.*

_____, *Ekonomik Bunalımdan Ulusal Bunalıma.*

Atlan Deliorman, *Tarih 2*, İstanbul 1997

Mehmet Altay-Mehmet Köymen, Mehmet Özgedik, Suat Akgül, Metin Anahtarcıoğlu, *Lise Tarih 2*, İstanbul 2000.

M.E.B, *Lise Tarih 2*, İstanbul 2002

İlknur Kalıpçı, *Atatürk ve Eğitim*, Kasım 1997

Atatürkçülük, Genel Kurmay Yayını cilt. 1-3

Atatürk Araştırma Kurumu Dergileri